

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CXLVIII. évfolyam
2013. november

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oee.hu

A TARTALOMBÓL:

A MEZEI JUHAR AZ ÉV FÁJA 2014-BEN

A FOLYAMATOS ERDŐBORÍTÁS NYILVÁNTARTÁSA

VIVAT ACADEMIA II.

AZ ERDÉSZEK MEGÍTÉLÉSE

HÖLGYEKÉ AZ ELSŐBBSÉG!

SÍRRENDEZÉSEK A SOPRONI TEMETŐKBEN

A mezei juhar az Év Fája 2014-ben

Új egyesületi kezdeményezésként szeptember közepétől október legvégéig először nyílt lehetőség arra, hogy a tagtársaink és az érdeklődők az Egyesület új tematikus honlapján szavazzanak a jövő évi „Az Év Fájára”. Az ötlet kidolgozásakor nem számítottunk ekkora, az Egyesület keretein túlnyúló érdeklődésre. Az online szavazás a megadott időszakban folyamatos volt és két faj között szinte fej fej mellett „versengést” eredményezett. Az összes leadott szavazatok száma minden elképzelést felülmúlt: 5148 szavazat érkezett be a határidőig. Köszönjük a korrekt részvételt, a voksokat! Íme a hivatalos végeredmény:

Nagy László

1. Mezei juhar (*Acer campestre*)

A síkságtól a hegyvidékig számos erdőtársulás fontos elegyfája, viszont évszázadokon keresztül gyomfának tekintették, s ezért jelentősen visszaszorították. Felkarolása erdeink ökológiai értékét jelentősen emelheti a jövőben.

Kis kép: terra.hu

2. Jegenyenyár (*Populus nigra cv. Italica*)

Keskeny, oszlopos koronája miatt régóta alkalmazott fajta, amelyet elsősorban utak fásítására, határvonalak kijelölésére használtak, a leggyakoribb sorfánk volt. Az utóbbi negyed évszázadban alig ültetik.

Kép: erdoinfo.com

3. Vénic-szil (*Ulmus laevis*)

Az árterek jellemző faja, amely részben a szilpusztulásnak nevezett járvány, részben élőhelyeinek drasztikus átalakítása miatt fogyatkozott meg. Jó árnyalóképessége miatt erdeinknek nemcsak ökológiai, hanem erdőgazdálkodási szempontból is fontos elegyfája.

Kis kép: erdoinfo.com, Jobbra: NyME EMK Bot. Kert

A harmadik oldal

Nem régiben a kezembe került a turisták egyik szaklapja. Lapozgattam a látványosan tördelt oldalakat, a korszerű magazinos kivitelű, a lendületesen szerkesztett fényképeket. És próbáltam megfejtetni mit akar üzeni tartalmában a ma hazai erdőjárójának ez a lap. Persze ezt egy lapszámból leszűrni nehéz. Egy írásból pedig nem is szabad. De böngészve a különféle cikkeket, megütötte a szememet a következő mondat: „Vadsága és érintetlensége hatalmas „flash” – akaratlanul is kitör torkunkból az önfeledt ordítás.”

Flash. A hivatalos magyar szleng szótár szerint ez az angolszász kifejezés a magyar nyelvű szlengben a „zsírki-rály”, az „atomzsír”, a „király” kifejezéseknek felel meg. Ha már irodalmibban akarjuk lefordítani a köznyelvről, akkor szabadabb fordításban, „egy pillanat alatt felvillanó élményt” jelent. Nem emlékszem, hogy búszévnymi erdőjárásom alatt bármikor is kifejezetten „flash”-ek értek volna. És vad ordításban sem fejeztem ki az abból eredő örömet, ha átjárt a szabad erdővándorlás szelleme vagy a természet örök alkotó erejének csodájával találkoztam. Érzések, érzelmek, érzetek, gondolatok annál inkább születtek a fák alatt. Mert talán az illik oda jobban.

Abogy Székelyföldön járva, a ködbe, felbőbe burkolt Madarasi-Hargita begyének csúcsán sem robantak meg a „flash-ek”. Pedig székely és magyar erdészek a bidegen metsző szélben, a szinte szürreálisnak ható, de annál nagyobb érzelmeket felkavaró „kopjafa erdő” közepén, együtt énekeltek a magyar és a székely himnuszt. „Erdész flash” volt a javából!

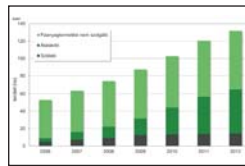
Nem kisebb és nem nagyobb, csak más, mint az a fantasztikus összetartozás, amivel a batárainkon kívül e gyökereibe kapaszkodó testvéremzet, fél száz kilométeren keresztül sorakozott fel élőláncként, kéz a kézben. Tágan értelmezve, sok más ügy mellett, a székely erdők érdekeiért is.

Vagy nagyon hasonlít ahhoz az érzéshez, amikor Kálnokon, Bedő Albert szülőhelyén, az emlékünnap alkalmából a sepsiköröspataki kis diákok az erdész himnuszt mind a három(!) versszakát elénekeltek, minden biba és bojlás nélkül.

Úgy gondolom, hogy nem kell feltétlenül Székelyföldre zarándokolnunk a tiszta emberi és közösségi élményekért, bár azért abban van valami, hogy mintha ott kutatnánk elveszettnek látszó korábbi kincseket. Remélem csak a fényük kopott meg. És abban is biztos vagyok, hogy a hazai erdeinkben is, értelemről és érzelemtől áthatva szólalhatnak meg a himnuszaink. S hogy székelyesen fejezzem be: *Érted-é? Értem! Hiszed-é? Hiszem!*

Nagy László

Tartalom

Czirok István, Szolnyik Csaba:
A folyamatos erdőborítás
nyilvántartás az Országos
Erdőállomány Adattárban 354

Dr. Rédei Károly, Csiba Imre, Dr. Keserű Zsolt,
Rásó János, Kamandiné Végh Ágnes:
Sarjzatott akác energetikai faültetvények
föld feletti dendromasszája 357

Dr. Szemethy László, Dr. Katona Krisztián,
Prof. Dr. Csányi Sándor, Hajdu Márk, Hejler Péter,
Bleier Norbert:
A vadhatás mérésének módszertani problémái 360

Nagy László: Vivat Academia! II. 362

Dr. Rónai Ferenc: Merre tart a középfokú
erdészeti és vadászati képzés? 363

Folcz Ádám:
Az erdészek és szakmájuk társadalmi megítélése 364

Horváth Attila László, Dr. Czupy Imre:
Elmia Wood 2013 nemzetközi erdészeti gépkiállítás.....366

Nagy László, Zétényi Zoltán:
MEGOSZ nagyrendezvény Kecskeméten I. 370

Dr. Frank Norbert:
A házi berkenye erdőművelési tulajdonságai.....372

Kovácsévics Pál, Hoczek László: Újra magyar diákok
nyerték az YPEF nemzetközi versenyt 374

Nagy László: A Som-hegyi
turistaház miniszterelnöki
avatása a Pilisben 375

Szakács Sándor, Orbók Ilona:
XIII. Erdészeti Szakkonferencia Erdélyben 376

Pintér Eszter: Hölgyeké az elsőbbség! 377

Bolla Sándor:
Táj, (magán)erdő, (erdész szak)ember.....378

Nagy Imre: Erdészek látogatása Tömördön 380

Sáros Viktor: Sírrendezések a soproni temetőben 382

Kertész László:
Vadász-panteon a Budakeszi Erdészetben.....383

Wagner Tibor: Barátság a németekkel I. 385

Inokai Balázs: „Az Erdő” című szaklap és a MEVME 387

Nagy László: Az ezredik emlékére 392

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLVIII. évfolyam 11. szám (november)

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 06 (1) 201-6293 • Mobil: 06 (20) 330-3462 • e-mail: erdlap@oee.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER elnök**

Tördelészerkesztő: Balog Zoltán • Olvasószervező: Rimóczi Irén • Nyomdai munkák: F & F Print Line Kft., Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2013. november 6.

ISSN 1215-0398

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Reménysugarak... Fotó: Nagy László (Börzsöny-hegység, Hosszú-bérc)

A folyamatos erdőborítás nyilvántartása az Országos Erdőállomány Adattárban

Czirok István – osztályvezető, NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

Szolnyik Csaba – természetvédelmi referens, NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

A 2009-ben kihirdetett, jelenleg hatályos erdőtörvényünk (Evt.) előírja a folyamatos erdőborítást biztosító természetközeli erdőgazdálkodási módszerek alkalmazását. Egy rövid visszatekintés mellett ezért érdemes megvizsgálnunk az elmúlt években a nem vágásos üzem módok területében bekövetkezett változásokat. A cikkanyag gerincét a „Silva naturalis — a folyamatos erdőborítás megvalósításának ökológiai, konzervációbiológiai, közjóléti és természetvédelmi szempontú vizsgálata” című TAMOP-program nyitókonferenciáján, 2013. február 20-án Sopronban elhangzott előadás anyaga adja.

Az utóbbi évtizedekben egyre erősödő társadalmi igényként fogalmazódott meg a folyamatos erdőborítást biztosító erdőkezelési módszerek előtérbe helyezése, illetve alkalmazása. A folyamatos erdőborítás olyan állapot, amikor a többkorú erdőállomány folyamatosan, egyenletesen borítja az erdő talaját. Az erdő megújulása, felújítása az erdőállomány védelmében, véghasználati terület nélkül történik, az erdő tájképi megjelenése pedig nem változik. Ezen igények kielégítése 20-30 évvel ezelőtt a természetes felújítások arányának növelésében, ritkábban a felújítógátások véghasználati időszakának elnyújtásában, kivételes esetben a szálalóvágás alkalmazásában valósult meg. A '80-as években és a '90-es évek első felében – vizsgálataink a korábbi időkre nem terjedtek ki – az erdészeti igazgatás akkori országos hatáskörű szerve, az Erdőrendezési Szolgálat által működtetett erdészeti adattárban, és értelemszerűen az akkori üzemtervekben is, keveredett a szálalóvágás és szálalás fogalma. Az erdőállomány-gazdálkodási tervek készítéséhez készült 1986-os útmutatóban szálalóvágás címszó alatt ezt olvashatjuk: „Szálalóvágás csak kivételesen tervezhető ott, ahol eddig is szálaló üzem móddal kezelték az állományt, vagy a különleges rendeltetés ezt megkívánja és a feltételek is adottak.”

Az 1994-95-ben folytatott elemzésünk során csupán néhány erdőrészlet megjegyzései között találtuk meg a „szálalóerdő” megnevezést, ilyen volt például a híres szentgyörgyvölgyi szálalóerdő néhány erdőrészlete, mely napjainkban már szálaló üzem módban van nyilvántartva (Szentgyörgyvölgy 8A, B; 9A; 10A; 11A; 12A és 13A). Az 1994. január 1-jei adattári adatok alapján a szálalóvágás tervelőírás országosan 1 880,7 ha erdőterületet érintett, ez az akkori erdőterület 0,11%-át tette ki. A szálalóvágásra tervezett erdők 38%-a közjóléti, a többi védelmi és egyéb rendeltetésű erdő volt. Két konkrét példát érdemes megemlíteni, a *dr. Madas László* által 1954-ben indított visegrádi ún. Erdőnyai Szálalóvágást (Visegrád 16A) és az 1936-ban kezdett Roth-féle kísérleti, hidegvízvölgyi szálalóvágásos erdőrészleteket (Sopron 179A és 182B).

Bár az 1996. évi LIV. törvény már említi a szálalást mint fakitermelési módot [60. § (2) e)], igazgatási gyakorlatunk évekig adós maradt a rendszerbe illesztésével, ami csak az ESZIR (Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszer) 2004-es bevezetésével valósult meg. Elődjének az 1997-től alkalmazott, kimondottan a magán-erdőtulajdonosok kezdeményezésére bevezetett ún. készletgondozó fahasználat tekinthető. Ez az akkori meghatározás szerint olyan fakitermelési mód, ami a véghasználati kor elérése előtt lehetővé teszi a fakészlet megőrzését biztosító, évente legfeljebb a fakitermeléssel érintett terület faállománya folyónövedékének megfelelő famennyiség kitermelését.

A szintén 1997-től, kimondottan hozamszabályozási célból elkülönített, ún. faanyagtermelést nem szolgáló erdőterületek (a statisztikában már akkor ezen a néven jelentek meg) – melyek hozamaival hosszú távon sem szabad számolni – az üzemtervek erdőrészletlapjain a termelési cél információk között szerepeltek (TC=8), „véderdő megőrzés” elnevezéssel. Ezekben a nem gazdasági rendeltetésű erdőrészletekben a természeti folyamatok szabad ér-

vényesülése és az emberi beavatkozások minimalizálása volt a szándék (lényegében ugyanezzel a céllal kerülnek kialakításra a nemzeti parkok természeti övezetei, az ún. „A-zónák”). 2008-ra – a jelenleg hatályos erdőtörvény megjelenése előtt – a faanyagtermelést nem szolgáló erdők területe országosan meghaladta az 50 ezer hektárt. További jellemzője ezeknek az erdőknek, hogy nem kaptak vágásérettégi kort (technikailag VK=999 került meghatározásra, innen származik a szakzsargonban elterjedt ún. 999-es erdők elnevezés), így a hozamszabályozásból teljesen kikerültek.

Az üzem mód az erdőrendezés egyik régi alapfogalma, amely az erdőgazdálkodás módját jelenti, segíti a hatékony tervezést, az elemzési munkát és az információszolgáltatást. Az üzem mód fogalmát 2004-től használja újra az erdészeti igazgatás, és azt csak az új erdőtörvény emelte jogszabályi szintre. Az erdőtörvény üzem mód kategóriái a következők szerint értelmezhetők:

1. **vágásos** üzem mód – az erdő egy határozott vágásterületén végeznek fakitermelést, és ennek következményeként felújítási terület is keletkezik, a véghasználatok rendszeres ciklikussággal követik egymást, szálaláson kívül minden fahasználati mód előfordulhat;
2. **szálaló** üzem mód – vágásterület nélkül, az egész erdőn, illetve egy részén végeznek folyamatos fakitermelést felújítási terület keletkezése nélkül, a faállomány összetétele, kor- és térbeli szerkezete változatos, jellemző fahasználati módja a szálalás;
3. **átalakító** üzem mód – a fő szakmai cél a vágásos üzem módról a szálaló üzem módra való áttérés, ezért minden erdőművelési tevékenységnek és fakitermelési módnak az átalakítást, a folyamatos erdőborításra való átállást kell szolgáltatnia (tervezésére csak 2005-től van lehetőség); a leggyakrabban előforduló fahasználati mód a szálalóvágás, fokozatos felújítógátás és a növedékfokozó gyérítés;

4. **faanyagtermelést nem szolgáló** „üzemmód” – lényegében nem végeznek klasszikus értelemben vett fakitermelést, emiatt ez jelentősen különbözik az előző három kategóriától. Egészségügyi vagy egyéb termelés fahasználati mód indokolt lehet.

Az utóbbi három üzemmódot nem vágásos, vagy **folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódként** is emlegetjük, bár átalakító üzemmód esetén vágásterület is keletkezhet.

Az ország erdőterületének üzemmódonkénti megoszlását az 1. táblázat mutatja, a 2006-2012 közötti változását pedig az 1. ábrával kívánjuk szemléltetesebbé tenni. A táblázat és az ábra 2012. évi adatait tartalmazza az adott évi környezeti erdőtervezés során megállapított üzemmód-adatokat is. Így összességében jelenleg a folyamatos erdőborítást biztosító erdőkezelési üzemmódok összterülete 131 780 hektár, ami Magyarország erdőterületének 6,8 %-a.

A folyamatos erdőborítású erdőkezelés irányába mutató fahasználati módok elterjedése ellenére az a tapasztalunk, hogy a témához kapcsolódó, az erdészeti igazgatásban használt fogalmakat és szakkifejezéseket még mindig

igen eltérően használjuk, illetve értelmezzük a gyakorlatban. Gyakran találkozunk a száralás, száralóvágás és a készletgondozó fahasználat fogalmának keverésével. Ezért szükségesnek látjuk röviden összefoglalni a felsorolt fahasználatok közötti lényeges különbségeket.

Mai értelmezés szerint a **száralóvágás** a felújítóvágások körébe tartozó véghasználati jellegű fakitermelés, ami a vágásos és az átalakító üzemmódban egyaránt értelmezhető. (2012. évi adatok alapján vágásos üzemmódban száralóvágás tervelőírás több mint 20 ezer hektár érintett erdőterületen szerepel.) Fontos szempont, hogy alkalmazásakor a folyamatos erdőborításból fakadó ökológiai előnyök fokozottabban érvényesülhessenek. A száralóvágásos fahasználat legfontosabb jellemzői a következők:

- véghasználat révén felújítási kötelezettség keletkezik;
- a vágásterületen időben jelentősen elnyújtottan, 30-60 év alatt történik az anyaállomány kitermelése, amely így igen hosszú felújítási időszakot is jelent;
- a száralóvágással kezelt erdőnek van vágásérettségi kora.

Száralóvágás alkalmazásakor elérkezik egy időszak, amikor a teljes idős állomány letermelésre kerül, nyomában pedig vegyes korú, fiatal erdő jön létre.

A készletgondozó fahasználat alatt jelenleg olyan előhasználat jellegű (a véghasználati kor elérése előtt alkalmazható), az erdő szerkezetét károsan nem befolyásoló, gyakori visszatéréssel végrehajtandó fakitermelést értünk, amely részben az erdő állapotának stabilizálását, részben egy csekély erélyű, de folyamatos használatot biztosító beavatkozást tesz lehetővé. További különbség a száralástól, hogy nem kötődik üzemmódhoz, valamint idegenhonos fafajok esetén is alkalmazható. A készletgondozó használattal érintett terület 2012-ben országosan elérte a 13,5 ezer hektárt.

A **száralás** rendszeres magtermő kort elért, elsősorban természetes, természetserű és származék erdőben folytatható fahasználat, amely a területen egyszerre jelent nevelő és véghasználat jellegű fakitermelést (egyértelműen a száraló üzemmódhoz kötődik). A száralás során véghasználati terület nem keletkezik, így az erdőterületen felújítási kötelezettség sincs.

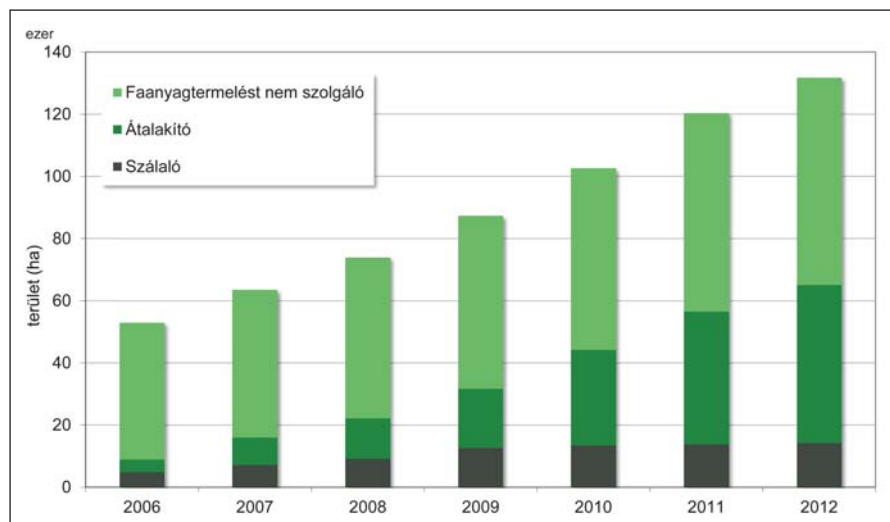
A 2. táblázat százalékos értékei jól szemléltetik, hogy a száraló üzemmód 71 %-a védett természeti, míg az átalakító üzemmód 63%-a védett természeti, több mint 80%-a pedig Natura 2000 területen lévő erdőkre vonatkozik. Ez azt bizonyítja, hogy a védett és a Natura 2000 hálózatba sorolt őshonos, elegyes, önmagát megújítani képes faállományokban a természetvédelmi és az erdőgazdálkodói érdekek összhangjának megteremtésére jó megoldást jelenthet a nem vágásos üzemmódra történő átállás. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy az átalakító üzemmódban kezelt erdők közel ötödén nem természetvédelmi indítatásból folyik a száralásra átállás.

Az elmúlt időszakban a nemzeti park igazgatóságok vagyonkezelésében lévő erdőterületeken talán nem az elvárható ütemben, de szintén nőtt a nem vágásos üzemmódok térfoglalása, azonban ezekben az erdőben is elsősorban az átalakító üzemmódba sorolás valósult meg (2. ábra).

A nem vágásos üzemmódok jelenlegi és jövőbeli növekedésében jelentős szerepet játszik az Evt. azon rendelkezése, miszerint az állami tulajdonú, természetes, természetserű, vagy származék természetességi állapotú, védelmi vagy közjóléti rendeltetésű (a rendeltetés elsődlegességétől függetlenül) er-

1. táblázat: Az ország erdőterületének üzemmódonkénti megoszlása hektárban

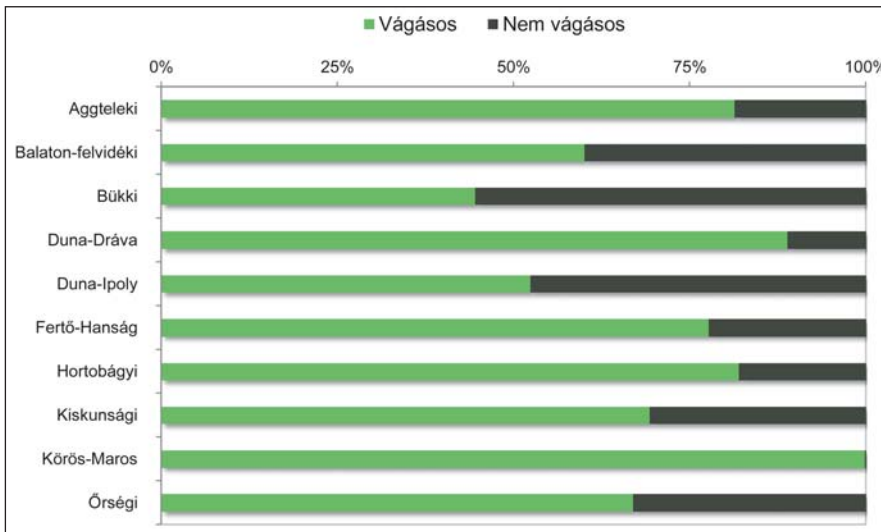
Év	Vágásos	Száraló	Átalakító	Faanyagtermelést nem szolgáló	Összesen
2006	1 816 336	4 956	4 024	44 034	1 869 350
2007	1 827 320	7 220	8 780	47 546	1 890 866
2008	1 829 339	9 219	13 040	51 762	1 903 360
2009	1 825 535	12 576	19 193	55 614	1 912 918
2010	1 819 458	13 515	30 768	58 367	1 922 108
2011	1 807 276	13 937	42 576	63 914	1 927 702
2012	1 801 825	14 219	50 942	66 619	1 933 604

1. ábra: Nem vágásos üzemmódok területi változása 2006 és 2012 között

2. táblázat: Nem vágásos üzemmódok megoszlása a természetvédelmi oltalom alatt álló, valamint a Natura 2000 erdőkben

		Szállaló	Faanyagtermelést nem szolgáló	Átalakító
Védettség	védett	46%	43%	45%
	fokozottan védett	25%	27%	17%
	nem védett	29%	30%	38%
Natura 2000	Natura 2000	81%	87%	82%
	nem Natura 2000	19%	13%	18%

2. ábra: Vágásos és nem vágásos üzemmódok megoszlása a nemzeti park igazgatóságok vagyongazdálkodásában lévő erdőkben

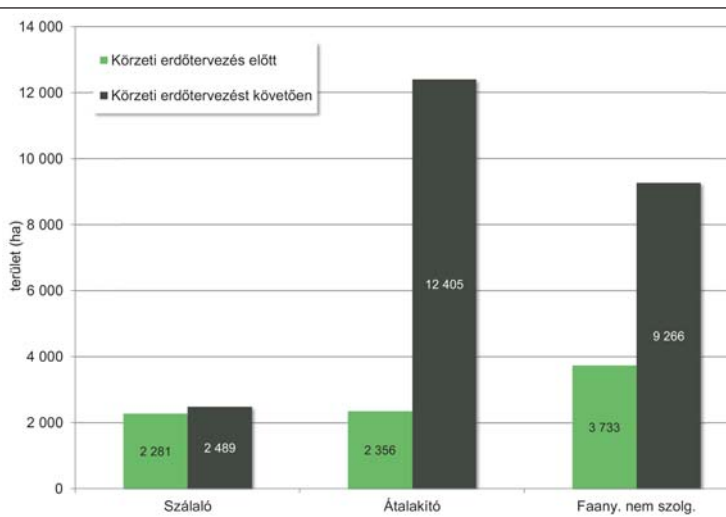
dők harmadán folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódú erdőkezelést kell folytatni három erdőtervezési ciklust követően. Mivel a szabály erdőtervezési körzet szintjén rendelkezik, ezért elsősorban az alföldi körzetekben sok a bizonytalanság a törvényi előírás teljesíthetőségével kapcsolatban, hiszen a valódi célok elérését szolgáló erdőkezelés csak az arra alkalmas adottságú erdőkben (termőhelyi és erdőállomány-viszonyok függvényében) lehet-

séges. A törvényi kötelezettséget a szállaló és a faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód mellett az átalakító üzemmóddal is teljesíteni lehet, függetlenül a megtervezett fakitermelési módtól. A 3. és a 4. ábrából kitűnik, hogy leggyakrabban az átalakító üzemmód bevezetésével teljesül a törvényi előírás.

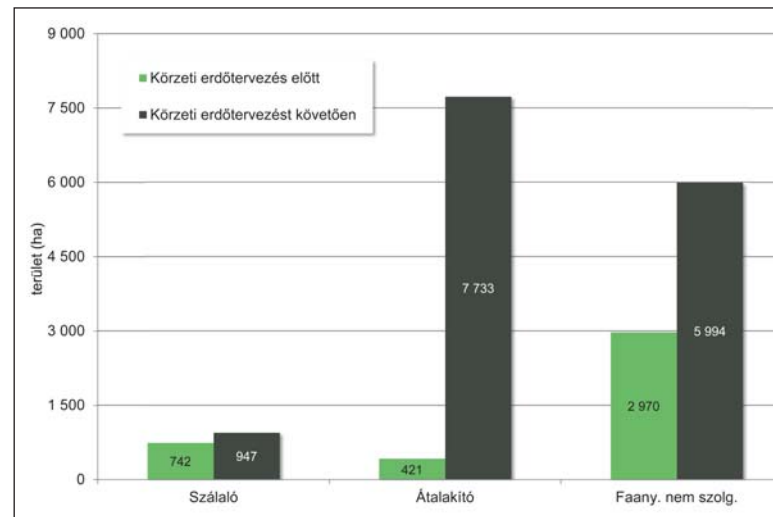
Az Országos Erdőállomány Adattár 2013. évi adatai alapján a 150 erdőtervezési körzetből 30 esetében csak az 1/5, 9 esetében az 1/4 is, 23 esetében pedig már

az 1/3-ra vonatkozó kötelezettség teljesült. A számokból az is kiderül, hogy mindössze 88 körzet az, amelyben még a jogszabályi elvárások szerinti első, 1/5-ös szint nem valósult meg. Több erdőtervezési körzetben – például a Budapesti (65,2%), a Pilis-Visegrádi (50,3%), a Felső-tárkányi (51,0%), a Diósjenő-Királyréti (66,7%), az Alsó-Kemenesháti (83,4%), a Keszthelyi (56,8%) – a nem vágásos üzemmódok aránya jelentősnek mondható mértékben haladja meg az erdőtervény 1/3-os, három erdőtervezési ciklusra szóló törvényi előírását. [Evt. 10. § (1) c)] (Összegyűjtöttük körzetenként az állami tulajdonú, védelmi vagy közjóléti rendeltetésű, természetes, természetszerű és származék erdők összterületét, majd megvizsgáltuk, hogy a kapott halmaz részletei közül melyek azok, amelyeken már valamelyik nem vágásos üzemmód besorolásra került. A két halmaz aránya adta az erdőtervezési körzetek mellett felüntetett százaléktételeket.)

Az Evt. jelenlegi szabályának végrehajtását követően 2040-re megközelítőleg 173 ezer hektár, a rendelkezés hatálya alá tartozó erdőben kell folyamatos erdőborítású erdőkezelést folytatni. Ez vizsgálataink szerint, a mostani adattári adatokból kiindulva azt jelentené, hogy a továbbiakban még 82 ezer hektár erdőt szükséges valamelyik nem vágásos üzemmódba sorolni. Lényeges megjegyeznünk, hogy ezt a mértéket az Evt.-ben meghatározott, erdőrészlet-adatok változása, így egyebek között a rendeltetések módosítása is befolyásolhatja. Fontos kiemelni azt is, hogy a kizárólag gazdasági rendeltetésű erdőkben már meglévő folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódban kezelt területek nem számíthatók be ebbe a körbe. 🌳

3. ábra: A 2011. évi erdőtervezési ütemtervvel érintett körzetek nem vágásos üzemmódjainak megoszlása

4. ábra: A 2012. évi erdőtervezési ütemtervvel érintett körzetek nem vágásos üzemmódjainak megoszlása

Sarjazztatott akác energetikai faültetvények föld feletti dendromasszája

Dr. Rédei Károly DSc¹, Csiha Imre¹, Dr. Keserű Zsolt PhD¹,
Rásó János¹, Kamandiné Végh Ágnes¹

Előnyös termesztési tulajdonságai révén (gyors kezdeti növekedés, kiváló sarjadzó képesség, károsítókkal szembeni viszonylag nagy ellenálló képesség) a fehér akác (*Robinia pseudoacacia* L.) a legalkalmasabb fajok egyike energetikai célú faültetvények létrehozására. Hazai és nemzetközi vizsgálati eredmények alapján az energetikai célú, s sarjazztatással felújított ültetvények abszolút száraz tömegének átlagnövedéke általában meghaladja a magcsemetével létesített első ciklusú ültetvényekét.

A tudományos-műszaki haladás velejárójaként az utóbbi évtizedekben az egész világon ugrásszerűen megnőtt az energiafogyasztás. Az olaj árának ingadozása a megújuló energiaforrások felé irányította a figyelmet. Közéjük tartozik a fa is mint újrateljesíthető energiaforrás. Az erdőgazdálkodásban előtérbe kerültek a veszteség nélküli technológiák, a fa komplex hasznosítása. Hamarosan új erdei termék keletkezett, a faapríték. Magyarországon a kitermelt összes fa-térfogat mintegy 15%-a a vágásterületen marad, és sok esetben a talajban maradnak a tuskók is. Szintén nagy tömegű darabos fahulladék keletkezik a fa mechanikai feldolgozásakor az elsődleges faiparban (a fűrész- és lemeziparban) és a másodlagos faiparban (a bútort- és az épületasztalos iparban, valamint az építőiparban). Mindezt figyelembe vehetjük aprítéktermelési alapanyagként is, amennyiben az ilyen célú feldolgozása gazdaságos. Az olajkiváltásban igen nagy jelentőségűek az olyan berendezések, amelyek megfelelő kazán esetében megoldhatóvá teszik a vegyes tüzelést. Ilyenek a faelgázosító berendezések, mivel lehetővé teszik, pl. olajtüzelésű kazán esetében az erdei aprítékkal való tüzelést, így az olajfelhasználás teljes kiküszöbölését. Ezek egyszerűbbek és olcsóbbak, mint a hagyományos tüzelőberendezések, füstgázuk kevésbé szennyezi a csatlakozó hőhasznosító szerkezetet és a környezetet.

A magyarországi ökológiai viszonyok között energetikai faültetvények létesítésére számba jöhető fajok közül az akác az egyik legalkalmasabb. Fiatal korban gyorsan nő, gyökérről és tuskóról egyaránt jól sarjadzik, nagy a térfogati sűrűsége, nedvességtartalma viszonylag kicsi, és nedvesen is jól ég. Így az apríték energetikai célú felhasználása tág teret adhat az akác komplex hasznosításának. Más tüzelőanyagokkal összehasonlítva, az akác fájának számos előnye van. Elégetésekor környezetszennyező hatása minimális, mivel kéntartalma elhanyagolható (maximum 0,01-0,03%). Füstgáza nem tartalmaz kénsavas vegyületeket. Nagy oxigéntartalma (44-45%-os) miatt kicsi az égéshez szükséges levegőigénye, minimális a füstgázvesztés. Fűtőértéke a víztartalomtól függően elérheti a 16 000 kJ/kg-ot.

A sarjazztatásos üzemmódú energetikai faültetvények jellemzői

A nagy volumenű föld feletti dendromassza gazdaságos megtermelésének alaplétesítményei az energetikai fás szárú ültetvények (faültetvények), amelyek megfelelő termesztés-technológia alkalmazásával „iparszerű” módszerekkel üzemeltethetők.

Az energetikai faültetvény: energia előállítására szolgáló faválaszték termesztésére létesített faültetvény. Sík vagy dombvidéken, jó és közepes termőhelyeken, nagyüzemi körülmények között, a gépi betakarításra alkalmas terepviszonyokon (kombájnózható területek) létesítik. Az üzemmódot illetően két változatát különböztetjük meg: a mesterséges felújításos és a sarjazztatásos üzemmódot. Ökonómiai szempontból a sarjazztatásos üzemmód az előnyösebb, hiszen az ültetvények felújítása sarjról, minimális költségráfordítással oldható meg. Az ilyen típusú ültetvényt nagy törzsszámmal (1,5-2,0 x 0,3-0,5 m-es induló hálózatban) telepítik jól sarjadzó fajokkal. Az első tarvágás időpontja a kitermelési és begyűjtési módtól függően 4-5 év, majd ugyanilyen ciklusokkal a sarjültetvény ismét vágható, általában 5-7 vágás tervezhető. E termesztési technológia kidolgozásában és gyakorlati bevezetésében dr. Marosvölgyi Béla és dr. Halupa Lajos meghatározó szerepet játszott.

Az akácok termesztésének ezen újszerű üzemmód-technológiai rendszerének kidolgozása kapcsán, az elérhető hozamnak fajták és ültetési hálózatok szerinti értékelésével kapcsolatban ugyanakkor ma még kevés vizsgálati adattal rendelkezünk.

Sarjazztatott akác energetikai faültetvények hozama: esettanulmány

A kísérletet (*Helvécia 80 A erdőrészlet*) a Duna-Tisza közti homokhát erdőgazdasági tájban, többletvízhatástól független, enyhén hullámos felszínű, sekély, közepmély termőrétegű humuszos homokon létesítették magtermelő állományból gyűjtött, magról nevelt, 1 éves csemetékéből kiválogatott, átlagosan 100 cm magas egyedekkel. Közepes fatermőképességű akác termőhely. Az alkalmazott hálózati variációk: 1,5 x 0,3 m és 1,5 x 0,5 m. A kísérleti faállomány-részeket 5 éves korban kitermelték, felújításuk sarjazztatással történt. Az ezt követő föld feletti dendromassza-hozam értékelésére a sarjeredetű állományrészek 4 és 8 éves korában került sor. E munka egy-egy fázisában Bujtás Zoltán és dr. Veperdi Irina volt ERTI munkatársak is részt vettek. A kísérleti faállomány-részek föld feletti dendromasszájával kapcsolatos adatokat az 1. táblázat tartalmazza.

A közölt hálózati kísérlet adatai szerint, 4-5 m közötti átlagos famagasságnál a legnagyobb törzsszámú, legsűrűbb (>20 000 db/ha induló egyedszámú) ültetvény adta a legnagyobb dendromasszát.

A talaj-előkészítési kísérletek eredményei alapján az akác energetikai faültetvény létesítése előtt nem indokolt a nagyon költséges, 50-70 cm-es mélyfogatás. Elégendő a nehéz tár-

¹ Erdészeti Tudományos Intézet, Ültetvényszerű Fatermesztési Osztály

1. táblázat. Sarjzatott üzemmódban kezelt akác energetikai faültetvények föld feletti dendromasszája

Kor, eredet	N (db/ha)	H (m)	D _{1,3} (cm)	Élőfakészlet		Fatérfogát átlagnövedéke (m ³ /ha/év)	Abszolút száraz tömeg átlagnövedéke (t/ha/év)
				térfogata (m ³ /ha)	abszolút száraz tömege (t/ha)		
közönséges akác, 1,5 x 0,3 m							
5 éves mag	20 852	4,1	2,7	56,3	34,9	11,3	7,0
5 éves korban kitermelt, sarjzatott akác							
4 éves sarj	18 389	4,8	2,6	55,1	34,2	13,8	8,6
8 éves sarj	10 945	8,1	4,4	96,3	59,7	12,0	7,5
közönséges akác, 1,5 x 0,5 m							
5 éves mag	11 986	4,1	2,9	34,8	21,6	7,0	4,3
5 éves korban kitermelt, sarjzatott akác							
4 éves sarj	11 333	4,8	2,8	33,1	21,7	8,3	5,4
8 éves sarj	8 089	7,9	4,5	68,8	42,6	8,6	5,3

csás talaj-előkészítés, és a telepítés előtti 30-40 cm-es mélyszántás. A kevés számú természetesi kísérletben a leggyakoribb ültetési hálózat az 1,5 x 0,3-0,5 m (2. ábra). A kialakítandó ültetési hálózatot egyebek között a természetesi cél, a természetis időtartama, s a talajápolásnál alkalmazandó gép típusa határozza meg. A javasoltnál sűrűbb ültetési hálózat (kisebbsortávolság) alkalmazása általában nem indokolt, mert a vonatkozó hálózati kísérletek adatai szerint az első kitermelés után a sarjállományokban a törzsszám többé-kevésbé kiegyenlítődik.

Az ültetéssel létrehozott akác energetikai faültetvény első kitermelése után az első sarjgeneráció föld feletti dendromassza tömege 4 éves korban 23-26%-kal (eset tanulmányunkban) is meghaladhatja az eredeti ültetett állományét.

A magasabb hektáronkénti egyedszám nagyobb dendromassza-hozamokat eredményezett. Ugyanakkor az adatokból az is kitűnik, hogy nem érdemes a sarjásokat 4 éves korban túl fenntartani, mert a 8 éves korban elvégzett értékelések alapján mindkét hálózati variáció esetében kisebb dendromassza-hozamokkal számolhattunk. Egyéb kiegészítő vizsgálatok alapján az akác energetikai faültetvényekben az abszolút száraz állapotra vonatkoztatott tömeg átlagnövedéke 4-5 éves korban a legnagyobb. Ezt erősítik meg az 1. ábrán bemutatottak is, ahol az egyes hálózati kezelések állományai föld feletti dendromasszájának átlagnövedéke látható különböző eredet, illetve korok esetén.

A vágásforduló (rotáció) legkedvezőbb időpontját az adott fafajon (fajtán) túlmenően több tényező együttesen határoz-

za meg. Ezek közül a legfontosabbak: a termőhely minősége, az ültetési hálózat, a kitermelés módja, és az alkalmazott arató-aprító gép típusa.

Minél nagyobb a hektáronkénti törzsszám, illetve minél kisebb a növetér, annál rövidebb ideig tartható fenn az energetikai faültetvény, illetve annál rövidebb a vágásforduló. A

2. ábra. Első éves akác energetikai faültetvény

meghatározó hozam-értékeket az ültetvények jobb ökológiai körülmények között rövidebb idő alatt érik el, ezért jó termőhelyeken a vágásérettség ideje valamelyest rövidebb lehet, mint gyengébb termőhelyeken.

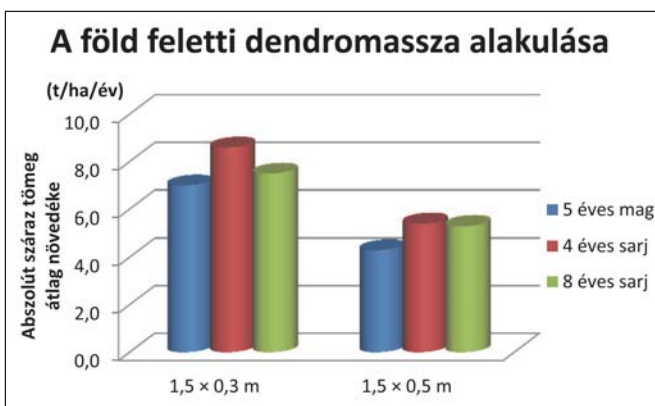
A tanulmány a *Környezettudatos energiabatékony épület*, TÁMOP-4.2.2.A-1/1 KONV jelű kutatás-fejlesztési projekt keretében készült.

Irodalom

CSIHA I., RÉDEI K., KAMANDINÉ VÉGH Á., KESERŰ ZS., RÁSÓ J. 2011. Fás szárú energetikai ültetvények természetisfejlésének legújabb eredményei az Észak-Alföldi Régióban. Tudományos eredmények a gyakorlat szolgálatában. AEE kiadvány, Sopron, 37-41.

RÉDEI K., VEPERDI I., CSIHA I. 2009. Energiaerdők, faültetvények, területhasznosítási lehetőségek. Magyar Tudomány. 2. 179-184.

RÉDEI K., CSIHA I., KESERŰ ZS. 2011. Black Locust (*Robinia pseudoacacia* L.) Short-Rotation Crops under Marginal Site Conditions. Acta Silvatica et Lignaria Hungarica. Vol. 7: 125-132. 🌿

1. ábra. A föld feletti dendromassza alakulása a telepítési hálózat és a sarjzatott akác állományrészek korának függvényében (Helvécia (80A))

I. Vadgazdálkodási és Vadkár Konferencia

Október 11-én a Nemzeti Agrárgazdálkodási Kamara szervezésében szakkonferenciát tartottak I. Országos Vadgazdálkodási és Vadkár Konferencia címmel. Az élénk szakmai érdeklődést a 250 résztvevő — erdészek, vadászok, gazdálkodók — is jelezte, akik zsúfolásig megtöltötték a konferencia helyiségét.

A vadgazdálkodás mai kihívásai, a belterületi és erdei vadkárok rendezetlen kérdései, azok természetvédelmi vonatkozásai egyaránt a tanácskozás fókuszába kerültek.

Jakab István, az Országgyűlés alelnöke, a Mezőgazdasági Bizottság Erdészeti Albizottságának elnöke megnyitó beszédében meghatározónak nevezte az ágazatot, és remélte, hogy a konferencia több fontos kérdés megtárgyalására ad lehetőséget. Felvetette az élőhelyek csökkenésének problematikáját is, mivel ezzel összefüggésben egyre nagyobb vad által okozott kárral kell számolni a jövőben. Megerősítette, hogy jogalkotóként készek arra, hogy a szakmával érdemi együttműködést folytassanak.

A magyar vadászati ágazatnak éves szinten több mint 20 milliárd forint a bevétele, az ország területén mintegy 1400 vadászatra jogosult társaság gazdálkodik, a vadászterületek átlagos nagysága meghaladja a 6 és fél ezer hektárt, ismertette a folytatásban *Györfly Balázs*, a Nemzeti Agrárgazdálkodási Kamara elnöke. Bár az erdészek, a mezőgazdasági termelők, a nemzeti parkok és a vadászok céljai sokszor nem egyeznek, működésük során vannak olyan részterületek, amelyekeken mind a négy szakmának kedvez az együttműködés. Azt tehát tovább kell építeni, illetve fejleszteni. Hangsúlyozta, hogy a NAK fontosnak tartja a közös gondolkodást, és erősítené a közös munkát a jogalkotóval és a szakigazgatással, illetve szorosabb kapcsolatot akar kialakítani a Vadász kamarával és az Erdészeti Tudományos Intézettel is. Alapvető

probléma a vadkár, hisz arról van szó a legtöbb esetben, hogy ezt ki fizeti és milyen mértékben, zárta előadását az elnök.

Pecbó János, az Országos Magyar Vadászati Védegylet (OMVV) ügyvezető elnöke beszédében tolmácsolta *Semjén Zolt* miniszterelnök-helyettes, az OMVV elnökének üdvözlését. Felszólalásában hangsúlyozta, hogy a következő hónapokban revízió alá kerül a vadászati törvény, ezért is fontos a konferencia megrendezése. Kiemelte, hogy a vadkár mérséklésére is, nagy mennyiségű takarmányt etetnek fel évente a vadgazdálkodók, amely komoly többletköltséget jelent. Kompromisszumot kell találni az optimális működés és a minőség megtartása között, miközben az sem veszhető szem elől, hogy az éves károkozás értéke, országos szinten, meghaladja a 2,5 milliárd forintot.

A bevezető előadások után már a szakelőadások következtek. Elsőként a SZIE Vadvilág Megőrzési Intézetének intézetvezetője, *Prof. dr. Csányi Sándor*, az egyre jobban felszaporodó európai csülkösvad problematikájába avatta be a hallgatóságot. *Dr. Heltai Miklós*, egyetemi docens (SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet) szerint látjuk a konfliktusokat az erdőgazdálkodásban, a mezőgazdálkodásban, a lakott belterületeken, az utakon. Két dolog lehetséges, vagy végig gondoljuk, és aztán a közös tudás alapján elindulunk megoldások felé, vagy szőnyeg alá söpörjük és fokozódik, ami senkinek nem lesz jó.

Dr. Személy László egyetemi docenstől (SZIE Vadvilág Megőrzési Inté-

zet) az erdei vadkárbebecslés jelentős szakmai vitát generáló témájáról, *Dr. Náblik András* általános rektorhelyettestől (NYME) az erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás, az erdő és vad viszonyrendszeréről, illetve *Ugron Ákos* főosztályvezetőtől (VM Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály) a természetvédelmi vonatkozásokról hallhattunk előadást.

A konferencia második részének felvezetésében elsőként *Luzsi József*, a MEGOSZ elnöke mondta el gondolatait. A vadkár csökkentés alapja a helyes gazdálkodás, és ugyanolyan fontos a megfelelő létszám kialakítása is, hangsúlyozta kezdő mondatában. Ehhez kapcsolódóan a mezőgazdasági termelők és az erdőgazdálkodók felelősségét is kiemelte. A szakmailag hibás gazdálkodás során a későbbi vadkár alapjai is megteremtődnek. Felhívta a figyelmet a helyi fórumok fontosságára, ahol az erdő-, mező- és vadgazdálkodók a regionális szintű problémákra helyben kereshetik a legjobb megoldásokat.

A következőben *Csepányi Péter*, az Országos Erdészeti Egyesület elnökségének tagja, régióképviseelő, *Zambó Péter* elnök nevében is köszöntötte a résztvevőket. Megállapította, hogy a vadkár kérdésköre sokszereplős, így különösen jelentős eredménynek tekinthető, hogy a konferencián a legtöbb érintett jelen volt, kivéve a jogi képviseleteket. A természetközeli erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás kedvező kapcsolatának megteremtésére is felhívta a figyelmet és hangsúlyozta, hogy a vadkár-kérdés szakmai megoldásához elengedhetetlen az érintett ágazatok összefogása. Szakmai előadása során a Pilis Parkerdő Zrt. vadgazdálkodási gyakorlatába engedett áttekintő bepillantást.

Ezután *Sipos Sándor*, a Gemenc Zrt. erdőgazdálkodási és műszaki igazgatója, a Gemenci erdő területén okozott vadkárokat vázolta, míg *Wisnovszky Károly*, a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság igazgatója az erdészeti hatósági szabályozás oldaláról járta körbe a témát. A záró előadásokat *Zsigmond Richárd*, a NÉBIH Földművelésügyi Igazgatóság igazgatója a vadászati hatóság kapcsolódó munkájáról, míg *Jakosa Tibamér* agrár-üzemtechnikus a mezőgazdasági kárbebecslésről tartotta.

Forrás: NAK, OEE

Szerkesztette: **Nagy László**

Kép: **Nagy László**

A vadhatás mérésének módszertani problémái

Dr. Szemethy László¹, Dr. Katona Krisztián¹,
Prof. Dr. Csányi Sándor¹, Hajdu Márk¹,
Hejel Péter¹, Bleier Norbert¹

Négyéves kutatási projekt keretében a Vadvilág Megőrzési Intézet feladata a patás vadfajaink hazai erdei életközösségekben betöltött ökológiai szerepének jellemzése. Ebben nemcsak a negatív (vagy annak vélt) vadhatásokkal kapcsolatban gyűjtünk adatokat, hanem azt is vizsgáljuk, hogy nagy testű növényevő vadfajaink hogyan járulnak hozzá jellegzetes erdei élőhelyeink hosszú távú fennmaradásához. Meggyőződésünk, hogy az írásunkban olvasható útmutatók a vadkárbecslésben is alkalmazhatók és alkalmazandók lennének, ezért szeretnénk a szakemberekkel megismertetni.

A megbízható, reprezentatív, de akár országos léptékben is végrehajtható terepi adatgyűjtéshez már a tervezéskor számos tényezőt kell figyelembe venni. Alapvető jelentőségű például a mintavételi egységek térbeli elhelyezése, azok mérete és darabszáma.

Először el kell döntenünk, hogy hogyan helyezzük el a vizsgálati területen a mintavételi egységeket. A szabályos mintavételezés (vonalban, négyzetrácsban) könnyebben kivitelezhető, a mintapontok egyszerűbben megtalálhatóak (1. kép). Arra viszont kifejezetten figyelniünk kell, hogy a mintavételi egységek elrendezése ne kötődjön valamilyen természetes szabályszerűséghez (pl. patak, nyiladék, vadváltó stb.). Emiatt ugyanis az adott területet a valóságtól szélsőségesen eltérő adottságú minták alapján fogjuk jellemezni. Amennyiben ezt a hibát elkerüljük, akkor az egyszerűbb kivitelezhetősége miatt a szabályos térbeli mintavétel inkább javasolható, mint a véletlenszerű (2. kép).

Igaz, hogy a véletlenszerű mintavételezéssel kisebb eséllyel kötődünk a természetes szabályszerűségekhez, ám ennek is vannak hátrányai. Például előzetes pontkijelölésnél nehézkes a terepi megtalálás (ez a szabályos mintavételnél is igaz lehet, de lényegesen kisebb mértékben), míg a helyszíni pontkijelölésnél a legtöbb esetben az előző mintapont kijelölési helyétől függ a következő mintapont helyzete, ami a véletlenszerűséget megkérdőjelezi. Nem is beszélve arról, hogy ilyenkor szubjektíven dönthetünk arról, hogy a „véletlen” pontot hol jelöl-

jük ki. Csábítóak a könnyen megközelíthető helyek (pl. váltók mentén), ezek viszont jó eséllyel torzítják az egész területre jellemző vadhatás értékeit, hiszen ezeken a patás nagyvad is könnyebben és gyakrabban mozog.

A második lépésben meg kell határoznunk, hogy mekkora legyen a mintavételi egység mérete. Ha túlságosan kicsi, akkor gyakran nem esik bele az, amit mérni szeretnénk. Ha viszont túlságosan nagy, akkor a gyakorlatban kezelhetetlen, nem tudjuk benne elvégezni a méréseket. A mintavételi egység méretét tehát a vizsgálni kívánt tényezőkhöz kell igazítanunk. Egy sűrű újulat egyedenkénti felmérése vagy egy sűrű cserjeszint alatti újulat vizsgálata nyilván megvalósíthatatlan több 10 m²-es területen.

Különösen kritikus kérdés, hogy mekkora legyen a minta-elemszám, vagyis hány helyszínen mérjük fel a vizsgált tényezőket. A terület teljes felmérése általában nem kivitelezhető. Becslést kell tehát végeznünk, azaz valamilyen jellemző minta alapján kell következtetni a terület egészére. Minél inkább lefedi a területet a mintavétel, annál pontosabb lehet a becslésünk (azaz közelebb lesz a valósághoz a mért érték), ám annál több időt is igényel. Túl kevés mintával viszont kicsi lesz az eredményünk megbízhatósága (mérésünk eredményének ismételtelősége). Ezért meg kell találnunk a ráfordítások és az elvárt pontosság közötti egyensúlyt. Minél egységesebb a terület, annál kisebbek lesznek a mintavételi egységek közötti eltérések. Így kevesebb mintavételi egységre lesz szükség, mint egy változatosabb területen. De mégis hány min-

1. kép. Mesterséges felújításban történő felvételezéskor a sorokon végighaladva a szabályos mintavételezést nagyon egyszerűvé tehetjük.

tavételi egység kell? Ennek pontos megállapítása sajnos csak utólag lehetséges. Azonban mások és saját korábbi adatsoraink alapján, vagy elővizsgálatokkal nyert adatokból is lehet erről előzetes elképzelésünk. A terepen csak annyit tehetünk, hogy a terület változottságát első benyomásra értékelve bíznunk benne, hogy elegendő mintát veszünk fel. Ez pedig valószínűleg több, mint amit pl. a jelenlegi hivatalos erdei vadkárbecslési eljárásokban gyakran alkalmaznak (ld. Kovács és mtsai, 2009, Erdészeti Lapok CXLIV(2): 43-44).

Képzelnék el, hogy több jól felkészült szakember szakmailag elfogadott felvételezési módszerrel fejenként csak egyetlen mintapontot vesz fel ugyanabban az erdőrészben. Várható, hogy egy változatos területen nagyon eltérőek lesznek a kapott vadhatás értékei. Lesz, aki olyan ponton állt meg, ahol nem volt rágott csemete, a másik pedig egy ponton csak rágott csemetét talált. Van, aki első ránézésre a terület nagy részére jellemző helyen dolgozott, mások viszont jellegében szélsőségesen eltérő mintapontot kaptak. Alapvetően mindenki jól dolgozott, de a terület változottságából adódóan az eredmények összevetésekor a kisebb-nagyobb eltérések miatt nem fognak egyetérteni. Ha megkérnénk őket, hogy egy réten olyan távolságra helyezkedjenek el a többiek-től, amennyire az adataik hasonlóak, érdekes képet kapnánk. Az első néhány felmérő szanaszéjjel fog magányosan

¹ Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézet

ácsorogni. Minél többen végzik el a felmérést, annál gyakrabban fog egy-egy mintavevő az övéhez hasonló adatokkal rendelkező társakat találni, vagyis el-

2. kép. Természetes felújulás esetén a szabályos mintavételezés végrehajtása egyszerűbb lehet, mint a véletlenszerű

kezdenek csoportosulni. Akkor is lesz néhány kilógó ember, de a többség egyre inkább a területet jellemző átlagos érték környékén gyülekezik. Ha elég sok mintavevővel dolgozunk, akkor a terület jellemző mintázatát fogjuk látni a réten. Ekkor, tudományosan szólva, az adatgyűjtés jól jellemzi a területet, az eltérő foltok az előfordulásuk arányában szerepelnek a mintákban, azaz a becslés reprezentatív. Ha elegendő mintát vesznek fel, akkor a becsléseik eredményei közelíteni fognak egymáshoz.

Az elmondottakból látszik, hogy fontos a terület és a mért értékek változatoságának, eloszlásának leírása! A vadkár-becsléseknél gyakori hiba, hogy a szakértők a területre jellemző vadragás mértékét úgy számolják ki, hogy a mintapontokon talált összes rágott csemete és az összes talált csemete hányadosát ve-

szik. Ilyenkor sem a terület vadhatással való érintettségének térbeli változatoságát nem fogják tudni jellemezni, sem az eltérések mértékéről nem lesz fogalmuk. Az előző példával elve, egyetlen felmérő fog ácsorogni a rét közepén, azzal a magabiztos hittel, hogy neki és csak neki van igaza. Ez azonban óriási tévedés. Nem összeadni kell a mintapontok adatait, hanem átlagolni és e mellé a szórás is kiszámolni. Az átlag jelenti majd azt a középértéket, ami az egész terület adott vadhatással való érintettségét egyetlen adattal jellemzi. A szórás pedig megmutatja majd, hogy a vadhatás átlagértékének milyen térbeli változatosága van, mennyire széles tartományban mozoghat ez az érték mintapontról mintapontra. Tulajdonképpen ez az eredmények megbízhatósága, annak az esélye, hogy a különböző vizsgálok azonos eredményre jutnak. Ez utóbbi rendkívül lényeges információ, így a szórás (ill. belőle a konfidencia intervallum) kiszámítását nem szabad elfelejteni! Ez segít megállapítani azt, hogy elegendő számú mintát vettünk-e fel, jól jellemeztük-e a területet. Előre eldönthetjük, hogy az eltérés, vagyis a szórás, az átlag legfeljebb hány százaléka lehet (mennyire vagyunk igényesek, milyen pontosságra van szükségünk). Az adatfelvétel és gyors kiértékelés után rö-

gton látható lesz, hogy sikerült-e célunknak megfelelni. Ez például a vadkár-becslések esetén különösen a 30%-os rágottsági érték közelében lehet fontos, hiszen itt dől el, kelle-e erdővédelmi bírságra számítani vagy nem. Előfordul, hogy nagy minta-elemszám esetén sem akar a felvételezés megbízhatósága javulni (vagyis a szórás csökkenni, ami adataink nem normális eloszlását jelzi). Ez azt mutatja, hogy a terület nagyon eltérő foltokat tartalmaz, a

vadhatás összpontosul egyes részekre, míg mások szinte érintetlenek. Ilyenkor az ún. rétegzett mintavételezés lenne a helyes megoldás. Ekkor a vizsgálati terület jól elkülönülő vegetációfoltjait (3. kép) külön egységnek tekintve, azokat külön megmintázzuk, majd az értékeket területarányosan kezelve összevontan értékeljük, azaz súlyozott átlagot számolunk az egész területre. Ismert például az (különösen mezőgazdasági kultúrák esetén), hogy a szegélyekben, a szélső területeken a vadragás mértéke általában jelentősebb, mint a terület belső részein. Így amennyiben a bejárás során csak a szélső területeket vizsgáljuk, a vadhatás mértékét felülbecsülhetjük. A szélső és a belső részeket külön mintázva valósabb képet kaphatnánk.

Reméljük, hogy a leírtak utat mutathatnak egy-egy jó terepi vizsgálathoz. Általánosan elmondható, hogy nem lehet egyetlen pontos receptet adni a vadhatás becslésére. A felmérések számára a különböző változókat célszerű minél jobban egységesíteni. Ám a mintapontok térbeli kijelölését, elemszámuk meghatározását mindig a terület jellegéhez és főleg a vizsgálat igényeihez, az előzetesen feltett kérdésekhez kell igazítani. A Vadvilág Megőrzési Intézet munkatársai szívesen állnak rendelkezésre egy-egy meghatározott vizsgálat megtervezésére.

A publikáció a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (Katona K. részére), a Svájci-Magyar Együttműködési Program (SH/4/8) és a Kutató Kari Kiválósági Támogatás – Research Centre of Excellence – 17586-4/2013/TUDPOL támogatásával készült. Akik a további részletekre kíváncsiak, azok honlapunkon (www.vmi.info.hu) is megtalálhatják publikációinkat. 🌿

3. kép Az átalakító üzemű erdőben kialakított lécek és köztük megmaradó meg nem bontott foltok markáns különbsége rétegzett mintavételt igényel

Vivat Academia! II.

Beszélgetés Prof. dr. Lakatos Ferenc dékánal

Az Erdőmérnöki Kar, az erdőmérnök képzés és az oktatás jelen helyzetéről, Prof. dr. Lakatos Ferencsel, a Kar március elején kinevezett új dékánjával beszélgettünk.

– *Folytatva a beszélgetést, kérlek, térjünk rá az erdőmérnökképzés egészséges mai helyzetére, elemzésére.*

– Jelenleg 745 aktív és 65 passzív hallgatónk van a Karon. Ezen belül 307 fő tanul az erdőmérnöki szakon. Ők már mind az osztatlan erdőmérnökképzésben vesznek részt. Ezek a számok is azt mutatják, hogy vannak ún. évhalmozók, akik hét, nyolc, esetleg több mint tíz év alatt szereznek diplomát. Tegyük hozzá, ebben vannak olyanok is, akik külföldre utaznak. Összehasonlítva azonban azzal a korszakkal, amikor én voltam hallgató, az az időszak szinte poroszos fegyelműnek tűnik. Ha valaki valamit többszörre nem teljesített a megadott feltételek szerint, azt eltanácsolták az egyetemről. A kreditrendszer bevezetésével nagyon nagy lett a szabadság, még úgy is, hogy az erdőmérnöki szakon az egyes tantárgyak egymásra épülése bizonyos korlátokat szab. Ez az a kritikus időszak, amikor a diákok kiszabadulnak a családi kötelemből és beleesnek a felsőoktatási rendszer nyújtotta nagyfokú szabadságba. Kevesen vannak, akik helyén tudják kezelni és egyensúlyban tudják tartani azt, hogy egy egyetemre elsősorban azért járunk, hogy elvégezzük, és nem azért, hogy jól érezzük magunkat. Természetesen a kettő nem zárja ki egymást, csak a prioritások nem mindegy, hogyan állnak fel.

– *Valószínűleg ez egy általános magyar társadalmi és közoktatási probléma. Én magam is tapasztaltam ezt más hazai egyetemeken, felsőoktatási intézményekben.*

– Ez a túlzott szabadság erősen visszaüt a képzés során. Háromszor lehet ugyanazt a tantárgyat felvenni, háromszor lehet minden tantárgyból vizsgázni. A kilenc vizsgalehetőség általánossá tette az „akkor majd jövőre” típusú hozzáállást. Így jóval több időt töltenek el a hallgatók az egyetemen. Az utóbbi időben valamennyit javított a korábbi állapotokon, hogy az állam összesen csak 12 félévet finanszíroz, azon túl már önköltséggé válik a képzés. Ráadásul ez nem kis anyagi megterhelést jelent adott esetben.

– *Mennyiben kapcsolódik ehhez, hogy az erdőmérnöki szak felvételi pontszámai is csökkenő tendenciát mutatnak?*

– Ennek több aspektusa is van. Az erdőmérnöki szakon csökkent a jelentkezők száma. Ez a folyamat egybeesik azzal az időszakkal, amikor a Karon visszaállt az osztatlan képzés, aminek előfeltétele volt, hogy legalább egy tárgyból emelt szintű érettségit tegyen a jelentkező. Eleve ez is egy erős szűrő tényező. Bizonyos mértékig még a fő bázist adó erdészeti szakközépiskolák felé is. Nem minden esetben akarnak az ott tanulók emelt szintű érettségit tenni. Amikor meg egy végzett technikus eljut oda, hogy mégis csak erdőmérnök szakon szeretne végezni az egyetemen, addigra már sokszor túlhaladott a dolog, hiszen visszamenőleg kellene letenni a szükséges vizsgákat. Másrészt, az emelt szinten nem annyira jó jegyeket érnek el a középfokú tanulók, mint az alap érettségien. Ez is csökkenti a pontszámot. A fentieket is figyelembe véve az is érdekes, hogy a felvételi pontszámok és a végzettség megszerzése utáni állástalálás nem függ össze egymással. Ha csak az ideai pontszámokat nézem, akkor a környezettan, környezet tudós szakokon volt messze a legmagasabb, miközben pont ennél a szakoknál van a legnagyobb probléma a végzés utáni elhelyezkedés terén. Míg az erdőmérnöki szakon viszonylag kevés az ebből eredő gond. Az utóbbi években az erdőmérnöki oklevelet szerettek a legnagyobb többségben, ha akartak, el tudták helyezkedni a szakmájukban.

– *Van-e arra rálátásotok, hogy a végzett erdőmérnökök mennyire maradnak a szakmában?*

– *Vannak erre adatsoraink. Elsőre talán meglepő módon, de erősen hullámzó, hogy adott időszakokban, években ez hogyan alakul. Vannak jó évek, amikor az összes végzetten fel tudja szívni a szakma. Vannak viszont évek, amikor nagyon nehéz állást találni. 5-7 évenként hullámzó ciklusokat figyelhetünk meg. Általánosságban azonban igaz az a tendencia, hogy inkább csökkenő az erdőmérnökök iránti igény, főleg ha azt nézzük, hogy korábban az erdészetenél legalább két műszaki vezető volt, egy erdészetvezető mellett. Ez máris három erdőmérnököt jelent.*

– *Éppen a munkaadói oldalról csökken az igény a mérnökökre?*

– A tendencia ezt igazolja, hiszen egyrészt számos erdészetet összevonnak, másrészt egyre nagyobb területen, egyre kevesebb erdőmérnök dolgozik. Ezek pedig a képzésben is éreztetik a hatásukat. Az is hozzátartozik a kép teljességéhez, hogy akár a vadgazdálkodásban, de főleg a természetvédelemben, korábban erdőmérnököket alkalmaztak túlsúlyban. Ma már ez nem igaz. Egy erdős területű nemzeti park esetében inkább természetvédelmi mérnököt keresnek adott feladatkörre, sem mint erdőmérnököt. Ez is az igény bizonyos mértékű csökkenéséhez vezet.

– *Valamiféle jövőképet minden egyetem igyekszik azért felvázolni a hallgató számára. Milyen képet tud festeni a jövőre vonatkozóan erről az Erdőmérnöki Kar az erdőmérnök végzettséget szerzőknek?*

– Évente 60 államilag finanszírozott és 20 önköltséges hallgatót lehet felvenni az erdőmérnöki osztatlan szakra. Az államilag finanszírozott helyeket minden évben be tudjuk tölteni. A költségterítéses szakon változó a kép. Ott adott évben vagy van, vagy épp nincs megfelelő számú érdeklődő. Vagyis abból indulhatunk ki, hogy 60-70 fő a kezdő létszám adott évfolyamon és 40-50 fő körüli a végzősök száma. Szerencsére nem minden lemorzsolódó tűnik el a rendszerből végleg. Jellemző a más szakokra váltás, mivel többeknek bizonyos tárgyakkal, tárgycsoportokkal problémáik vannak. Összegezve, a fennmaradó 40-50 végzést, jelen állapotban, még felveszi a szakma. Ennyi erdőmérnökre van szükség. Reméljük még jó néhány évig ez így lesz! Nem csak az állami erdőgazdaságoknak képzünk mérnököket, de az erdészeti hatósági igazgatás és a szakirányítás számára is, mely utóbbi esetben nem szabad elfeledni, hogy az ország erdőterületének 40%-a magánerdő.

– *Ezek szerint mérhető a magán-erdőgazdálkodás szakemberek iránti érdeklődése is?*

– Egy pályázati munka keretében tavaly fel kellett mérnünk az elhelyezkedési adatokat. Így bátran mondhatom, hogy igen. Sőt, az utóbbi években emelkedett is. A nagyobb területtel rendelkező erdőbirtokosok irányából ez már korábban is egyértelmű volt, de a kisebb erdőbirtokosságok is igénylik az integratori, szakirányítói feladatokat ellátó mérnököket.

Prof. dr. Lakatos Ferenc dékánal folytatott beszélgetés befejező részét, egyebek között az Erdőmérnöki Kar doktori iskoláinak helyzetéről, jövőjéről, a következő lapszámunkban olvashatják.

Nagy László

Merre tart a középfokú erdészeti és vadászati képzés?

A 2013. szeptember 1-jén VM fenntartásba került agrár-szakképző intézményhálózat nagyon komoly esélyt teremthet az agrár-szakképzés fejlesztésére. Régi vágya teljesült azoknak a szakképzésben dolgozó embereknek, akik mindig is azon a véleményen voltak, hogy a szakképzésnek a szakminisztériumnál van a helye.

Andrésiné dr. Ambrus Ildikó korábbi írásában kitért a VM fenntartásába került hagyományos erdésziskolákra. Ezzel azonban nincs vége a változásoknak. Az összevonásra került erdészeti és vadgazdálkodási szakképzések, valamint a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságok (MFKB) döntése alapján további intézmények is folytatnak, illetve indítanak képzést. Mai ismereteim szerint az országban a táblázatban látható intézményekben folyik, vagy indul erdészeti és vadgazdálkodási technikus képzés.

Anélkül, hogy bármelyik iskolát a legcsekélyebb mértékig bíráltnám, önként adódik a kérdés, hol volt a szakmai felügyelet, és szakmai hozzáértés, hogy hiányában ennyi képzőhely jöhetett létre. Az intézmények és fenntartók csak kihasználták a jogi szabályozás adta lehetőségeket, amikor érdeklődés reményében elindították a képzéseket. Egyetlen iskolát sem lehet ezért elmarasztalni.

Mindez azért alakulhatott ki, mert a szakmának nem volt beleszólása, hogy ki, hol, milyen képzést indíthat. Elég volt egy fenntartói döntés ahhoz, hogy a tanulók megszerzésének reményében bárhol, bármilyen képzést elindítsanak.

Az Országos Képzési Jegyzék (OKJ) átalakítása tovább nehezítette a helyzetünket azzal, hogy összevonásra került az erdésztechnikus és a vadgazdálkodási technikus szakképzés. Így a vadásziskolák önhibájukon kívül vetélytársai lettek az erdésziskoláknak. Véleményem szerint ebben a helyzetben kell a szakmai szervezeteknek, a gyakorlati szakembereknek állást foglalniuk, hogy az elkerülhetetlen változások ne a szakma legkiválóbb intézményeinek ellehetetlenüléséhez vezessenek. A dilettantizmus csúcsa pedig az, hogy minden szakmai érvünk ellenére közös ágazatba sorolták az erdészeti és vadgazdálkodási technikust, valamint az erdészeti gépésztechnikust. Ennek következménye, hogy a szakmai követelmények 50%-a közös a biológiai és a

NÉV	SZÉKHELY	FENNTARTÓ
NyME Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola	Sopron	NYME
Kiss Ferenc Erdészeti Szakképző Iskola	Szeged	VM
VM ASZK Mátra Szakképző Iskola	Mátrafüred	VM
Dráva Völgye Középiskola	Barcs	Somogy megyei TISZK
Széchenyi Zsigmond Szakképző Iskola	Szőcsénypuszta	VM
VM KASZK Mezőgazdasági Szakközépiskola	Piliscsaba	VM
Herman Ottó Szakképző Iskola	Szombathely	VM
Bársony István Mezőgazdasági Szakképző Iskola	Csongrád	VM
Széchenyi István Mezőgazdasági Szakképző Iskola	Hajdúböszörmény	VM
Baross László Mezőgazdasági Szakközépiskola	Mátészalka	VM
Jávorka Sándor Szakképző iskola	Tata	VM
Egri Mezőgazdasági SZKI	Eger	Heves megyei TK
Pápai Gazdasági Szakképző Iskola	Pápa	Veszprém megyei TK
Lippai János Szakképző Iskola	Nyíregyháza	VM
Harruckern János Közoktatási Intézmény	Elek	Békés megyei TK
VM DASZK Csapó Dániel Mezőgazdasági SZKI	Szekszárd, Palánk	VM

műszaki orientáltságú szakma esetében. Így most túl sok műszaki ismeretet kell tanulni az egyiknek és túl sok biológiai ismeretet a másiknak, mindkét esetben a másik szakma rovására.

Sajnos azt tapasztalom, hogy rajtunk, szakembereken kívül ez az égadta világon senkit nem érdekel, főleg azokat nem, akiknek meg kellene hallaniuk a szakmai érveket. Tisztelem és elismerem mindegyik iskolának a megmaradás érdekében tett szakmai erőfeszítéseit. A szakma azonban ma a középfokú erdészeti és vadgazdálkodási technikus képzésben négy intézményt tart számon: Sopron, Szeged, Mátrafüred, Barcs (ha még megmenthető!) Több középfokú szakemberre valójában nincs szüksége az országnak és az erdészeti ágazatnak!

Nagyon sajnálom a Szombathelyi Herman Ottó SZKI-t és a csongrádi Bársony István SZKI-t, amelyek kiváló vadásziskolák voltak, de nehéz lesz nekik erdészeti vonalon a hagyományos iskolákkal versenyképes tanulókat képezni. A többieknél a mezőgazdasági szakmák oktatása dominál, abban szereztek hagyományokat, ott kell helyzetbe hozni őket. Tovább színezik azonban a helyzetet a szakmaszerkezet kialakításában döntéssel bíró Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságok (MFKB). Döntéseiket a megyei szempontok alapján hozzák, és nem látják az országos lefedettséget. Jelenleg az a képtelen helyzet alakult ki, hogy az MFKB döntései eredményeként az ország 13 megyéjében összesen 591 fő erdészeti és vadgazdálkodási technikust lehet beiskolázni a 2014/2015-ös tanévre. Ez legalább 20-22 osztály. Jó esetben, mire felfut a képzés, évi 400-450 technikus végez, szem-

ben a mai 180-200 körüli létszámmal, ami bőven kielégíti a szükségletet.

Emlékeztetek arra, hogy a szakmánkban 2800-3000 középfokú végzettségű szakember dolgozik. 6-8 évente újra fogjuk termelni a teljes szakembergárdát. Ekkora létszám mellett pedig nincs se minőségi képzés, se elég munkahely. Az újonnan képzést indító iskolák feltételei össze sem hasonlíthatók a hagyományos iskolákéval. Hiányzik az a hagyományteremtő és -őrző léggör, amely erre a szakmára emberileg is felkészíti a tanulókat. A szakma sem fogadja el a hiányosan felkészített, gyenge eredményt felmutató végzetetteket.

A tragédia ott kezdődik, hogy a VM bizonyára látja ennek a fonáságát, de a szakmaszerkezeti döntés kormányhatározat, így semmit sem tehet ellene. Egyet tehetne, és azt meg is kell lépnie, nevezetesen, hogy a legnagyobb múlttal rendelkező iskolákat minden körülmények között segíti. Nem hiszem, hogy helyes az a fenntartói döntés, amely a barcsi Dráva Völgye iskolában megszünteti az erdész-képzést, vagy amelyik az országosan elismert szegedi Kiss Ferenc Erdészeti Szakképző Iskola számára 50%-kal csökkenti a beiskolázható tanulók számát, miközben olyan iskolákban indul erdészeti és vadgazdálkodási technikus képzés, ahol korábban soha nem volt.

„Szeressük hazánkat, nemzetünket és szakunkat hűséggel, egyetértéssel és összetartással!” Jó lenne tudni és érezni, hogy *Bedő Albert* szakmai hitvallásának ma is van üzenete a szakmánk iránt felelősen gondolkodó elkötelezettek számára.

Dr. Rónai Ferenc
igazgató, szaktanácsadó

Az erdészek és szakmájuk társadalmi megítélése

A 21. században a cégek már igen sokat adnak megbecsülésükre, megítélésükre. Felmerült bennem a kérdés, hogy vajon milyen lehet az átlagemberek véleménye az erdészekről. Ezt a kérdést nincs nagyon értelme szervezetek szintjén vizsgálni, hiszen ha szóba kerül, a társadalom általában nem cégekről, hanem az „erdészről” és az erdészszakmáról beszél.

Az erdészeti kutatások során eddig hazai viszonylatban nem vizsgálta senki az erdészszakma és az erdészek társadalmi megítélését, ezért egy felmérést készítettem ezek megismerésére. Kutatási módszerként a marketingkutatásokból ismert primer és szekunder kutatásokat végeztem el. Első lépésben személyes elbeszélgetések révén kívántam információkhoz jutni, hogy megtudjam, mit és főleg milyen formában lehet kérdezni a laikus emberektől a témában. Két fókuszcsoporthoz és három mélyinterjú vizsgálatot végeztünk el segítőimmel, a későbbi kérdőíves megkérdezés előkészítésének céljából. A megelőző vizsgálatok során napvilágot láttak azok az általános demográfiai paraméterek, amelyek befolyással lehetnek az adott témára. Továbbá kiderült, hogy az általános demográfiai (lakóhely, korosztály, iskolázottság stb.) viszonyok mellett a szakmai hovatartozás az, ami fontos lehet az erdészek és szakmájuk megítélése szempontjából. Vizsgálatom során úgy akartam megismerni szakmánk megítélését, hogy a megkérdezetteknek ne derüljön ki, hogy az direkt az erdészekre vonatkozik. Ezzel az érzelmi befolyásoktól valamelyest mentesülnek az eredmények. Mondhatnánk azonban, hogy a döntéseink meghozatalakor jelentősen befolyásolnak minket az érzéseink, ezért nem szabad azokat figyelmen kívül hagyni, így a megkérdezések második felében már rávezettem a válaszadókat a témára, az erdőre, az erdészszakmára. A vizsgálatok tapasztalatai alapján kérdőívet készítettem, amit két módon (online és papíron) töltöttem ki. Összesen 520 felhasználható kérdőívet sikerült kitöltetnem az ország különböző térségeiben. Ezeket feldolgoztam és az eredményeket statisztikailag kielemeztem (leíró statisztikák, Khi2 vizsgálat, Cramer mutató stb.).

Az eredmények összefoglalásaként elmondható, hogy más szakmákkal összehasonlítva az erdészszakma megítélése jónak mondható. Jobbnak, mint

ahogyan azt az erdészek magukról gondolják. A társadalom úgy véli, hogy az erdészszakmánkban dolgozók jól felkészültek, magas fizetést érdemelnének

1. táblázat: Különböző szakmák társadalmi megítélése

Mit gondol milyen a jelenlegi szakmájának a társadalmi megítélése? (n=520)							
	egyéb	erdész	faiparos	természetv.	vadász	Végösszeg	
	3,11	3,19	3,07	3,10	2,43	3,08	
Kérem, értékelje az alábbi szakmai ágakat 1-5-ig a társadalmi megítélésük alapján!							
(válaszadók száma)	asztalos	erdész	pénztáros	rendőr	orvos	kőműves	tanár
Egyéb (383)	3,26	3,38	2,45	2,41	4,31	2,70	3,16
Erdész (57)	3,25	3,23	2,47	2,30	4,21	2,60	3,21
Faiparos (29)	3,00	3,55	2,28	2,41	4,28	2,38	2,90
Természetvédő (21)	3,48	3,43	2,33	2,43	4,62	2,67	3,24
Vadász (30)	3,27	3,57	2,67	2,33	4,33	2,70	3,50
Végösszeg (520)	3,26	3,38	2,45	2,39	4,31	2,67	3,17
Kérem, osztályozza az az alábbi szakmákat 1-5-ig a társadalom szempontjából fontosságuk szerint!							
(válaszadók száma)	asztalos	erdész	pénztáros	rendőr	orvos	kőműves	tanár
Egyéb (383)	3,71	3,69	3,27	4,23	4,78	3,75	4,59
Erdész (57)	3,65	3,96	3,14	4,35	4,86	3,67	4,60
Faiparos (29)	3,68	3,43	3,18	4,54	4,86	3,50	4,71
Természetvédő (21)	3,86	3,71	3,29	4,33	4,76	3,81	4,76
Vadász (30)	3,93	4,03	3,17	4,37	4,90	3,90	4,50
Végösszeg (520)	3,72	3,73	3,24	4,27	4,80	3,74	4,60
Kérem, osztályozza saját véleménye szerint 1-5-ig a szakmában dolgozókat szakmai felkészültségük szerint!							
(válaszadók száma)	asztalos	erdész	pénztáros	rendőr	orvos	kőműves	tanár
Egyéb (383)	3,74	3,91	3,25	2,92	4,10	3,38	3,62
Erdész (57)	3,67	4,07	3,33	2,74	3,95	3,26	3,51
Faiparos (29)	3,55	3,96	3,45	2,83	4,14	3,00	3,72
Természetvédő (21)	3,90	3,52	2,95	3,05	4,33	3,38	3,43
Vadász (30)	3,83	4,40	3,03	2,90	4,13	3,43	3,90
Végösszeg (520)	3,73	3,95	3,25	2,90	4,09	3,35	3,62
Kérem, osztályozza, hogy az alábbi szakmában dolgozók, milyen szintű fizetést érdemelnek meg munkájukért!							
(válaszadók száma)	asztalos	erdész	pénztáros	rendőr	orvos	kőműves	tanár
Egyéb (383)	3,17	3,30	2,54	3,16	4,52	3,13	3,72
Erdész (57)	3,00	3,61	2,20	2,96	4,54	3,00	3,53
Faiparos (29)	3,38	3,48	2,55	3,31	4,52	3,07	3,79
Természetvédő (21)	2,90	3,24	2,14	3,14	4,48	2,65	3,62
Vadász (30)	2,97	3,50	2,17	2,80	4,53	2,93	3,40
Végösszeg (520)	3,14	3,35	2,47	3,13	4,52	3,08	3,68

2. táblázat: Az erdészszakmában dolgozók megítélése

Összességében pozitív vagy negatívnak ítéli meg az erdész szakmában dolgozókat?			
(válaszadók száma)	Erdőmérnök	Erdész-technikus	Erdészeti-szakmunkás
Egyéb (383)	3,92	3,88	3,43
Erdész (57)	4,11	4,12	3,39
Faiparos (29)	3,68	3,79	3,50
Természetvédő (21)	3,25	3,30	3,10
Vadász (30)	3,80	4,17	3,43
Végösszeg (520)	3,89	3,90	3,42

és megbecsültek. A szakma fontossága viszont a válaszadók szerint csak közepesnek mondható, amin a megfelelő kommunikációs stratégia változtathat.

Az erdészekre vonatkozó kérdések válaszai alapján látható, hogy az ágazatban dolgozók megítélése jó, kivéve az erdészeti szakmunkásokat, akiknek a megítélése közepes. (2. táblázat). Az adatok értékelése alapján elmondható, hogy az erdészeti szakemberek megítélése statisztikailag független a demográfiai viszonyoktól. Ugyanakkor a szak-

mai hovatartozás érezhetően befolyásolja az eredmények alakulását, még ha az statisztikailag nem is kimutatható. Az erdészek társadalmi megítélése során a legrosszabb eredmények a természetvédelmi ágazatban dolgozóktól érkeztek. Az ő kommunikációs és érdekérvényesítő stratégiáik köztudottan sokkal jobbak, mint az erdészeké.

Az emberek saját bevallásuk szerint nem ismerik sem az erdőket, sem az erdészeket és munkájukat. Ennek pozitív változtatása tovább javíthat a szakma

elismertségén. Az általam végzett kutatásból az is kiderül, hogy megfelelő marketingstratégiával és kommunikációval orvosolni lehetne ezt a problémát. Az egyik leghatékonyabb megoldást az oktatás és nevelés jelentheti. A jelenlegi jó megítélés igen bizonytalan lábakon áll. Ezért fontos, hogy minden szakmánkban dolgozó saját szakmai és emberi magatartásával építse az ágazat imázsát.

Folcz Ádám

doktorandusz, NYME EMK EMEVI

MEGJELENT A SÓSTÓI-ERDŐ TANULMÁNYKÖTET

Örömmel nyújtom át a Tisztelt Olvasóknak sorozatunk újabb kötetét: a Bockerek-erdő és a Baktai-erdő után a nyíregyházi Sóstói-erdőről szóló tanulmányok gyűjteményét. Erdészként könnyű dolgom van, mert hajdani soproni egyetemi oktatóm, továbbá nagy tekintélynek örvendő nyíregyházi főiskolai tanárok, ismert szaktekintélyek, valamint munkatársaim, a NYÍRERDŐ Zrt. erdőmérnökeinek munkáját kell előljáróban méltatnom. Szívesen teszem azért is, mert – hasonlóan az említett korábbi kiadványainkhoz – e kötetnek is Bartha Dénes professzor a szerkesztője. Hajdani nyíregyházi diákként a Sóstói erdőben szerzett élményeinek valószínűsíthetően nagy szerepe volt a pályaválasztásában, abban, hogy viszonylag fiatalon az erdészeti tudományok, különösképp a botanika nagy tekintélyű tudósává és tanárává váltott. Külön figyelemre méltó, hogy a ma is Nyíregyházán élő, nyugdíjasként is aktív középiskolai tanár Édesapját is bevonta jelen könyv megírásába.

Ajánlom az Olvasók figyelmébe szerzőink tudományos alaposággal megírt fejezeteit azért is, mert lapjain barangolva kiderül, hogy érdemes a Sóstói-erdő kapcsán másfelé is kitekinteni: hajdani nyíregyházi, vagy itt járt írók, költők, képzőművészek munkáiba betekinteni. Sokaknak adott ihletet a város erdeje, alkotásaikból ízelítőt kaphatnak könyvünk lapjain. De az erdő kapcsán bepilanthatunk egy kicsit városunk múltjába is, és innen kiindulva a nyírségi tájba. Olvashatunk az erdő múltjáról, az erdészek múltbeli és mai törekvéseiről. Az erdővel való ismerkedés lehetőséget ad a természetföldrajzi, hidrológiai, talajtani, botanikai, rovar- és madártani ismer-

etek bővítésére, esetleg a régen tanult, ma már feledésbe merült tudás felfrissítésére, aktualizálására. A tanári gondossággal, pontossággal szerkesztett könyv egyes fejezeteinek megírását jó tollú, az erdőgazdálkodás, a környezet- és természetvédelem ügye iránt elkötelezett szakírókra bízta a Szerkesztő.

Könyvüket olyan szeretettel ajánlom az Olvasók érdeklődő figyelmébe, amilyen hozzáértéssel és szeretettel fogalmazták meg a Sóstói-erdőről szóló írásaikat jelen könyv szerzői.

Szalacsi Árpád
vezérigazgató

Ez már történelem...

Nem sűrűn fordul elő egyesületi folyóiratunk életében, hogy alkalom adódjon megőrkíteni, amint hazánk egyik legfőbb közjogi méltósága – a miniszterelnök – kezében tartja az Erdészeti Lapokat. Jókora, jó helyen állt a fotós a Som-hegyi turistaház avatásakor (lásd cikkünket)! Jelen esetben *Szentpéteri Sándor*, akinek köszönjük az értékes fényképet!
Nagy László

Elmia Wood 2013 nemzetközi erdészeti gépkiállítás

Az Elmia Wood a legnagyobb nemzetközi erdészeti kiállítás és vásár, amelyet négyévenként rendeznek Svédországban, Jönköping környékén. A kiállítás keretében nemzetközi konferenciát is szerveznek egy-egy aktuális témáról. A konferencián neves külföldi szakemberek vesznek részt, tartanak előadásokat, illetve megvitatják a kutatási eredményeiket. Az előadásokban szereplő gépek, eszközök, termelési metodikák gyakorlati bemutatására a terepi kiállításon kerül sor.

Konferencia

Az idén, az előző alkalmakhoz hasonlóan a jönköpingi Elmia Konferencia Központban rendezték a nemzetközi tanácskozást. Központi témája a vágástéri melléktermék, apadék és annak energetikai célzattal történő gyűjtése, kezelése és hasznosítása volt. Svédország teljes energiafogyasztásának 32%-a származik bioenergiából, melynek túlnyomó többsége erdei eredetű. A konferencia résztvevői a vágástéri apadékkal kapcsolatos svéd megoldásokkal, a betakarítási, kezelési és szállítási rendszerek működésével ismerkedhettek meg.

Az előadások sorában bemutatkozott a Stora Enso Bioenergy cég, amely vágástéri apadék kezelésével, hasznosításával és kereskedelmével foglalkozik. Tavaly 6,3 TWh energiataralmú terméket állítottak elő és forgalmaztak. A termékpalletta közel felét az erdei melléktermékből készített apríték tette ki. To-

vábbá, energetikai célú felhasználásra forgalmaznak hengeres fából előállított aprítékot, valamint fakérget és fűrészport, újrahasznosított fából készült aprítékot és nem utolsósorban pelletet is gyártanak. A vevőkörük körülbelül 20%-a vásárolja meg a termékek 50%-át. A költséghatékonyság érdekében nagy gondot fordítanak a logisztikára. A jó szervezésnek köszönhetően alacsonyan tartják a szállítási távolságokat a folyamatos anyagbeszállítás, vevőkiszolgálás mellett. A rendszer bonyolultságát szemlélteti a 2010-es állapotokat bemutató 1. ábra. Lilával jelöltek az egyes felvásárlók, zölddel pedig az erdőben, illetve a rakodókon lévő potenciálisan hasznosítható biomassa. A cég számos kihordóval, kihordóra, illetve kamionra szerelt aprítógéppel és apríték szállítására alkalmas kamionnal rendelkezik. A kamionok szállítási kapacitása 22 t, 29 t, és 35-38 t, a legújabbak között pedig már 48 tonnásak is vannak (2-3. ábra). Az éves aprítékmenyiség közel 80%-át közvetlenül a felvásárlóhoz juttatják el, a maradékot pedig ideiglenesen elosztóközpontokban tárolják.

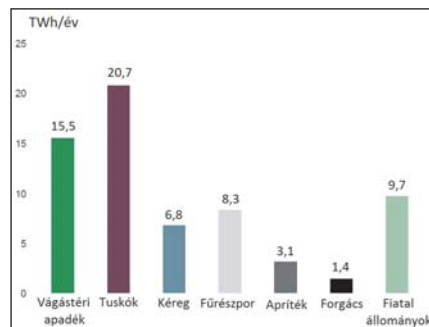
Dimitris Athanassiadis – a svéd Agrártudományi Egyetemenről – az erdők aktuális biomassa potenciáljáról értekezett és különböző modelleket dolgozott ki. A potenciál meghatározásához figyelembe veszi a vágástéri apadék, a tuskók mennyiségét, a fiatal erdők árnyát és a fűrésztelepi termékeket. A véghasználati területeken Svédországban éves szinten 15,7 Mt vágástéri apadék és 22,8 Mt tuskó keletkezik. Ugyanezen értékek a növedékfokozó gyéritések esetében 8,3 Mt, illetve 10,2 Mt. Éves szinten 2,11 Mha fiatal sűrű állomány van az országban, ennek potenciálisan hasznosítható dendromasszája 119 Mt. A fűrésziparból pedig éves szinten 1,7 Mt fűrészpor, 1,4 Mt kéreg, 0,6 Mt apríték és 0,3 Mt forgács hasznosítható energetikai célokra. A 4. ábra fű-

2. ábra: Aprító-kamion (Chipper-truck), 29 tonna szállítási kapacitással (Fotó: Peter Sondelius)

3. ábra: Vágástéri melléktermék szállítása kamionnal (szállítási kapacitása 22 tonna) (Fotó: Peter Sondelius)

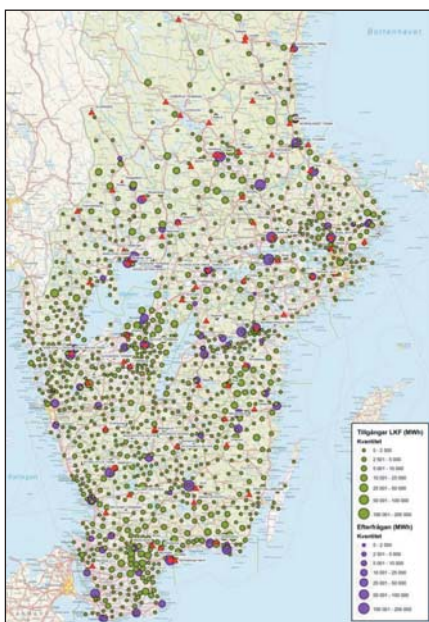
4. ábra: Az éves szintű biomassa-potenciál alakulása Svédországban (Forrás: Dimitris Athanassiadis)

tőérték megközelítésben ábrázolja az éves potenciálokat.

A vágástéri melléktermék kezelésére 4 munkarendszert dolgozott ki.

1. Bucket truck rendszer (5. ábra)

A vágástéri apadékot forwarderrel közelítik a rakodóra, 18 EUR/t költséggel. Az átlagos közelítési távolság körülbelül 180 m. Az aprítást konténeres mobil végzi, szintén 18 EUR/t költséggel. Az aprítékot időjárás-biztos út mellett készletezi az aprítógép. Az aprítékot darus, pótkocsis kamion szállítja el. 50 km-es távolságig a költség 16 EUR tonnánként. A munkarendszer összköltsége 52 EUR/t.

1. ábra: Felvásárlók és a dendromassza elhelyezkedése Svédország déli részén (2010) (Forrás: Peter Sondelius)

5. ábra: Bucket truck rendszer (Fotók: Dimitris Athanassiadis)

6. ábra: Loader truck rendszer (Fotók: Dimitris Athanassiadis)

2. Loader truck rendszer (6. ábra)

A vágástéri mellékterméket forwarder közelíti időjárás-biztos út mellé (18 EUR/t). Az apadékot (gallyakat) aprítás nélkül darus, pótkocsis kamion szállítja el (50 km-ig, 24 EUR/t). A gallyanyagot a telephelyen nagy teljesítményű géppel aprítják, 10 EUR/t költséggel. A munkarendszer összköltsége 52 EUR/t.

3. Chipper truck rendszer (7. ábra)

A vágástéri mellékterméket szintén forwarder közelíti időjárás-biztos út mellé (18 EUR/t). Az apadékot úgynevezett aprító-kamion aprítja és tárolja be saját konténerébe, illetve pótkocsijába, majd el is szállítja. 50 km-es szállítási távolságig a gép üzemeltetési költsége 55 EUR/t. A munkarendszer összköltsége 73 EUR/t.

4. Bin truck rendszer (8. ábra)

A Bin truck rendszer logisztikai szempontból a Bucket truck rendszer egyszerűsített változata. A különbség abban mutatkozik meg, hogy a konténeres mobil aprítógép nem a rakodó földjére üríti a megtelt konténerét, hanem cserekonténerbe borítja az aprítékot. A konténereket egy erre alkalmas pótkocsis szerelvény felterheli önmagára és elszállítja a kívánt helyre. A felterhelés szállítási költsége így alacsonyabb lesz (15 EUR/t). A munkarendszer összköltsége 51 EUR/t.

7. ábra: Chipper truck rendszer (Fotók: Dimitris Athanassiadis)

8. ábra: Bin truck rendszer (Fotók: Dimitris Athanassiadis)

Elmia Wood kiállítás

Az Elmia Wood kiállítást Jönköpingtől délre Vaggeryd település közelében rendezték. A kiállításon 495 kiállító vett részt (9. ábra). A vásár fedett részén számos erdészeti gépet gyártó cég állította ki

9. ábra: Elmia Wood kiállítás (Fotó: Horváth Attila László)

termékét. A szabad területen pedig az érdeklődők munka közben is megtekinthették a bemutatott gépeket, eszközöket. Két kört lehetett elkülöníteni ezen belül is. Az egyikben a nagyméretű erdészeti gépeket – harveszterek, forwarderek, vonszolók, kötélpályák, rakodógépek, vágástakarítók és tuskózók – vonultatták

fel, míg a másik körön a kisebb gépeket – traktorok, quadok, pótkocsik, vaslovak és ezen gépekhez alkalmazható adatpekrek, eszközök – mutatták be.

Többszerveletes fakitermelő gépek

A kiállítás egyik nagy szenzációja az „agresszív” megjelenésű új Ponsse harveszter bemutatása volt. A cég szakított eddigi hagyományával, legalábbis a darukialakítás tekintetében. A Ponsse Scorpion harveszter (10. ábra) daruja nem a gép elején, a kezelőfülke előtt helyezkedik el, hanem egybeépítették a kabinnal. Az újdonság nemcsak a szakavatott szemnek tűnik fel, ugyanis a daru az irányító-

10. ábra: Ponsse Scorpion harveszter (Fotó: Horváth Attila László)

fülke két oldalából kiinduló és felette átívelő tartóhevederhez csatlakozik. A darukar függőleges irányú mozgását oldalként egy-egy hidraulika munkahenger biztosítja. A vízszintes irányú mozgás pedig a kabin körbeforgásával érhető el. Az új szerkezeti kialakítás nagy előnye, hogy a darukar nem zavarja a gépkezelőt a kilátásban. A manipulátorkar-irányítás egyszerűbb, mivel a fülkével együtt mozog. Mindezek mellett ez a kialakítás a gép stabilitását is növeli. A gép gyártása 2014 elején indul, 210 kW teljesítményű Mercedes motorral felszerelve.

A Christer Lennartsson harwardere (The Beauty, 11. ábra), azaz fakitermelésre és közelítésre is alkalmas gép, számos újtással állt elő a kiállításon. A legszembetűnőbb dolog, hogy a megszokott 6, esetleg 8 kerék helyett 10 keréssel rendelkezik. A gép elején 2-2, míg hátul a rakfelület alatt 3-3 kerék található. A kerekek közül az első kettő és a hátsó kettő nagyobb felnival és tömör gumikkal rendelkezik. A tömör kerekek futófelületét úgy alakították ki, hogy a kerekekre felszerelhető lánctalp hevederei illeszkedjenek a redőzetbe. Így a gép gyorsabban tud mozogni a terepen, nő a terepjáró képessége, kevesebb üzemanyagot használ el és mindezek mellett alacsony a talajnyomása, valamint minimális a defektek száma. A rakfe-

11. ábra: The Beauty harwarder (Fotó: Horváth Attila László)

lülete forgószármolyos kialakítású, még mozgathatóak is a rakoncái. A rakfelület oldalirányba szélesíthető-szűkíthető, valamint a rakoncák szögállása is változtatható. A gép terepviszonyokhoz való igazítása, színtézése a járószerkezeti egységek hidraulikus munkahengerekkel való fel-le mozgatásával oldható meg. A kombigépen található egy szabadalmaztatott újítás is, ez pedig a Fiberdrive rendszer. Ez a harveszterfej és a rönkfogó kanál gyors, kb. 10 másodperces cseréjét teszi lehetővé anélkül, hogy a gépkezelőnek ki kellene szállni a kezelőfülkéből. A fakitermelés folyamán a választékok a döntést, gallyazást követően közvetlenül a rakfelületre kerülnek. Miután megtelt a raktér, következhet a közelítés. A rakodón a gyors adaptercsere után a gépkezelő választékonként csoportosítva lerakja a faanyagot, majd egy újabb gyors adaptercsere után folytatja a fakitermelést.

Nemzetközi szakemberek szerint az Eco Log cég technikai ugrást hajtott végre a kihordók/forwarderek terén. A bemutatott prototípus nem hagyományos megjelenésű. Az EcoLog ELGP (12. ábra) elnevezést kapta. Két rakfelülettel rendelkezik. A hátsó rakfelület alatt helyezkedik el az erőforrás és a hozzá kapcsolódó erőátviteli és biztonsági egységek. Az első rakfelület szokványos kialakítású. A kezelőfülke kialakítása azonban már korántsem mondható szokványosnak. Kettő hidraulikus munkahenger tartja a levegőben a kabint és szükség esetén (ki- és beszállás) fel-le mozgatható.

12. ábra: EcoLog ELGP forwarder (Fotó: Horváth Attila László)

tó. Az első és hátsó rész rögzített kettős csuklós-hevederes megoldással csatlakoztatott, ennek következtében egymáshoz képest 1,1 méterrel (25°-os szögben) keresztirányban munkahengerek segítségével eltolhatók. A gép szélessége 2,86 m, a teljes hossza pedig 13,4 m, valószínűleg ez lesz a gép nagy hátránya. Az előnye viszont a nagy terhelhetőségben, amely 20 t is lehet, illetve az alacsony talajnyomásban jut érvényre. 14 t teher mellett a talajnyomása csak 50%-a a hagyományos kihordókénak, teljes felterheléskor is 20%-os az előnye, a jó súlyeloszlásnak és a 8 széles keréknek köszönhetően. A neve is ebből származik: ELGP = Eco Log Low Ground Pressure, azaz EcoLog Alacsony Talaj Nyomás. A sorozatgyártás megkezdése előtt még terveznek változtatásokat, például az EcoLog harveszterekre jellemző lengőkaros kerékfelfüggesztést, stabilizáló rendszert adaptálni akarják erre a gépre is.

Kisebbs méretű erdészeti gépek körében is voltak újdonságok. A Malwa cég egy összecsucskható rakfelületű kis forwardert (13. ábra) mutatott be. A 10 db gumikerekes járószerkezetű gép hátsó rakfelülete – a daruja segítségével – kerekestül felemelhető és rögzíthető a levegőben. Teherjártat esetében nagy mennyiségű faanyag, illetve vágástéri melléktermék közelíthető a géppel, kis talajterheléssel, üresjáratban és szállítás közben pedig összecsucskott állapotban hozható.

13. ábra: Malwa forwarder összecsucskható rakfelülete (Fotó: Horváth Attila László)

A nagy hagyományokkal rendelkező nemzetközi konferencia és kiállítás iránt élénk volt az érdeklődés, több tízezren látogatták meg.

Horváth Attila László
intézeti mérnök,
Dr. Czupy Imre
egyetemi docens, NYME EMK EMKI

Szakmai elismerések októberben

Átadták a Szakszerű Erdőgazdálkodásért Díjat és a Kétmilliomodik hektár magyar erdő emlékérmét

2013. október 4-én a Vidékfejlesztési Minisztériumban, a XVII. Erdők Hete rendezvényeként megtartott „Erdészeti támogatások a Vidékfejlesztési Programban 2014-2020 között” című szakmai konferencián adták át a NÉBIH által adományozott Szakszerű Erdőgazdálkodásért díjat és a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság és az Országos Erdészeti Egyesület közös elismerését, a Kétmilliomodik hektár magyar erdő emlékérmét.

Bognár Lajos helyettes államtitkár köszöntő szavai és előadása után a NÉBIH által, az erdészeti hatóság szakmai munkáját tevékenyen támogató és a magyar erdőgazdálkodásért végzett eredményes szakmai életművéért adományozott Szakszerű Erdőgazdálkodásért díjat Ré-

pászky Miklós erdésztechnikus, erdészeti szakirányító, az OEE egykori technikus alelnöke vehette át. A kitüntetést Bognár Lajos élelmiszerlánc-felügyeletért és agrárigazgatásért felelős helyettes államtitkár és Wisnovszky Károly, a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság igazgatója adta át.

A NÉBIH Erdészeti Igazgatóság és az Országos Erdészeti Egyesület a sajtó azon képviselőinek alapította a Kétmilliomodik hektár magyar erdő emlékérmét, akik aktívan és hosszú ideje vesznek részt a magyar erdőkkel és erdőgazdálkodással kapcsolatos média kommunikációban, a társadalom tényszerű és kiegyensúlyozott tájékoztatásában. 2013-ban az emlékérmét – megosztva – Noszlopi Nagy Miklós újságíró és Zétényi Zoltán, a Forestpress hírportál főszerkesztője és egyben az

OEE Közönségkapcsolatok Szakosztály elnöke kapta meg. A kitüntetést Bognár Lajos helyettes államtitkár és Kiss László, az OEE általános alelnöke adta át.

Az Országos Erdészeti Egyesület nevében ezúton gratulálunk a kitüntetetteknek!

Október 23-i elismerések átadása a Vidékfejlesztési Minisztériumban

A magyarság a Szovjetunió ellen, fegyveres harccal beírta magát a világtörténelembe – mondta Fazekas Sándor az 1956. október 23-ai eseményekre emlékező ünnepségen a Vidékfejlesztési Minisztériumban.

Az ünnepi beszéd után a miniszter ünnepi elismeréseket, kitüntetéseket adott át, többek között a következő erdész, illetve erdészeti szakterületen dolgozó kollégáknak.

A miniszter **Életfa Emlékplakett ezüst fokozata** kitüntetést adományozott Tőkei Lajosnak, az Északerdő Zrt. nyugalmazott gazdasági igazgatójának, hosszú időn át végzett szakmai munká-

ja, megyei vadász szervezetekben kifejtett tevékenysége elismeréseként.

A miniszter **Életfa Emlékplakett bronz fokozata** kitüntetést adományozott Kató Sándornak, a Mecseker-

dő Zrt. nyugalmazott erdőművelési főmunkatársának, az erdészeti növényvédő szeres technológiák alkalmazása, az ágazat informatikai fejlesztése terén végzett munkája elismeréseként.

A miniszter **Miniszteri Elismerő Oklevelet** adományozott:

Földesi Antal közmunka referensnek, az Északerdő Zrt. nyugalmazott

osztályvezetőjének, a közmunka programok sikeres megvalósítása érdekében végzett munkája elismeréseként.

Dr. Gaál Györgymének, a Vidékfejlesztési Minisztérium Erdészeti, Halá-

szati és Vadászati Főosztály erdészeti referensének, a fenntartható erdőgazdálkodás fejlesztése, az erdei kisvasutak működtetése érdekében végzett munkájáért.

Tóth Gábornak, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti

Igazgatósága adatfeldolgozó-elemzőjének, az Erdészeti Szakigazgatási Rendszer létrehozásáért, fenntartásáért, folyamatos fejlesztéséért, melyben elévülhetetlen érdemei vannak.

Az Országos Erdészeti Egyesület ezúton gratulál a kitüntetetteknek! 🌿

MEGOSZ nagyrendezvény Kecskeméten I.

Október 5-én, Kecskeméten, a Magán Erdőtulajdonosok Országos Szövetsége, több száz meghívott szakmai vendég és érdeklődő részvétele mellett rendezte meg idei nagyrendezvényét, melynek házigazdája a Fanyarka Erdészeti Kft volt. A megjelent hallgatóság számára a helyszínt és a bemutató szakmai programok egy részét, a Valkon Kft. biztosította.

Az alföldi megyeszékhelyen fekvő, erdészeti gépeket is forgalmazó cég tágas telephelyén álló hatalmas ipari csarnokba, minden törekvés ellenére is beszökött a szokatlan október eleji keményen fagyos időjárás. Ennek ellenére ez egyáltalán nem szegte kedvét annak jó 300 résztvevőnek, aki a MEGOSZ közgyűlésére érkezett.

A rendezvény szakmai súlyát többek között *dr. Jakab István*nak az Országgyűlés alelnökének, a Mezőgazdasági Bizottság Erdészeti Albizottságának elnökének, *dr. Bognár Lajos*nak élelmszerlánc-felügyeletért és agrárigazgatásért felelős helyettes államtitkárnak, valamint *Györfffy Balázsnak* a Nemzeti Agrárgazdálkodási Kamara elnökének részvétele is jelezte.

Rajtuk kívül *Nyitrai András* Bács-Kiskun megye közgyűlési alelnöke, *Nagypál Sándor* Kecskemét város alpolgármestere, *Rudolf Rosenstatter*, az Osztrák Magánerdő Szövetség elnöke, *Frantisek Kral* a LESY SR (szlovák államerdészet) projektvezetője illetve *Szakács Sándor* az erdélyi magánerdészek képviselőjében tisztelte meg a közgyűlést. Szintén jelen volt *Kecskeméti Sándor* a Valkon Kft. ügyvezető igazgatója, illetve *Sipos István*, mint házigazda, a Fanyarka Kft. ügyvezetőjeként. Természetesen *Luzsi József* a MEGOSZ elnöke sem hiányozhatott a közgyűlésről.

Az egybegyűlteket *Dr. Sárvári János* a MEGOSZ ügyvezető elnöke köszön-

Dr. Bognár Lajos helyettes államtitkár (VM), Dr. Jakab István Erdészeti Albizottság elnöke, Luzsi József elnök (MEGOSZ), Györfffy Balázs elnök (NAK)

tötte, aki rövid felvezetőjében felhívta a figyelmet a rendezvény mottójára: „Jövőnk az iparifa ültetvény!”

Ezt követően a megnyitó beszédet *dr. Jakab István* tartotta, aki visszaemlékezett a 2011. évi parlamenti Erdészeti Nyílt Napra. Nagyra értékelte, hogy a környező országok szakemberei is képviseltetik

magukat a rendezvényen. Meggyőződése szerint a 2014-20 közötti uniós költségvetési időszak és a kormányprogram megoldást ad az erdészek törekvéseinek teljesülésére. Fontos az erdő szerepe a közjó szempontjából, de az erdőgazdálkodás során a haszonvételek ennek elengedhetetlen feltételei. Emellett emlékeztetett, hogy a kétfélmillió hektár magyar erdőből 900 000 hektár a magán erdőgazdálkodók tulajdonában van. Hangsúlyozta az állami és a magánszektor jó együttműködésének fontosságát, valamint, hogy a fafeldolgozás területén is meg kell valósítani a nemzeti szintű összefogást.

Jakab István köszöntőjét követő-

en Bognár Lajos helyettes államtitkár lépett a mikrofonhoz. Az októberi Erdők Hete programsorozat központi témájául a vidékfejlesztési miniszter idén az erdők közjóléti, turisztikai szolgáltatásainak bemutatását jelölte meg. Ehhez a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége is csatlakozott, hiszen rendezvényük a kiszámítható erdőgazdálkodást állítja középpontba, amelyre alapozva a magánerdő tulajdonosok és gazdálkodók a társadalom igényeinek kielégítését is egyre jobban szolgálják majd – köszöntötte a MEGOSZ egész napos kecskeméti rendezvényének résztvevőit. A magánerdőkhöz ezer szállal kapcsolódó emberek közösségén ma hazánk területe közel 10 százalékának sorsa múlik. A magán erdőgazdálkodás termelési lehetőségének bővítése összefonódik a vidékfejlesztéssel, amely ismét fordulóponthoz érkezett. A 2014-20-as időszakban megnyíló új támogatási lehetőségek kialakításában immár a MEGOSZ teljes jogú tagként vehet részt, ennek lehetősé-

gét az államtitkárság a megfelelő fórumokon biztosította. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program erdészeti támogatásai az erdészeti ágazat szempontjából meghatározó jelentőségűek – foglalta össze gondolatait az államtitkár.

(Folytatjuk)
Nagy László
Zétényi Zoltán

Erdészeti gépbemutató a MEGOSZ nagyrendezvényén

A MEGOSZ október 5-i szakmai találkozóján nemcsak az erdészeti támogatások, és az iparifa ültetvények álltak a középpontban, hanem az erdészeti gépek is. Valtra traktorokat, Seppi erdészeti zúzó, Palfinger-Epsilon erdészeti darut és STIHL motorfűrészeket láthattak a magánerdősök a gyakorlatban.

A rendezvény házigazdája a Valkon 2007. Kft. volt, így a kecskeméti cég erdészeti gépei nélkül nem is lett volna teljes a szakmai nap. *Kecskeméti Sándor*, a Valkon Kft. ügyvezetője megnyitó köszöntőjében méltatta a MEGOSZ nagyrendezvényét. Kifejtette; hogy nem sok olyan szervezet van az országban, amelyik évről évre ehhez hasonló szakmai napot tud tartani.

A Valkon Kft. gépeit később *Jócsák Attila*, a cég erőgépkereskedelmi vezetője mutatta be – előbb elméletben, majd a gyakorlatban is. A kecskeméti vállalkozás nem csak erdészeti gépek forgalmazásával foglalkozik. A Valtra

bemutatták az érdeklődőknek. Az egyik friss fejlesztés a STIHL MS 150 TC, amely a legkönnyebb egykezes motorfűrész a világon; üresen mindössze 2,6 kilogrammot nyom. A másik újdonság a STIHL MS 261, amely a jól ismert és igen népszerű MS 260 széria új generációja. Ez egy nagyon sokoldalú benzines motorfűrész a középső teljesítmény-osztályból. Takarékos, környezetkímélő üzemeltetésű, alacsony vibrációjú. Univerzálisan használható a nevelővágásokban, a gazdaságokban és a tűzifa-darabolás terén is. Ugyancsak újításnak számít a STIHL gépek esetében az M-TRONIC elektro-

nikus motorvezérlés, amely valamennyi üzemiállapotban szabályozza a gyújtási időt és az üzemanyag-adagolást, a hőmérséklettől és más paraméterektől függetlenül.

Szöveg és kép: **Gribek Dániel**, Erdő-Mező Online

Jócsák Attila erőgépkereskedelmi vezető

traktorok mellett olyan mezőgazdasági márkákat találunk náluk, mint a Krone, amely kifejezetten szálatakarmány-betakarításra gyárt gépeket. De említhetnénk az angol Simba talajművelő eszközöket, vagy a Regent és a Gaspardo mezőgazdasági gépeket. Az erőgépek tekintetében eddig csak a Valtra név fonódott össze a Valkon Kft.-vel, 2013 szeptemberétől azonban a Challenger márka hivatalos magyarországi importőre is a kecskeméti cég lett – közölte előadásában Jócsák Attila.

Komoly termékpalettával készült az Andreas STIHL Kft. is. Az újdonságok mellett a már jól bevált termékeket is

Megállapodást kötöttek a székelyföldi és a magyar magán-erdőgazdálkodók

Az idén Székelyudvarhelyen került sor a XIII. Erdészeti Szakkonferenciára az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Erdészeti Szakosztálya rendezésében. *Szakács Sándor*, a szakosztály elnöke már október 5-én, a MEGOSZ kecskeméti nagyrendezvényén jelezte köszöntőjében, hogy rövidesen megtörténik az erdélyi és az anyaországi magánerdősök együttműködésének aláírása. Erre a székelyudvarhelyi konferencia nyújtott kiváló keretet, ahol október 19-én került sor a Székelyföldi Magánerdőtulajdonosok és Erdőgazdálkodók Szövetsége (APAPET), illetve a

Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége (MEGOSZ) közötti együttműködési megállapodás megkötésére. A szerződésben, amelyet az APAPET részéről *dr. Melles Előd* elnök és *Sándor Alpár* ügyvezető elnök, míg a MEGOSZ részéről *dr. Sárvári János* ügyvezető elnök láttak el kézjegyükkel, a felek rögzítik, hogy megállapodásuk célja a két országban tevékenykedő magánerdős szakemberek, erdőtulajdonosok és gazdálkodók közötti szakmai kapcsolatok kialakítása, mindennapi tevékenységük kölcsönös megismerése. Ennek érdekében szakmai rendezvényeket szerveznek, közös cikkeket, tanulmányokat publikálnak, tanulmányutakat és szakmai konzultációkat terveznek, feltárják a közös pályázatok benyújtásának lehetőségeit és az uniós törvénykezés területén közösen lobbiznak a szerződő felek érdekeinek megfelelően.

Dr. Sárvári János
MEGOSZ

Az év
fája
2013

Házi berkenye

www.azevfaja.hu

A házi berkenye vöröses lombozatával, pirosas sárga almatermésével az őszi erdők egyik legpompázatosabb, kevesek által ismert fája. Első írásos említése Theophrasztostól (Kr. ~371—~287) származik, aki a Növények természetrajza című művében mutatta be e fajt.

A házi berkenye szabad állásban tömök törzsszel, vastag, erőteljes ágakkal, állományban pedig jól feltisztuló, egyenes, hengeres törzsszel rendelkezik. A számára optimális termőhelyi körülmények között 15–25 (30–32) m magasra nő és 40–50 (60–70) cm-es mellmagassági átmérőt fejleszt. Fiatalkorban (10–15 éves korig) viszonylag erőteljes a magassági növekedése: 40–60 cm évente, amely a kor előrehaladtával jelentősen csökken. Külföldi vizsgálatok szerint szabadföldi vetéskor 10–20, míg intenzív, konténeres technológia esetében 150–180 cm-es magasságot lehet elérni az első évben. A németországi és ausztriai példák alapján a házi berkenye növedéke és növekedésmenete a kocsánytalan tölgyéhez hasonló. Erdünkben korábban a célállomány vágáskora határozta meg a berkenyék vágáskorát; manapság hagyásfaként, kultúrtörténeti emlékként sok helyen – szerencsére – meghagyják.

Már viszonylag korán, 10–25 éves korában elkezd virágozni – általában május derekán –, s utána már rendszeresen terem. Termése augusztus-októberben érik (a termésérlelési időben az egyes fák között igen nagy a változatosság), majd 7–10 nappal később hullik. A gyümölcs nemcsak a seregélyek, rigók kedvenc tápláléka, hanem számos rágcsáló is előszeretettel fogyasztja. A bogernyőkben elhelyezkedő termések súlya a faj elterjedési területén belül nagyon változatos. A déli származások súlya 3–10-szerese is lehet az északiakénak. A mintegy 7 mm hosszú, 5 mm széles és 1,2 mm vastag barna ovális magjának ezermagtömege hazai adataink alapján 33 g, a nemzetközi szakirodalom szerint 12,5–34,9 g; termésenként általában 1–10 mag található. Kromoszómaszáma $2n=34$. Az idős, tere-

A házi berkenye erdőművelési tulajdonságai

Dr. Frank Norbert – egyetemi docens, NYME EMK EMEVI

bélyes, szabad állásban lévő fák akár több száz kilogramm termést is hozhatnak; száz kilogramm gyümölcsből 300–670 g mag nyerhető. Magról viszonylag nehezen újul, mivel a terméshúsból lévő csírázásgátló anyagok elbomlásához időre van szüksége, ezzel szemben mind gyökérről, mind pedig töről jól sarjad. Csírázása lassan indul, azonban már az első hét után mintegy 10 cm hosszú gyököskét fejleszt, amely az első vegetációs időszak végére elérheti az 50–60 cm-t. Kedvező termőhelyi viszonyoknál a gyökérszét 200–300 cm mélyre is hatolhat. Az egyéb vadgyümölcsöktől eltérően nem fagyérzékeny, a vad azonban előszeretettel visszarágja a csúcs- és oldalhajtásait.

A fáról leszedett gyümölcsöt néhány napig tárolni kell, csak azután lehet a magvakat kimosni a terméshúsból. Mivel a házi berkenye magja átfekvő, ezért 2:1 arányú tőzeg-homok keverékében 2–3 hónapig célszerű tárolni 0–4°C-on. A homok biztosítja a talaj megfelelő levegőzöttségét, és megakadályozza a víz felhalmozódását a szubsztrátumban. A magvakat 0,5 cm vastagságban kell takarni. Mintegy 100 nap elteltével a tőzeg-homok szubsztrátumot és a magvakat tartalmazó dobozokat üvegházban kell elhelyezni. Ha alul perforált edényekbe vetünk akkor az ún. légalávágással serkenthető, hogy az amúgy karógyökeret fejlesztő házi berkenye már az első évben

sokszorososan elágazó gyökérszét hozzon. Külföldi vizsgálatok alapján a házi berkenye magja mínusz 21 °C-on, a csírázóképeség jelentős csökkenése nélkül, akár 10 évig is tárolható. A magvakat kimosva 7–8%-os légnedvességű helyiségben, légmentesen lezárva lehet tárolni 0–mínusz 10 °C-on. Az újabb technológiák közé sorolható a tőzegcserép alkalmazása, melynél májusban kerülnek ki a cserepekben lévő 15–20 cm-es csemeték a szabadföldre. Az ültetés során, amely a tőzegcseréppel együtt történik, arra kell ügyelni, hogy a talajtakaráskor a tőzegcserép széle is a talaj felszíne alá kerüljön, különben kiszárad, s vele együtt a csemete is. Mind a szabadföldi, mind pedig az intenzív technológiával termesztendő, azonban az utóbbival jelentősen jobb kihozatal érhető el. A házi berkenye szaporítható még dugványozással, melyhez fiatal, de az alapi részen már fásodó hajtást érdemes felhasználni. A dugványt, mielőtt a tőzeg-homok szubsztrátumba helyezük, célszerű növekedésserkentő hormont tartalmazó oldatba mártani.

Gyökérdugványozással is eredményesen szaporítható; ez esetben márciusban kell az 5–7 cm gyökérdarabokat a fiatal csemetékről levágni, és a tőzeg-homok kerékbe helyezni. A gyökér- és hajtásképzés megindulása után, június végére szabadföldi kiiskolázásra alkalmas csemete termesztendő. (Idősebb egyedekről is nyerhető gyökérdugvány, azonban ekkor a vékony, fiatal gyökerek levágása nehézkes.)

Már a múlt század elején történtek próbálkozások a házi berkenye oltással való szaporítására. Ehhez galagonya, körte és madárcseresznye (egyéb berkenyefajok) alanyokat használtak fel, azonban az alany és a nemes rész affinitásbeli különbségei miatt a kísérletek csak részben sikerültek. A legjobb alany ez esetben is a házi berkenye. Újabban az in vitro szaporításokkal sikerült áttörést elérni a házi berkenye termesztésében.

Mivel gyökérről és töről egyaránt jól sarjad, a házi berkenye mind a sarjerdő, mind a középerdő alakban való termesztésre alkalmas. Gyökérsérülés esetén a gyökérsarjak megjelenésére bízton számíthatunk. Ennek követke-

Fotó: Farkas Sándor

tében „*abol egy házi berkenyét találunk, számítani lehet, hogy van másik is*”. Csoportos megjelenéskor az összes egyed egy egységben való erdőnevelésére van szükség. A teljes elterjedési területén jelentős egyedszám-csökkenésben szerepet játszott a „célfaj szemlélet”, a nagyvad károsítása, valamint a rágcslók (főleg az egerek) magpusztítása. Mesterséges felújításoknál érdemes konténeres csemetét alkalmazni, ez esetben az átültetési sokk minimálisra csökkenthető. A házi berkenye számára optimális élőhely az erdőszél, a tisztás és az erdő találkozási pontja, ahol a cserjékkel, egyéb „mellékfajokkal” szemben jobb kompetíciós képességgel rendelkezik. Ezeket a helyeken, illetve kisméretű lécek, pótlásra kötelezett területek egy részén nem javasolt ültetni, mivel a növekedésükben meglévő előnyüket kihasználva a szomszédos fák túlnövik. Német tapasztalatok szerint csak a 4-5 éves csemetéket célszerű a felújításoknál alkalmazni, és csak olyan helyre szabad ültetni, ahol az első néhány évben mindegyik megoldott az ápolása.

A házi berkenye természetes ágfeltisztulóképessége igen jó, ezzel szemben nyezni csak az 1-2 cm ágakat ajánlott. Megfelelő termőhelyre ültetéssel, ápolásokkal, tisztításokkal, az egyedeket támogató gyérintésekkel rendkívül jó mi-

A házi berkenye mikroszaporítása

A legideálisabb növényi rész a házi berkenye mikroszaporításához a hajtás és ennek beszerzésére a március és április közötti időszak a legjobb. A házi berkenye sikeres mikroszaporításához a következő teendőket kell véghezvinni három fő fázisban:

Az első fázis a gondos sterilizáció, ahol a hajtásoknak 30 másodperces 70%-os etanol fürdőt biztosítunk, amelyet 20 perces áztatás követ 30%-os NaClO oldatban egy csepp TWEEN-nel (polioxietilén(20)-szorbitán-laurát (E432)). Az így kezelt hajtásokat leöblítjük, redesztillált vízzel. A hajtásokat 2-5 mm hosszra feldaraboljuk és a kultivációs médiumra helyezük. A legjobb médiumnak a Murashige és Skoog ½ MS növekedés regulátorok nélkül bizonyult. Itt elérhető a 60%-os siker.

A második fázis a multiplikáció. Ennek a fázisnak, a nevéből eredően, a növény egyedszáma emelése a fő célja. A házi berkenyénél a nodális szegmenseket használjuk mivel az axilláris szegmensek gyengébb eredményeket mutatnak. A multiplikációnál keletkezett szegmenseket ismét Murashige és Skoog teljes MS médiumra helyezük, amelyben már citokinin található 0,8 mg.l-1 koncentrációban. Átlagban két hajtás található egy hajtásrészről, az első fázisból.

Az utolsó fázis a rizogenezis, amely fontos az új mikroszaporított növények stabilizálásánál. Csak a stabilizált erős növények élnek túl az akklimatizációt a kinti körülményekhez. A rizogenezis egy Murashige és Skoog ½ MS médiumon folyik, amelyben auxin található 0,5 mg.l-1 koncentrációban. Átlagban 8 gyökér keletkezik egy hajtásrészről az első fázisból.

Maceková Miroslava, Bakay László

Kertészeti és Tájmérnöki Kar, Szlovák Mezőgazdasági Egyetem, Nyitra

nőségű és méretes rönk nevelhető. 1991-2005 között a németországi fapiacon az első nyolc, középpár tekintetében legrágább fajfaj csak az ún. mellékfajok közül került ki, s ezek között az első a barkócaberkenye, míg a harmadik a házi berkenye volt. (Egy tömör köbmé-

ter házi berkenye rönkért – árverés során – kínáltak már 6000(!) eurót is.

A házi berkenye (a berkenyék) megőrzése, szaporítása nemcsak természetvédelmi, hanem gazdasági szempontból is indokolt. A házi berkenye védelme nem más, mint aktív erdőművelés. 🌿

Év Fája ösvény a Nyírjesi Fűvészkertben

Az Év Fája mozgalom német mintából elindulva mára szép pályát futott be hazánkban. Megérdemlik az eltelt időszak „év fáit”, hogy összegyűjtve is megismerkedhessünk velük. Ez vezette a nyírjesi ötletgazdákat is, amikor tematikus ösvényt hoztak létre.

Ma már külön népszerűsítő internetes oldala is van a mozgalomnak, ahol számos érdekességet találunk. Ha azonban valakit testközelből is érdekelnek ezek a fajok, érdemes először felkeresni egy botanikus vagy fűvészkertet. Ilyen nagyszerű lehetőség az Ipoly Erdő Zrt. Nyírjesi Fűvészkert és Vadasparkjában is van már, hiszen ünnepélyes ültetésekkel adták át október 25-én azt az ösvényt, ahol minden eddigi Az Év Fáját megismerhetjük a sé tánc során.

Az évek folyamán egyre nagyobb publicitást kapott a dr.

Bartha Dénes által az Országos Erdészeti Egyesületnél kezdeményezett hazai mozgalom, így ma már sokan ismerik, hogy 2013-ban egy különleges elegyfaj, a házi berkenye (*Sorbus domestica*) Az Év Fája. A házi berkenye 2001 óta védett hazánkban, és a vörös listánk veszélyeztetettség közelinek tünteti fel. A Nyírjesben most elültetett tizennégy fával teljes a sor, hiszen megtalálható itt a zselnicemeggy, a mézgás éger, a szelíd

gesztenye, a tiszafa, vagy a törékeny fűz, hogy csak néhányat említsünk a közművelt év fáiból. A helyszínen már eddig is csupa különleges, földrészenként tematizált növényfajjal ismerkedhettek a látogatók, így az új ösvény külön csemegét jelenthet számukra.

Az ünnepélyes átadás az OEE Balassagyarmati Helyi csoport kezdeményezésére valósulhatott meg, mely során *Varga Zoltán* titkár Az Év Fája mozgalom történetét mutatta be. A fákat ültetők elsősorban az Ipoly Erdő Zrt. nyugdíjas kollégái voltak, azokkal alkotva ültető párokat, akik ma is aktívan részt vesznek erdeink megújításában, fenntartásában. Jó volt megélni a múlt és jelen találkozását, hiszen ha valakik, akkor az erdészek igazán ismerik a jelen munkájának jövőbeni értékeit.

Lengyel László Zoltán

Kép: **Nagy László**

Újra magyar diákok nyerték az YPEF nemzetközi versenyt

Idén már harmadik alkalommal hirdették meg a „Fiatalok Európa Erdéiben” („Young People in European Forests”) nemzetközi tanulmányi versenyt, amelyben Európa-szerte minden évben tízezerrel is több diák vesz részt. A nemzeti fordulót követő nemzetközi megmérettetésre, a verseny európai döntőjére szeptember 25-26-án Portugáliában került sor. A magyar színeket a Baár—Madas Református Gimnázium diákjai képviselték, meggyőző fölénnyel szerevve meg az első helyet a görög és a lengyel diákok csapatai előtt.

Az YPEF európai szintű tudásalapú verseny középiskolás diákoknak az erdőkről, az erdőgazdálkodásról. Különlegessége a globális gondolkodásra készítető nemzetköziségben rejlik. A verseny valamennyi résztvevő diák számára egyenlő esélyt biztosítva segít megérteni a társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezetvédelem kapcsolatát, a fenntartható erdőgazdálkodás elvét, javítja a környezettudatosságot, s mindezek révén kitűnő nevelési eszköze mind a magán, mind a közösségi szektorok.

Miért szeretik a diákok a YPEF-et? Mert jó „buli”. A résztvevők az iskola-rendszeren kívül, nagyfokú önállóságot kapva és feltételezve, gyakorlatilag játszva tanulhatnak. Találkozhatnak, barátságokat köthetnek más országok diákjaival.

Miért hasznos a verseny a rendezőknek, támogatóknak? Kitűnő kommunikációs eszköz arra, hogy információt közvetítsünk erdőről, erdőgazdálkodásról és a feldolgozó iparról nemzeti és európai szinten egyaránt, annak a korcsoportnak, amelyben még nem alakultak ki előítéletek.

A versenyt – amelyet első ízben 2011-ben hirdettek meg – hazánkban az Országos Erdészeti Egyesület és a Kitaibel Pál Középiskolai Biológiai, Környezetvédelmi Tanulmányi Verseny szervezi. A megmérettetés nemzeti, majd nemzetközi szinten folyik. Magyarországon kétfordulós, selejtezőből és a nemzeti döntőből áll. Az idei magyarországi versenyben csaknem félszáz iskola, közel háromszáz diákja vett részt.

A nemzetközi döntő szeptember 25-26-án Portugáliában, a Peneda-Gerês Nemzeti Parkban, kilenc ország csapatának részvételével zajlott. Az esemény házigazdája a Portugál Erdészeti Egyesület, a FORESTIS volt. A jellemzően 2-3 fős csapatok, két teljesen eltérő feladatban mérték össze tudásukat és kreativitásukat. Elsőként egy tesztben adtak számot tudásukról az európai erdőkkel, az erdők természeti értékeivel és az erdőszettel kapcsolatban. A tesztet követően a magyar diákok, ha nem is voltak kimondottan borúlátók, különösképp nem tűntek bizakodónak sem. A kérdések idén is nehezek voltak. A csapatoknak azt követően előadás formájában kellett bemutatniuk a hazájukban az erdőgazdálkodással szemben támasztott kihívásokat (*a prezentáció szövege a www.oe.hu egyesületi hírei között érhető el*). A magyar csapat prezentációját *Kozma Katica* gyönyörű népdallal nyitotta meg, amit egy jó szakmai előadás követett, majd *Katica* és *Csobaji Lehel* páros néptáncra zárt. Újra bizakodni kezdtünk.

A versenyzők dolgát nehezítette, hogy az előadásokat egyrészt a felnőttekből álló Nemzetközi Versenybizottság, másrészt a résztvevő diákok pontozták. Így azokkal több korosztályt kellett eredményesen megszólítani.

Végül kiderült, kár volt aggódni a teszt miatt. A magyar csapat holtversenyben a legjobb teszteredménnyel, de a legjobb előadással, meggyőző pontkülönbséggel végzett az első helyen. A végeredmény: 1. Magyarország (85 pont), 2. Görögország (80 pont), 3. Lengyelország (79 pont).

A magyar csapat tagjai: *Vellényi Dávid* felkészítő tanár, *Újvári Gergely*, *Csobaji Lehel* és *Kozma Katica* tanuló.

Meg kell említeni, a végül a nyolcadik helyen végzett, portugál csapat szereplését, akiknek a bábelőadás-sal színesített prezentációja teljesen levette a lábáról mind a felnőtt, mind pedig a diák zsűrit. Mivel azonban a portugál lányok tesztje nem sikerült túl jól, a dobogós helyekért folytatott harcban nem tudtak beleszólni. Épp ellenkezőleg járt az osztrák csapat, kitűnő tesztet követően, ugyan jó, de nem a magadott témáról szóló prezentációjuk miatt nem tudták megvédeni tavalyi elsőségüket.

A díjátadó ünnepségre a nemzeti park látogatóközpontjában került sor, ahol többek között *Joao Soverallal*, a portugál Természetvédelmi és Erdészeti Intézet (ICNF) alelnöke és *Francisco Carvalho Guerra*, a FORESTIS elnöke köszöntötte a diákokat. Nem mellesleg ennek keretében a magyar diákok

egy-egy Tablet PC-vel lettek gazdagabbak.

A portugáliai tartózkodás két napja során kikapcsolódásra is mód nyílt. A versenynek otthont adó Peneda-Gerês Nemzeti Park Portugália északi, Spanyolországgal határos részén helyezkedik el. Habár az időjárás nem tette lehetővé a tervezett fürdőzést, a kirándulások számtalan élménnyel, leginkább botanikai – korábban csak tankönyvből ismert – különlegességgel szolgáltak. A magyar küldöttség az utolsó nap időt tudott szakítani az Atlanti-óceán partján fekvő Porto városának megtekintésére is. S habár egész nap szó szerint szakadt az eső, senki sem akart emiatt korábban visszatérni a repülőtérre.

Diákjaink a portugál versenyen a Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával, az Országos Erdészeti Egyesület szervezésében vettek részt. A YPEF 2014-es versenysorozatát a tervek szerint még az idén meghirdetik. A hazai szervezők, bíznak benne, hogy a kitűnő nemzetközi eredmények a YPEF hazai ismertségének növekedésében, szakmai színvonalának további emelkedésében, és a versenyt támogatni szándékozó szponzorokban is meg fog nyilvánulni.

A Nemzeti és a Nemzetközi Versenybizottság szeretettel hív minden diákot, hogy vegyen részt a YPEF versenyen 2014-ben is!

Kovács Pál
Országos Erdészeti Egyesület
Hoczek László
Kitaibel Pál Középiskolai
Tanulmányi Verseny

A Som-hegyi turistaház miniszterelnöki avatása a Pilisben

A Pilisi Parkerdő Zrt. a Magyar Fejlesztési Bank (MFB) támogatásával és saját forrásból, az Országos Kéktúra útvonalán fekvő turistaházak felújításának programja keretében korszerűsítette a Som-hegyi turistaházat. A Pilisszentkereszt-szurdok közelében fekvő, mintegy 70 millió forintos beruházással modernizált épületet, 2013. október 29-én ünnepélyes keretek között Orbán Viktor miniszterelnök adta át.

Orbán Viktor ünnepi avató beszédében kifejtette: Magyarországon sokan gondolták azt, hogy a legjobb, ha elzárva maradnak az erdők az emberek előtt. Az ő álláspontjuk mögött is voltak érvek, az emberek szemtelnek, tönkreteszik a környezetet, ugyanakkor „nem ez a világ helyes rendje”. El kell jönnie annak az időnek, hangsúlyozta a miniszterelnök, amikor az erdőkre úgy tekintünk, hogy azért jöttek létre, hogy az emberek használják és örömeiket leljék bennük. Az erdőt használóknak kötelességük megővni mindazt, amit találnak. Ha lassan is, de ez a kultúraváltás megtörténik. A Pilisi Parkerdő Zrt. élen jár e területen.

Emlékeztetett a kormány korábbi ígéretére, hogy a magyarországi hivatalos turistaútvonalak mentén 50 ezer lépésenként, vagyis 30 kilométerenként állnia kell egy olyan létesítménynek, turistaháznak, ahol olcsón, jó színvonalon szálláshoz juthatnak a túrázók.

A miniszterelnök ismertette azt a 8 pontos akciót is, amelyhez a kormány biztosítja a pénzügyi forrásokat. Mintegy 22 ezer kilométernyi turistautat mérnek fel, erre 990 millió forint áll rendelkezésre. Ezen kívül 150 millió forintból felméri az úgynevezett vonalas infrastruktúrákat, a kisvasutakat, a tanösvényeket, és ugyanennyiből két ütemben az erdei kerékpár-, illetve a vízi utakat, de lesz lehetőség jelzéstfestésre is.

A pénzügyi források rendelkezésre állnak, csak ki kell nőni a gyermekbetegségeinket, és meg kell őriznünk az idősektől kapott lelkesedésünket, hogy a magyar természetjáró mozgalom ismét a régi fényében ragyoghasson – emelte ki a minisz-

terelnök. „A természetjárás nem a gazdag emberek sportja. Ha azt akarjuk, hogy Magyarországon az az érzés, hogy bizonyos dolgokhoz csak a jómódú emberek juthatnak hozzá, elmúljon, illetve enyhüljön, akkor az ilyen típusú beruházásokat és fejlesztéseket szívügyünknek kell tekinteni” – mondta Orbán Viktor az átadáson.

Zambó Péter, a Pilisi Parkerdő Zrt. vezérigazgatója, az OEE elnöke, arra hívta fel a figyelmet, hogy a Pilisi Parkerdő 1969-es alapítása óta szem előtt tartotta a természetjárók elvárásait, igényeit. Az erdőgazdaság 1100 kilométer turistautat kezel, ebből 113 kilométer az országos kék jelzés, amely a háztól most 200 méterre halad el. Idén következnek a Mogyoró-hegyi, jövőre pedig a Kő-hegyi és a Fekete-hegyi turistaház rekonstrukciója. Hozzátette, fel-

újították a területükön futó kék jelzést is, emellett 150 pihenőhelyet tartanak folyamatosan karban. Az új Som-hegyi turistaház még az ősz folyamán megnyitja kapuit a turisták előtt.

Garancsi István, az idén centenáriumát ünneplő Magyar Természetjáró Szövetség elnöke a következő évek céljának említette, hogy a szövetség az erdőgazdaságokkal, a nemzeti parkokkal, az állami cégekkel együttműködve minél magasabb színvonalra emelje a turistautak rendszerét.

A most felavatott új turistaház eredetileg erdész szolgálati lakásnak épült az 1900-as évek legelején, és a későbbiekben is erdészházként funkcionált egészen az 1970-es évek végéig. A nyolcvanas évektől egy turistaegyesület bérelte ki, de megfelelő források hiányában az elmúlt évtizedek alatt a ház mind műszakilag, mind felszereltségét tekintve erősen leromlott. Az átalakítás során az épület teljes tetőszerkezetét felújították, kicserélték a nyílászárókat, bevezették az áramot és a vezetékes vizet, valamint gondoskodtak a szennyvízhálózat bekötéséről is. A kirándulókat kibővült szállástér, hideg-meleg vizes zuhanyzó, hangulatos veranda, valamint felújított konyha fogadja a fával fűtött épületben.

Forrás: MTI/OEE

Szerkesztette: **Nagy László**

Kép: **Nagy László**

XIII. Erdészeti Szakkonferencia Erdélyben

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Erdészeti Szakosztályának és az Országos Erdészeti Egyesület Erdélyi Helyi Csoportjának közös rendezésében október 18-20-a között, Székelyudvarhelyen került sor a XIII. Erdészeti Szakkonferenciára.

A rendezvény a hagyományos tanulmányi kirándulással kezdődött. A résztvevők most is két program közül választhattak. Az autóbusszos kirándulást választó mintegy 65 résztvevő első úti célja a székelyderzsi felújított unitárius erődtemplom megtekintése volt. Az erődtemplom történetét Demeter Sándor unitárius lelkész ismertette. Innen Székelykeresztúrra vezetett utunk, ahol nem hagyományos úton előállított faszén égetőket tekintettünk meg. A retortákban előállított faszénhez erdőápolásból származó faanyagot használnak fel. A retorta faszénégetés környezetkímélő, a felszabadult hőenergiát forgatják vissza a folyamat során. A minősége jobb, mint a hagyományosé, valamint a szükséges faanyag mennyisége kb. 30%-kal kevesebb. Az utolsó úti cél a berethalmi vártemplom volt, amely 300 éven keresztül az Erdélyi Evangélikus egyház püspökség székhelye volt.

Az „örökfiatal” korosztály most is a gyalogtúrát választotta, ezen is csaknem hetvenen vettek részt. A Zetelaki Libán Magánerdőgazdálkodási Társaság munkatársainak vezetésével a Madarasi Hargita 1800 méter magas csúcsára gyalogoltak fel. Menetközben megtekinthették a bükkös övezettől a magashegyi lucosokig, az említett erdészet gondozásában lévő erdőállományokat, és az ott folyó

erdészeti és kitermelési munkálatokat. Szintén az említett erdészet a fenntartója a Madarasi Hargitán kijelölt Natura 2000-es védett területnek.

Másnap, október 19-én Szakács Sándor, az EMT Erdészeti Szakosztályának, és az OEE Erdélyi Helyi Csoportjának elnöke nyitotta meg „Az európai uniós törvénykezés és támogatási rendszer bevezetésének tapasztalatai az erdőgazdálkodásban” című konferenciát, amit Ormos Balázs, a soproni Nyugat-magyarországi Egyetem munkatársa, az OEE nyugalmazott főtíkára vezetett le.

A konferencia résztvevőit Bunta Levente Székelyudvarhely polgármestere levélben üdvözölte. Hivatali elfoglaltsága miatt Lapos Tamás főosztályvezető-helyettes (VM) és Nagy József (NÉ-BIH Erdészeti Igazgatóság) lemondta a részvételét, így az ő előadásait Dr. Sárvári János, a MEGOSZ ügyvezető elnöke mutatta be, mint a téma avatott ismerője. Díszbéd, azután baráti találkozó és kötetlen tapasztalatcsere zárta ezt a napot.

Október 20-án a résztvevők nagy része hazaindult, az az autóbussznyi kolléga azonban, aki rá tudta szánni az időt, a délelőtti folyamán megtekinthette az Ivői vadsparkot, ahol maga a tulajdonos mutatta be a létesítményt.

Köszönet illeti a házigazdákat, a Székelyudvarhelyi Magán Erdészet és Libán Zetelaka Magánerdészet munkatársait és személy szerint Sándor Alpár erdészetvezetőt, a vendéglátásért, a tartalmas tanulmányi kirándulások megszerzéséért.

Szakács Sándor, HCS elnök
Orbók Ilona, HCS titkár

BEDŐ ALBERT EMLÉKHÁZ SZÜLETIK KÁLNOKON

Az OEE küldöttsége – Kiss László általános alelnök vezetésével – a Székelyföldi Erdészetalálkozó konferencia napján, Bedő Albert halálának 95. évfordulója alkalmából rendezett kálnoki emlékünnepre volt hivatalos. A felemelő hangulatú rendezvény során került sor a régóta tervezett Bedő Albert Emlékház jelképes alapkövételére a kálnoki unitárius templom mellett található sírja közelében. Az alapkövetélt unitárius

istentisztelet, emlékfá ültetés és Bedő Albert sír-emlékének megkoszorúzása előzte meg, ahol az Egyesület nevében Kiss László és Kovács Gábor hajtottak fejet. Ezt követően a falu központjában található, 2007-ben állított mellszobor előtt gyűltek össze az ünneplők. Tamás Sándor, Kovászna Megye Tanácsának elnöke az istentiszteleti igékből inspirálódva kijelentette, hogy Bedő Albert volt a modern erdészet „sója”. Ő és munkatársai voltak azok, akik a 19. században a magyar erdészetet és a magyar erdészeti tudományt európai szintre emelték. Jövő évben születésének 175. évfordulójára emlékezünk. Azt szeretnénk, hogy Kálnok, Háromszék, Székelyföld a magyar erdészet szakmai zarándokhelyévé erősödjön, mert megvan hozzá a jó talaj, amelyből fogantak a hatalmas tölgyfák, és amelyből ma is egy csemetét elültettünk, fogalmazott beszéde végén.

Az OEE nevében Dr. Oroszi Sándor az Erdészettörténeti Szakosztály elnöke emlékezett Bedő Albertre. Kiemelte, hogy egyedülként az országos főerdőmesteri tisztségig jutott, mely azt jelentette, hogy mind az erdőfelügyelet, mind a kincstári erdészeti hivatalok és a más tulajdonú erdők feletti felügyeletet maga látta el. A legfontosabb mégis talán az, hogy az Országos Erdészeti Egyesület alelnökéként több évtizeden át meghatározója volt a magyar erdészet szellemi központjának. Az ő idejében épült meg az OEE Alkotmány utcai székháza is. Emellett az egyesület erdészeti folyóiratának főszerkesztője is volt 1869 és 1899 között. A meghatóan kedves gyermekmúsor után, közös ünnepi ebédrel zárult a bensőséges megemlékezés.

Lévai Barna/Székely Hírmondó
Nagy László/OEE

Hölgyeké az elsőbbség!

Erdésznök találkozója Soponyán

2013. október 10-11-én a VADEX Mezőföldi Zrt. látta vendégül az Erdésznök Országos Találkozóját. A vendégeket Soponyán az Erdészeti, Vadászati és Ökoturisztikai Központban fogadták.

A szállás elfoglalását és az ízletes ebéd elfogyasztását követően *Majoros Gábor* vezérigazgató köszöntötte a megjelent erdész hölgyeket, majd *Tóth Károly* termelési vezérigazgató-helyettes ismertette az erdőgazdaság pénzügyi jellemzőit, míg *Emmerlingné Köbler Marietta*

zek mellett egy új projekt keretében most ismerkednek az emutartással. Sétánk a halastavak felé folytatódott. A táj varázslatos arcát mutatta nekünk, az őszi színek megannyi árnyalatában pompázott. A horgászaháznál frissítővel vártak vendéglátóink. Nem kellett senkit bízgatni, jólesett a lélekmelegítő és természetesen a forró tea is.

Jó hangulatban tértünk vissza a szálláshelyekre, hogy egy kicsit rendbe szedjük magunkat a vacsorához. A vacsora előtt *Haraszti Gyula*, az Erdészeti Lapok Szerkesztőbizottság elnöke és *Lomniczi Gergely*, az Egyesület főtitká-

Másnap reggel a Pákozdi-Sukorói Arborétum felé tettük az irányt, ahol a délelőtti folyamán az arborétumot és a Halászati Múzeumot néztük meg három kedves szakember, *Hefler László* erdőgondnok, *Sarf György* arborétumvezető és *Nánási Zsolt* kerületvezető erdész vezetésével. Délben pedig részt vettünk „A Velencei-hegység, a Velencei-tó és környékének Természeti Képe” című állandó kiállítás megnyitóján. A korszerű kivitelben készült új Tájmuzeum egyszerre gyermekközpontú és interaktív, egyben átfogó képet ad a Velencei-tó környezetéről.

A kétnapos rendezvény finom ebéddel – körítésként meleg napsütéssel – zárult az arborétum nyitott színeiben. Jól sikerült-e a rendezvény? Végignéve a hölgyek mosolygós arcán, a kérdésre csak igennel válaszolhatunk. Köszönet érte a szervezőknek, akik figyelmes házigazdái voltak! Ezúton is köszönjük Mariettának, Nikolettának, Mónikának és Ágnesnek az előkészítést és nem utolsósorban Sárközi Gyulának a finom falatokat! Erdész hölgyek! Jövőre Veletek, ha nem is ugyanitt, ám remélem, találkozunk!

Pintér Eszter
OEE

Vidámság a terepen

igazgatási osztályvezető a közjóléti tevékenységeket mutatta be.

Az előadások után jólesett a mozgás, a vállalkozó kedvűek *Tapasztó Sándor* vezetésével biciklin fedezték fel a Sárvíz-völgye színes világát, a társaság másik felét *Sándorfalvi László* kalauzolta körbe nagy szakértelemmel a Vadászati Múzeumban. Látszott, hogy minden egyes múzeumi tárgy történetét ismeri. Azt követően *Maár Gyula* fővadász mögé felsorakozva vette kezdetét a gyalogos felfedezés. Utunk az állatsimogatóhoz vezetett, ahol tényleg közelről figyelhettük meg az erdőgazdaság területén élő nagyvadfajokat. A korábbi előadások alkalmával megtudtuk: a VADEX Zrt.-nek rendkívül fontos, hogy nyisson a társadalom felé és népszerűsítse közjóléti beruházásait. Ezt a célt szolgálja a szárnyasvad-bemutató volier is, ahol a vezérigazgató elmondta, hogy Magyarországon először ott lesz vadászható a vadpulyka. Minde-

ra köszöntötte a résztvevő hölgyeket és egyben megköszönte a VADEX Zrt. szíves vendéglátását. Az ínycsiklandó fogásokat követően, a Kákics együttes örömmzeneje és táncháza zárta a napot.

Haraszti Gyula és Lomniczi Gergely köszönti az erdész hölgyeket

Táj, (magán)erdő, (erdész szak)ember

Abdán a régi Rábca-hídnál gyülekezünk, ahol *Bolla Sándor* HCS-elnök rövid ismertetőt mondott a Rábcáról, továbbá a Tóköz és a szomszédos kistajak természet- és termelésföldrajzi adottságairól. Onnan a Rákóczi-emlékműhöz sétáltunk: politikai fogolyként a bécsúj-helyi börtönbe szállítása során itt kelt át a Rábca révén 1701. 05. 24-én *II. Rákóczi Ferenc*, 1703 tavaszától a kuruc magyar szabadságharc „Istennel a hazáért és szabadságért” zászlaját bontó, 1704-től Erdély, 1705-től egyúttal a Magyar Királyság nagyságos vezérő fejedelme. Az emlék-dombormű azt örökíti meg, a révszek és a halászkok által neki ajándékozott friss halfogásnak a vízbe visszadobásakor milyen reményét fogalmazta meg az akkor a Habsburg jogtiprás ellen még csak előkészítő szervezést folytató Rákóczi. *Börzsei László* erdésztechnikus, nyugalmazott erdész, a HCS korábbi elnöke, a nap szakmai gazdájának ismertetése alapján ugyancsak megemlékezünk az 1848-49-es forradalom és szabadságharc közvetlen közelben történt eseményeiről, és a Rákóczi-emlékműtől néhány 100 m-re kivégzett *Radnóti Miklós* magyar költőről is.

Ötvenéven a Börzsei-csemetekertben terül-terül asztalkám tízóriai és üditők várták a megjelenteket. Az OEE, ill. Helyi Csoportunk iránt érdeklődő néhány fiatal szakemberrel is itt ismerkedtünk meg.

A Börzsei-csemetekert 7,5 ha-os összterületét északról szélvédő erdősáv határolja, a mostani piaci viszonyokhoz, kereslethez igazodva 3,5 ha-on folytatnak öntözéses szaporítóanyag-termelést családi vállalkozásban. *Börzsei László*, és fia, *Börzsei Gyula* szervezi a lágy lombos szaporítóanyag termelését és forgalmazását, technikai szempontból számos „célszerszámot” is újítva/kifejlesztve.

Bényi Sándor erdész génmegőrző, erdészeti szaporítóanyag-termelő és -forgalmazó faiskolájában (Tolna megye, Fadd) található Európa legnagyobb fekete nyár (*Populus nigra*) géngyűjteménye, szerte a Kárpát-medencéből több mint 1000(!) élőhelyről általa begyűjtött vessződugványok révén. A Börzsei-csemetekert anyatelepének egyik legfontosabb része a *Bényi Sándor* által a Duna Csepel és Baja közti árteréről begyűjtött fekete nyár vesszőkből létesített törzsanyatelepről származik: 20 anyafa adta klónkeverék.

2013. augusztus 10-én az OEE Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő Gazdálkodási és Környezetvédő Helyi Csoportja — családtagokkal, meghívott vendégekkel kiegészülve — egész napos terepi szakmai és családi programot szervezett a Tóköz keleti csücskében, és a Mosoni-Dunaág jobb parti árterének határos részén.

A Börzsei-csemetekert anyatelepének további része a *nemes nyárak* közül a Pannónia (POPULUS X EURAMERICANA 'PANNONIA'), a BldP (POPULUS X EURAMERICANA 'BLANC DU POITOU'), a Kopecky (POPULUS X EURAMERICANA 'KOPECKY'), a Beupré (POPULUS X INTERAMERICANA 'BEAUPRÉ'), az Unal (POPULUS X INTERAMERICANA 'UNAL'), a Raszalje (POPULUS X INTERAMERICANA 'RASZALJE'), valamint Börzseiék szerint az utóbbi időben méltatlanul háttérbe szorult I-214 (POPULUS X EURAMERICANA 'I-214') klónokból áll.

kítart. Nem kell a páratartalmat figyelni, mint a hűtőkamrában, mivel a lassan olvadó hó leve fokozatosan leszivárog, és így állandó nedvességet tart. 100-150 ezer dugványt tárolunk így hosszasan évek óta, minden baj nélkül! – mondta el *Börzsei László* és *Börzsei Gyula*. Börzseiék bölcs megoldása tehát „a hó-hűtőkamrába” vermelés.

Összefoglalóan: a magán-erdőgazdálkodó, vállalkozásban szaporítóanyag-nevelő számára a legegyszerűbb és legolcsóbb dugványtárolás a szabadban vermelés a talajba, vagy más jó víztartó, levegős anyagba, védett, árnyékos helyen. Drágább a pincében vermelés, a fóliazsákos tárolás egyfelől a kiszáradás és/vagy a befűledés, másfelől a megfagyás veszélye, ill. a gomba stb. kártevők esetleges elszaporodása miatt kockázatosabb a szabadföldi vermelésénél. Mind-egyiküknél biztonságosabb, ám jóval drágább a +1-+3 °C hőmérsékleten való dugványtárolás elektromos üzemű hűtőtárolóban.

A helyi csoport a hullámtér erdejében. Fotó: dr. Kovács Péter

Évente 60-80 000 nemes nyár gyökeres dugványt nevelnek, a korábbi években a megrendeléseknek megfelelően 40-80 000 szürke nyár csemetét, valamint kisebb tételekben mSz, mJ, mK, platán, vadalma és vadvörte csemetét is neveltek és forgalmaztak.

A szegény csemete-kertész „hűtőkamrája”: kb. 20 cm vastag hó alapra 2-3 cm nedves fűrészpor kerül, erre állítjuk a dugványkötegeket, följük kevés fűrészpor jön, majd 5-10 cm vastag hó és így tovább, 3-4 réteg magasságig. Végül az egészet kb. 40 cm hóval takarjuk, a havat pedig 50-60 cm vastag szalmaréteggel. Akár május derekáig is

A Börzsei család a tárolt dugvány kevesebb, mint a felét közvetlenül értékesíti, a helyben maradóból a megrendelők számára gyökeres dugványt nevel.

A szaporítóanyag-bemutató után a Kunsziget külterületén lévő ún. Erdészház-dűlőnél a gát harántolásával a Mosoni-Dunaág jobb parti árterét jártuk be. A lényegében dél-észak tengelyű főnyiladék mentén a Kunsziget 6H erdőrészlet (4,6 ha) '70-es évek közepi véghasználatkor *Börzsei László* meghagyott egy kb. 0,5 ha-os magas ártéri keményfa-liget foltot, amely a közép- és alsó-szigetközi tölgy-köris-(szil) ökoszisztéma őshonos növényi összetevőinek túlnyomó többségét

ségét tartalmazza, továbbá a teljes erdő-részletben valamennyi vadgyümölcsöt, főként a vadkörteket. A szilfák a szilfavész idején veszték ki. A korabeli üzemtervi/erdőtervi előírásnak megfelelően nemes nyárral erdősített: az 50-80 cm-nyi mikrodomborzati különbségekhez igazodva a mélyebb, már alacsony árternek minősülő laposokba BL-nyár (cv. BL-Constanzo), a túlnyomó többségi „magasabb” fekvésekbe Pannónia-nyár (cv. Pannonia) suhánggal. Nem vadjárta terület, más kártevők tömeges fellépése sem következett be. A mára véghasználatra érett szép nemes nyáras alatt a laza II. koronaszint, a nagy fedettséget adó teljes cserjeszint és (az aszály, ill. a közelmúltbeli árhullám rászáradt „iszapakolása” ellenére is jól meghatározható) lágyszárú szint lényegében csakis a tölgy-köris-(szil) ligeterdőkre jellemző fajokból áll.

A természetvédelem azonban ma csakis szürke nyár felújítást engedélyez itt. A Mosoni-Dunaág e szakasza menti mentett oldali és hullámtéri alacsony árterti fűz-hazai nyár ligeterdőkben természetfogyva sem elegendően a szürke nyár, hozama a nemes nyárénak töredéke, nincs olyan – a termőhely mikrodomborzatához igazítható – választási lehetőség sem, mint a nemes nyár klónok esetében. Nagyon termékeny vita alakult ki a helyszínen arról, hogy árterren az I. koronaszintet kivéve összetevőiben egyébként sértetlenül őshonos ökoszisztémában (a tájképi rekonstrukciós célt leszámítva, amelybe viszont a magas köris, a gyöngyvirágfa/zselnice meggy, és a fehér fűz is bele értendő) szakmailag indokolt-e az I. koronaszint őshonos fafajú lágyszárú lombos monokultúrává művi átalakítása, vagy helye-

Hő-bűtőkamrás vermelés. Fotó: Börzsei Gyula

sebb lenne kisebb erdőrészekre bon-tással mozaik-mintázat kialakítása, ahol az ökoszisztéma összes többi szintjének megőrzése mellett a piacképesebb főfa-fajú mozaik eltartaná a gyengébb hozamút.

Saját állami tulajdonú erdeiben az állam lemondhat a haszon egy részéről, a magántulajdonos ellentételezés nélküli korlátozása azonban nem indokolható. Ausztriában a kérdés évtizedek óta rendezett, az ellentételezés a tartományi költségvetés része, nálunk azonban mindmáig rendezetlen a magánerdő tulajdonosok közérdekű (pl. védelmi célú, fafajmegválasztási stb.) korlátozásának valoritáson számolt rendes évi kártalanítása. Továbbá: a Szigetközben is számos példa van arra, hogy megfelelő koronaszervezetű, ágasságú nemes nyár klónok erdőfoltjain, mozaikjain a családi magánykedvelő fekete gólyától a másfél százas gémtelpepig minden megtalálja a maga élőhelyét. És ez nem „akadémikus vita”, hanem dokumentált tény.

Kapcsolódó témakörként felvetődött a hód (*Castor fiber*) szükséges állomány szabályozása törvényi lehetőségeinek mielőbbi megteremtése is.

A Kunsziget 6J1-ben 6 éves, a 6J2-ben 1 éves fekete nyár (*Populus nigra*) és poatui kései nyár/BldP (cv. *Blanc du Poitou*) elegyes fiatalosokat tekintetünk meg. Adott erdőrészen belül a 2 faj(ta) jelen fázisában teljesen azonos méretű és egészséges, a vadkár tűrhető. Mindkét erdőrészt szaporítóanyaga a Börzsei-csemetekertből származik.

A terepről Lébénybe, a Kárpát-medence egyik legkorábbi (1206-ban felszentelt) Szt. Jakab-titulusú templomába mentünk. Rövid kortörténeti ismertetőt mondott *Bolla Sándor*. Árpád-házi Szent István király szervezésében a keresztény Magyar Királyság területén megnyitott, a Szentföldre vezető zarándoklatoknak szeldzsuk-törökök által a 13. sz. eleji ellehetetlenítése után, egyre nagyobb jelentőségre tett szert Lébény, mivel Magyarországról az Ibériai-félszigeti Santiago de Compostelába, Szt. Jakab apostol földi maradványaihoz igyekvő zarándokok egyik fő kiindulási pontjává lett. Az idén tavasszal gyalog megtette az „El Camino” több mint 800 km-es utolsó szakaszát egyik HCS-tagársunk, *dr. Kovács Péter* erdész-technikus, agrármérnök, aki magas színvonalú beszámolójában felvillantotta a zarándokút lelkeségének néhány momentumát is. Szeretteinkért hálát adva, magyar nemzetünket, édes hazán-

Dugványt a talajba beütő célszerszám. Fotó: Józsa Tamás

kat Isten kegyelmébe ajánlva imádkoztunk szavakkal is, énekkel is, ahogy szoktuk.

Majd a Győr-káptalandombi Zichy Ferenc Látogatóközpont lébényi zarándokházának művészettörténész szakértője mutatta be a most frissen felújított gyönyörű lébényi templomot. A lajtmészke építőköveket a Fertő-part közeli Majád (a 13. sz. végére Antiokheiai Szt. Margitról átnevezve Szentmargitbánya), ill. Fertőrákos kőbányáiból deregelyéken szállították idáig. A gordon/göröndön épített lébényi templom nyugati főbejáratától alig 250-300 m-re még a Fertő-Hanság rendszer és a Rábca sekély merülésű vízi járművekkel a hóolvadások és/vagy tavaszi-nyár eleji nagyobb csapadékok idején pl. nyugatkelet irányban is teljes hosszában hajózható víze hullámozott az Árpád-korban.

A lébényi keletelt Szt. Jakab-templom hossz tengelyének meghosszabbításában, közvetlenül a bélletes nyugati kapuzat előtt a II. világháborúig egy nagyon idős kocsányos tölgy állt (az aknabecsapódások okozta sérülései miatt kellett kivágni), amiként ez a magyarság számos más tölgy-, sziget-, csiliz- és csallóközi templománál is szokásban volt (a reformáció óta felekezettől függetlenül). Közülük a legöregebb faegyedek szintén az Árpád-korig visszavezethető életkorúak (pl. Hédervár, Árpád-tölgyfa).

Végül az öttevényi sportcentrumban délutáni, de annál finomabb ebédrel, italokkal, a kiskorúak labdakergetésével, az érettebb korosztály jó hangulatú beszélgetésével fejeződött be ez a szép és hasznos nap.

Bolla Sándor
a HCS elnöke

Erdészek látogatása Tömördön

Az Országos Erdészeti Egyesület Rába-menti Helyi Csoportja a szokásos éves családi napján 2013. augusztus 3-án Tömördre látogatott. A szakmai alapon szerveződő, de alapjaiban baráti társaság tagjai erdészek, vadászok és néhány szakmán kívüli támogató.

A 70 részvevőt – zömben házaspárokat és néhány gyermeket – házigazdaként jómagam, társszervezőként pedig *dr. Szép Tibor* köszöntötte. Átadva *Kollárits Gábor* polgármester üdvözlését is. A társaság mindvégig élvezte „Tömörd Köz-társaság” kisközségi szintű, őszinte vendégszeretétét.

Az *Éder Lászlóné* és kedves családja közreműködésével készült kemencés langalló és a hozott csikvándi disznóölési finomságokból álló, Faluháznál elfogyasztott reggeli közben az egyesület tagjai megismerkedtek Tömörd múltjával, jelenével és érdekességeiből álló likőr különlegességeivel is. Egyaránt nagy sikere volt a szagos müge, a róka-gomba és az almás mézes pálinkának, valamint a zölddió likőrnek. A szagos mügét nem véletlenül hívják májusvirágnak, vagy erdőmester fűnek. Az erdész feleségek régi, eredeti receptje szerint belőle készült a „Jägermeister”.

A délelőtti folyamán a társaság könnyű sétákkal tarkított szakmai bemutatón vett részt. Az első megállóhelyen, a Nyakas-majornál a felhagyott és kitermelt almás területén a szajkó közreműködésével történő természetes erdőszülést figyeltük meg. Kedves, bohém madarunk több száz hektár kiterjedésben szép, egészséges és főleg „ingyen” erdőt hozott létre az elvesztett és elrejtett cser, kocsányos és kocsánytalan tölgy makkokból. Benne gyertyán, vadkörte, erdei fenyő stb eleggyel. Mindenféle ültetés, ápolás, vadkárelhárítás nélkül, pedig a területet a helyi vadásztársasági

A középmező termőrétegű cseri talajon elfogaadható erdő is állhat

tagok úgy emlegetik, mint a „Tömördi Serengetit”. A természet ereje csodálatra méltó, a szajkó pedig az erdész barátja!

A nagyerdőben előbb a „szénégetőnél” a térségre jellemző cseri talajok mintagödkrét és a rajta található cserestölgyes erdőállományt tekintettük meg. A több mint 60% kavicsstartalmú talaj nehezen művelhető és csak a mélyen gyökeredző fafajaink, a cser és tölgyfélék számára biztosít jó-közepes termőhelyet. Az aszályos periódusokban a cementálódott réteget áttörni nem képes lucfenyő, sőt erdei- és vörösfenyő tömeges pusztulása az egész erdőtümbben feltűnő jelenség. Okuljunk belőle!

Menet közben szó esett a magyarok „Mária Zarándokútvjáról” is, amely Mariazellből indul, Csíksomlyón ér véget és eközben átszeli Tömörd-Csepreg erdőtümbjét is. A bibliai idézeteket és információkat tartalmazó kőoszlopok és esztétikus fajok végigkísérték útvonalunkat.

Balra az ingyen erdeifenyves, azóta kezelt magánerdő

A harmadik megállóhelyen, a 2. és 3. kunyhó között, a folyamatos erdőborítás szép és főképp tanulságos „Pro Silva” jellegű spontán felverődésű lékjére és mellette egy természetes mag önvetnyülésből származó erdeifenyő magán-erdőre vetettünk pillantást. A sok kérdőjel ellenére is elgondolkoztatásra készítettek minket a látottak.

Déli 12 órakor a Peruska Mária Kápolnánál *Dumovits István* atya várt ránk. A rá jellemző barátságos, elkötelezett és hagyományokat tisztelő módján elmesélte nekünk a kegyhely történetét, szólt a már hosszú múltra visszatekintő háromnyelvű vadászmiséről és a szobrok eredetéről is. Mondandóját számos, a térséget ismertető érdekességgel fűszerezte.

Szokásainknak megfelelően, az Országos Erdészeti Egyesülettől elismerő kitüntetést kapott *Kozma Béláné Erzsike* az „Erdész Becsület Tanszéken” megosztotta velünk életpályáját, gondolatait a

Csoportunk mint hallgatóság a Peruska Mária Kápolnánál

szakma és a magyar vidék múltjáról, jövőjéről. Végső összegzésként a hazaszeretetet, a kitartást, a hitet és a családot emelte ki mint jövőnk zálogát.

Ezt követően a helyi csoportunk által mintegy „örökbefogadott ügy”, a Viski Magyar Óvoda építésének állásáról beszélt a szintén nálunk vendégeskedő *Jenei Károly* viski református lelkész. Nem könnyű ma magyarnak és elkötelezettnek lenni a Kárpátalján, de az ottani közösség – élvezve az anyaországi hivatalosságok és civilek támogatását – helyén és megmarad. Jenei Károly barátunk megköszönte a Rába-menti HCS évek óta tartó anyagi és erkölcsi támogatását. A követő adományozáskor 270 000 Ft-ot adtak tagtársaink a nemes ügyre.

A kápolnánál az egyesületünk koszorút helyezett el az „Erdész-Vadász Ősök” emlékezetére. A Peruska Mária kegyhelynél zajló programunk az Atya és a Lelkész Úr áldásával ért véget. Felémelő érzés volt!

A meglepetés ebédet ismét a Tömördi Faluháznál szervírozták. Kemencében, egészben sült, töltött süldő disznó, bajor káposztasalátával. A felséges ízeket nem rontotta el, de elgondolkoztatott, hogy mindezt miért kellett Unterpullendorfból (Alsópulya) hozatnunk. Lehet, sőt valószínű, hogy a disznó, a káposzta, a kemencét rakó kőműves és a süttő szakács is magyar volt. Itthon miért nem működik a rendszer?

Délután, a nagy forróság ellenére testületileg levonultunk a község templomához. Előbb az I. és II. világháború tömördi hősi halottainak, valamint a trianoni tragédia emlékére megkoszorúztuk a Szombathelyi Erdészeti Zrt. önzetlen támogatásával, a Tömörd Községért Közalapítvány által állított trianoni kettős keresztet.

Utána a község templomában, amelynek védője Szent Ilona, *Szabóné*

Kiss Ágota, a Tömörd Községért Közalapítvány kuratóriumi elnöke beszélt a község és a templom múltjáról, ismertette Szent Félix ereklyéjének történetét is. Köszönjük neki, több mint érdekes volt!

A nagy hőségre tekintettel a délutáni programokat leszűkítettük. Elmaradt a Tömördi Madárvárta, az Ablánc-patak völgyének, a Szent Ilona szobornak és a tömördi Ilona várnak (honfoglalás korabeli földvár), valamint a skót felföldi marháknak a megtekintése. Ezeknek az érdekességeknek a megismerésére majd legközelebb kerítünk sort.

A Faluházhoz visszatérve – hűsítő poharazgatás közben – ismerttem a honfoglalás kori magyarság vaskohászatát (persze az internet segített, de vannak személyes somogyfajsi élményeim is), amelynek a község is a létét köszönheti. Eleink a „nemeskéri” típusú

Séta a szajkó erdőben, Nyakas-major

A vacsora alatt már ráhangolt *Tóth Marcell*, fiatal harmonikás barátunk, akinek kíséretével közel éjfélig tartott a soproni erdész és más nóták felidézése.

A program tulajdonképpen csak a másnapi früstök után ért véget, hiszen 22 tagtársunk éjszaka is élvezte „Tömörd Köztársaság” vendégszeretetét. Egyöntetű kinyilatkozásuk szerint a nagy meleg ellenére igen jól lehetett aludni, „a tömördi levegőt harapni” lehet. Ennek megfelelő volt reggelikor az étvágy is.

Barátainknak köszönjük a megjelenést, jelenlétükkel megtisztelték kisközségünket. Vigyék magukkal jó hírünket és az Atya, valamint a Lelkész Úr áldását!

Nagy Imre

Fotók: **Ábrahám Gáborné,**
Kóbor Gézáné

Nyirádi Lajos éremgyűjteményét őrzi az Egyesület Könyvtára

Ritka, értékes és különleges gyűjtemény letéteményese és bemutatója lett az OEE Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtára. Ez év októberében néhai Nyirádi Lajos erdőmérnök (1921-1999) erdészeti, faipari és vadászati tárgyú érmekből, plakettekből és jelvényekből álló gyűjteményét örökösei, *Nyirádi Ágnes*, *dr. Nyirádi László* és *Nyirádi Lajos*, határozatlan időre átadták megőrzésre és bemutatásra az Országos Erdészeti Egyesületnek. A közel 100 darabból álló átvett kollekciónak reprezentálja a Nyirádi Lajos és Rácz Józsefné Dr. tollából 1993-ban megjelent „Erdészeti vonatkozású magyar érmek és plakettek” című, az Erdészettörténeti Közlemények VIII. köteteként kiadásra került műben szereplő érmek több mint kétharmadát és a könyvben meg nem nevezett további 15 érmet. A rendkívüli formagazdagságot felvonultató fém-, fa- és agyagplasztikákat tartalmazó gyűjtemény

Könyvtárunk féltve őrzött kincse lett és megtekinthető az egykori Selmecbányai Akadémiáról származó üveges tároló szekrényekben.

Nyirádi Lajos kollégánknak nemcsak ezt a nagyszerű gyűjteményt köszönhetjük, de Könyvtárunkhoz való kötődése is közismert. Az 1950-es években Riedl Gyula bácsi elődje volt a Könyvtár vezetésében és az akkori Erdőterv igazgatójaként egyik kezdeményezője az 1960-as évek elején történő katalogizálásnak is. 1962-ben pedig, az Egyesületnek az akkori Tözsdepalotába való átköltözésekor a könyvvállományt ruhaskosarakban szállították, pontosabban Nyirádi Lajos és Riedl Gyula cipelték át az új székhelyre.

Nagyrabecsült néhai kollégánknak és örököseinek ezúton is hálásan köszönjük a szép gyűjtemény átadását!

Dr. Sárvári János
a könyvtár őrje

A Titkár úr kritikusán hallgatja a tagjelöltet

bucakemencékben olvasztották a gypvasércet, fejlett kézművességük és jól szervezett államrendjük civilizált népet jellemzett.

Színesítette a programot *Horváth József* egykori hegybíró, a legnagyobb Csepreg Bene-hegyi bortereelő bemutatója. Borai közül osztatlan sikert a 2012. évjáratú Chardonnay fehér és a 2011. évjáratú Pinot noir vörösbor aratta. Barátunk, a tiszteletbeli erdész stílusa és gondolatai *Hamvas Béla*, *Márai Sándor* és *Krúdy Gyula* szellemét idézték. A szép lovakról, a „Csepregi Lófuttatásról” és Pünkösdi Király Választásról” is szó esett, ami *Jókai Mórt* is megihlette.

Mindeközben a Répce völgye Vt. profi szakácsai, *Kontó Sándor* és *Horváth Tamás* révén elkészült a kitűnő vaddisznópörkölt, amit az ismét éhes közönség jóízűen fogyasztott.

Sírrendezések a soproni temetőkben

A Nyugat-magyarországi Egyetem egyik legtevékenyebb diákegyesülete, a Pro Szilva Baráti Társaság elkezdte sírrendezési, sírfelújítási tervének megvalósítását. A társaság az alapszabályzatához híven szívügyének és kötelességének érzi az egyetem és jogelődjének kötelékéhez tartozó elhunyt szakmabeliek sírhelyeinek alkalmankénti felkeresését és rendben tartását.

Az elszántságon túl ez nem könnyű feladat, mert kevés a rendelkezésre álló információ a sírhelyek hollétéről vagy csak szétszórva lelhetők fel. Nem volt ez mindig így. Korábban a diákság kollektív tudata élte nemzedékről nemzedékre ezeket az ismereteket. Mára azonban már csak nagyon ritkán találkozhatunk olyan diákkal, aki egyáltalán hallott arról az eltűnt, halottak napi szalamander keretében történő temetőlátogatásról, amin a hajdani diákság nagy számban vett részt minden évben.

Hogy manapság miért nem tartjuk ezt a szép, nemes szokást, annak több oka is lehet. Talán egy politikai rendszer elnyomásának áldozatává vált, talán a modernnek nevezett, elvilágiasodó társadalom és a jellegtelenedő közösségek értékrendjéből veszett ki az elődök tisztelete. Akárhogyan is történt, ma az a cél, hogy minden menthető tárgyi és szellemi értéket rangjának megfelelően őrizzünk, gyarapítsunk és örökítsünk. Ez teljes egészében megegyezik szakmánk „szentháromságával”.

Ennek szellemében a társaság, több más diákszervezet tagjainak összefogásával, idén tavasszal egy gyűrűavatás tanzéki est alkalmával munkacsoportot hozott létre a soproni temetőkben található szakmáinkhoz köthető elődeink sírhelyeinek felkutatásához és szükség szerinti rendezéséhez. Idei munkaterületünket a Szent Mihály-temetőbe kívántuk helyezni.

Első alkalommal az újtemetői egysegről birtokunkban lévő vázlatos térkép segítségével felkerestük az általunk ismert összes sírhelyet, majd részletesen feljegyeztük ezek állapotát. Az értékelés alapján két szempont szerint sorrendet állítottunk fel a rendbe teendő sírhelyekről.

Az első szempontot a gondozatlanság foka, a másodikat pedig a lehetőségeink jelentették. Legsürgetőbbnek *Boleman Géza* gépészmérnök (Selmecháb-

nya, 1876. szept. 15. – Sopron, 1961. dec. 20.), a Bányászati és Erdészeti Főiskola egykori rektora (1923-1923 és 1928-1930) sírhelyének helyreállítását véltük. A sírt kb. 2 köbméternyi törpeboróka borította. A sírkövet alaposan benőtte a borostyán, ami több helyen meg is sértette a könnyen málló sírkövet légyököreinek megkapaszkodásával, így a sírfelirat is kis mértékben sérült. Az agresszív növényzetet két egymást követő alkalommal sikerült végül biztonságosan eltávolítani. A munka nehezét a törpeboróka visszavágása jelentette. Javarészt azért, mert nem gondolván, hogy a növény alsóbb részei lábvastagságú átmérővel rendelkeznek, csak egyszerűbb kézi szerszámokkal vonultunk ki. A legnagyobb meglepetést azt okozta, hogy a növényzet alatt majdnem az egész sírt lezáró, vízszintes sírkövet találtunk. Ennek létét nem is sejtettük. Mindezek után a sírfelirat óvatos tisztítása és a köfelületek kétszeri, alapos letakarítása következett. A befejező lépésben a szintén meglelt és nem is kisméretű kő virágtartóba új virágot helyeztünk.

Boleman Géza egykori rektor sírja rendezés előtti és utáni állapotban

További három alkalmat szenteltünk *Solt Béla* kohómérnök (Szomolnok, 1877. febr. 12. – Sopron, 1958. szept. 2.) sírhelyének helyreállítására. Az előzőhöz hasonló állapotban kellett úrrá lenni. A törpeboróka erős megtelepedésén és a borostyán sírfeliratot rongáló hatá-

sán túl még két darab 3 méteres tujával kellett megbirkózni. A korábbi hetek tapasztalataiból kiindulva már nem jelentett különösebb feladatot a nemkívánatos növényzet eltávolítása. Az aprólékos munkát a gyökerek sokasága és az évek során felhalmozódott – főként üvegszilánk – hulladék összegyűjtése tette ki. A sírkő a tuják erőteljes árnyalásában jelentősen elzuzmósodott, így ennek letakarítása több erőt vett igénybe, mint *Boleman Géza* sírjánál. A már megtisztított síron látszódtott, hogy egy része megsüllyedt, ezért valamennyire rendezni kellett rajta és körülötte a földet. Utolsó lépésként gyöngyvirággal ültettük be a szabaddá vált földet, a későbbiekben pedig télizöld meténg telepítésére kerül sor. Ezek a növények ugyanis elterjedésük esetén sem veszélyeztetik a sír állapotát. A temetőkben sok problémát okozó, de egyébként dekoratív borostyánt főként a madarak, közülük is a rigók terjesztik táplálkozásuk alkalmával. A tuja fajok és törpeboróka ültetését csakis rendszeres odafigyelés mellett ajánlott ültetni ilyen helyekre.

A sírrendezések előtt az elvégzendő munkáinkhoz a temető gondnokságának engedélyét megkértük. Természetesen olyan átalakítást nem végeztünk és a jövőben sem fogunk, ami sértené az esetleg élő hozzátartozókat. Ha tudomásunkra jut családtag létezése, mindenképpen egyeztetést kezdeményezünk.

Hosszú idő múltán, Halottak napján, vagy azon túl bármikor, ismét lehetősége van e két sírnál egy-egy gyertyát vagy koszorút elhelyeznie az ide látogató diákságnak. Bízunk benne, hogy a jövőbeli emlékmenetek alkalmával minél többen csatlakoznak hozzánk.

A jövőben lehetőségünkhöz mérten folytatjuk terveinket. Előkészítés alatt áll a *Dr. Hc. Stasney Albert* egyetemi tanár nyughelyén álló, rozsdáette gertyartók javítása és lefestése. Szeretnénk több nehezen olvasható sírfeliratot restaurálni (*Dr. Walek Károly*, *Kövesi Antal* egyetemi tanárok), illetve többek között *Nagy Károly a. Dzséki* bácsi (bányamérnök, egyetemi tanár) megdőlt sírját függőlegesbe állíttatni. Ezek komolyabb erőforrásokat igényelnek, amihez Kari Alap pályázatot nyújtottunk be a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karára.

Sáros Viktor

Pro Szilva Baráti Társaság

Vadász-panteon a Budakeszi Erdészetben

Az ógörög eredetű panteon kifejezés szó szerinti jelentése „az összes istenek temploma”, ma azonban a köznyelv egy nép vagy tevékenység leginkább tisztelt személyiségeinek körére használja. Amikor a 19. században megszületnek a nemzetek és eljött az emlékműszobrászat nagy korszaka, a nemzeti panteonok gondolata is nagyon népszerű lett, majd fokozatosan a foglalkozások panteonjai is megjelentek.

A Pilisi Parkerdő Zrt. Budakeszi Erdészete területén található szoborpark a magyarországi vadászat panteonja. Az erdőszettel közös épületben működik a Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanács vezérigazgatósága. Az 1942-1943-ban épített, erdőben megbújó épület előtti félkör alaprajzú kis liget ívén sorakozik a szoborparkot alkotó nyolc mellportré. A szoborparkot 2001-ben a Millenniumi Vadászati Bizottság alapozta meg, további fejlesztéséről a Magyar Vadászkamara és az Országos Magyar Vadászati Védegylet gondoskodik.

A panteon értelemszerű formája mindig portré-együttes, ami művészi szempontból nem problémátlan. Egy egyéniség részletező realizmussal való („természethű”) megjelenítése csak látványosan tűnik evidensnek, az európai szobrászat történetében például egy évezreden keresztül nem is találunk rá példát. A római császár kori portréval a gyakorlat hosszú időre megszokott, hogy majd csak a 14. században bukkanjon fel újra. A közben uralkodó idealizált megjelenítés nem magának a személynek az eszményítését szolgálta. Sokkal inkább a társadalmi rang vagy vallási jelentőség típusként való megörökítését. A 19. század művészete ismét tökélyre fejlesztette a látvány megjelenítését, aminek következtében – művészeti programként – azt a modernizmus már meghaladottnak is minősítette a 20. század elején.

Amikor a jelenkori szobrász portré-megbízást teljesít, e háromféle hagyományra egyaránt tekintettel kell lennie: a reprezentációra, azaz valami ott nem lévőnek a megjelenítésére, az ábrázolásra, a látható megjelenítésére és a korszerűsége. Mindenképp meg kell azonban feleljen a megbízóban élő emlékképző portréeszménynek, meg kell idéznie fizikailag a karaktert és meg kell jelenítenie azt az eszmeiséget, ami az ábrázolt személyt megörökítésre érdemessé teszi. Mindezt tovább nehezíti, ha - mint ebben az esetben is - egy panteon egyetlen szobrát kell elkészítenie, hiszen tekintettel kell lennie a már lét-

rejött művekre, a szoborpark, az együttes megjelenésére, hatására.

Hogy ki milyen eszközökkel tudja a saját plasztikai látásmódját ilyen feltételek közt érvényesíteni, az függ a művészetében jelen lévő tradícióktól, a szobrászatról és a portréről vallott elveitől és az általa kedvelt technikai és kifejezésbeli eszközöktől.

Először lássuk mindazt, ami a művekben azonos! A portrék egységesen 5/4-es életnagyságúak, posztamentumuk (talapzatuk) pedig egy-egy 155 x 46 x 46 cm-es, természetű lapokkal burkolt hasáb. Mindennek oka a több évezredes tapasztalat: szabad térben az 5/4-es, azaz az életnagyságúnál nagyobb szobor kelti az életnagyságú figura képzetét, a talapzatnak pedig arányosan kell a szobor „testét” pótolnia, hogy az ne tűnjön részben földbe ázott figurának. A választott anyag – szintén egységesen – a bronz, ami rendkívül nagy szabadságot biztosít a részletek kidolgozásában.

Domonkos Béla: Gróf Károlyi Lajos

Domonkos autodidakta szobrász, aki az akadémikus iskolázottság hiányá-

ban a felületekkel igyekeznek a megjelenített testet meghatározni, térbe rajzolni, lehatárolni. Munkáiban háttérbe szorul az emberi test vázszerkezetének az anatómiai tudásra építő érzékeltetése, az izmok szerves szerepének megjelenítése a testtartásban és a mozgásban. Gróf Károlyi Lajosról (1872-1965) készített portróját is ezek az ismérvek jellemzik. A tótmegyeri világhírű apróvad vadásztairól ismert grófot, a Nemzetközi Vadászati Tanács (CIC) létrehozása gondolatának egyik ötletgazdáját Domonkos ünnepélyes mozdulatlanágban, ruházatának méltóságával jellemezve ábrázolja. A szobor részleteit grafikus hatású vonalak rajza különíti el. Az alkotó nem foglalkozik a különböző anyagminőségek érzékeltetésével, öröklébe merevedő emléket hoz létre, mindezt „szoborszerűségként”, ünnepélyes hangvételként hangsúlyozva.

Tóth Béla: Keleti Károly

Tóth Béla egészen más szemlélettel nyúl Keleti Károlynak (1833-1892), a magyar statisztika megalapítójának alakjához. A népszerű vadász Keleti, aki az Országos Magyar Vadászati Védegylet első alelnöke és a Vadértékesítő Országos Szövetkezet elnöke, fedetlen fővel, fejét kicsit jobbra fordítva jelenik meg előttünk a portrén. Tóth egy olyan iskola követője (mesterei közt Somogyi Józsefet tudva), ami előszeretettel őrzi meg az agyagmodellen megjelenő szobrászi gesztust a kész művön is, azaz a kéz- és ujjnyomok rögzítette pillanatnyi intuíciót, az alkotás lendületét őrző nyomokat. Erre a bronz – megfelelő öntési eljárás és gondosság esetén – abszolút alkalmas. A felület mozgalmassága még jobban kiemeli Keleti nemes tartását és az arckifejezés szellemi emelkedettségét. Életszerűség és örökévalóság. Tóth köztéri szobrainál szereti hangsúlyozni a talapzat és a plasztika egységét, amire még ebben az esetben, az előre meghatározott, egységes talapzatnál is talál lehetőséget egy apró gesztussal: a Keleti által viselt kabát háttálcáját a posztamentumhoz tartozó talplemez elé is lefuttatja. A vibráló felületek nagyon gondos cizellálást (az öntés után a felületek véglegesre formálása simítással, finomítással, az öntési varratok eltávolítása finom véséssel, csiszolással, kalapálással) követelnek, amit itt is megfigyelhetünk.

Farkas Zsófia: Nadler Herbert

Egy jóval fiatalabb generáció tagja Farkas Zsófia, aki Nadler Herbert (1883-1951) mellportróját formálta magas színvonalon szoborrá. Nadler a trófeabírálati rendszer kidolgozója, a Nimród és a Természet folyóiratok főszerkesztője, az Állatkert igazgatója volt. Farkas organikus, elvont formavilágú szobrokat készít (sejtekre, növényekre, állatokra emlékeztető biomorf alakzatok), szemléletében sokat köszönhet mestere, Körösenyi Tamás művészete tanulságainak. A Nadler-portré fő erényei is a rendkívüli koncentrálttság, összefogottság: a kevés, de plasztikájában erős részlet. A tiszta kompozíciót ugyanakkor erőteljes hierarchia is jellemzi: az arc fő vonásai, legfontosabb karakterjegyei hangsúlyosak, míg a mellrész ruhát jelző rajzolata visszafogottabb, az arc, a kifejezés fontosságát erősítve. A mellportrék oldalsó és alsó elvágása szinte végtelen lehetőséget nyújt mind a szobrászati hagyomány követésére, mind az attól való eltérésre. Ez esetben Farkas a természeti környezetbe és saját szobrászati formavilágába a legjobban belesimuló íves alsó zárást választotta.

Farkas Pál: Csergezőn Pál

A vadábrázolásban maga is jeleskedő, szarvast és kőszáli bakot mintázó Farkas Pál készítette el a híres vad- és természetfestő Csergezőn Pál (1924-1996) portróját. Csergezőn a CIC kulturális bizottságának tagja és a Nimród művészeti vezetője is volt. Farkas természetelvű szobrászatára a hagyomány és a klasszikus mesterségbeli tudás tisztelete egyaránt jellemző. A mellszobron az erős fény-árnyék hatásokkal Csergezőn festő mivoltát is megidézi a szobrász, azonos fontossággal szerepeltetve a ruha drapériájának festőiségét és az arc lélektanilag erősen motivált kifejezését. Farkas ugyanolyan intenzíven él a bronz felületalakítási lehetőségeivel, mint Tóth Béla tette, csak nem a formálás impresszionisztikus frissességét, hanem a részletek plasztikai különbségeit hangsúlyozza.

László Péter: Dr. Szedzerji Ákos

A panteon alkotói közt korelnök László Péter, aki még Ferenczy Bénit is mesterei közt tisztelheti. Ferenczy mediterrán gyökerű klasszicizmusának hatása felismerhetően gazdagítja művészetét. Vadak szobrászaként is ismert, így Dr. Szedzerji Ákos (1911-1991) portrójának elkészítése kedves feladatot jelentett számára. Az erdőmérnök Szedzerji el-

méleti és gyakorlati munkássága a vadgazdálkodásban is kiemelkedő. Közreműködött a Vadbiológiai Állomás és az Országos Trófeabírálati Bizottság megalakításában, utóbbinak vezetője is volt. Az Állatkertet is igazgatta. A CIC tagja volt. Mind a büszt (mellportré) befoglaló formája, mind a belső arányrendszer, a választott nyugodt, nemes és időtlen-séget sugárzó tartás a klasszicizmus tradíciójában gyökerezik. Rendkívül karakteres, szuggesztív kifejezésű portré, Szedzerji harmonikus, de ugyanakkor szigorú, fegyelmet sugárzó személyiségét hitelesen idézi meg. A finom részletképzés, az érzékeny faktúra (felületkezelés) kiválóan érvényesül bronzban.

Tóth Dávid: Maderspach Viktor

A híres vadász és kiemelkedő vadászíró Maderspach Viktor (1875-1941) portróját készítő Tóth Dávid pályája kezdeté-

től szívesen mintáz állatokat, a természet megfigyelése látásmódjának szerkesztésére. Portréit elsősorban a fotószerű élethűség és az anyagminőségek kifinomult érzékeltetése jellemzi. Különösen érdekes ugyanakkor, hogy ebben az esetben a karakter erőteljes megidézése mellett zaklatott felülettel teszi elvonttá a szoborképet. A faktúra mozgalmassága azonban nem az agyagban mintázás korábban látott frissességét akarja érzékeltetni, hanem az

ábrázolt karakterre jellemző drámai szigorúságot, a hangvételet erősíti.

Zsin Judit: Vallus Pál

A szobrásznak a karakter megjelenítésénél szembesülnie kellett egy nehezítő tényezővel: a közelmúltban elhunyt modell megidézésekor a hozzátartozók hiteles képmás iránti igényének is maradéktalanul meg kellett feleljen. Vallus Pál 25 évig volt a Magyar Vadászok Országos Szövetségének az elnöke. A CIC alelnöke, majd elnöke, aki sokat tett a Vadászati Világkiállítás megrendezéséért. Felismerte a természet védelmének fontosságát, az ő javaslatára módosult 1973-ban a CIC neve Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanácsra. Zsin részletgazdag szobra frissen mintázott, a bronz tulajdonságaira építő, oldott megfogalmazású portré. A büszt és a posztamens aránya harmonikus, a művész a tömeg léptékének megválasztásánál figyelembe vette a szoborpark már elhelyezett szobrait is.

Monori Sebestyén: Gróf Nádasdy Ferenc

Gróf Nádasdy Ferenc (1842-1907) – többek között – a tűzoltóság, a lötenyésztés és a vitorlázás magyarországi mecénása, a nádasladányi kastély építője. Javaslatára alakult meg 1881-ben az első magyar vadászszervezet, az Országos Magyar Vadászati Védegyelet, amelynek ő lett az első elnöke is. Portrójának az alkotó a szoborparkon belül azt a helyszínt választotta ki, ahol a fogadás szituációja a meghatározó: a ligetet határoló ív kezdőpontját. A portré mozdulata is ennek megfelelő: az érkezőre-távozóra nézve értelmezi saját pozícióját. A szobrász a portré előképéül a Nádasdy családi ősgalériában elhelyezett, Benczúr Gyula festette ábrázolást választotta. Monori szobrászatát a tömegek és felületek egymásra vonatkoztatására építő nonfiguratív plasztikák jellemzik, amelyek kérdésfelvetései – bármily meglepő – a kiemelkedő kvalitású, karakteres, harmonikus portrén is láthatók. A büsztöt képzeletben egymásra és egymásba épülő tömegekre-szoborelemekre bontja, a részletgazdag öltözet egyik szerepe ezeknek a plasztikai jelentéseknek az érzékeltetése. A felületek demonstrálják a szobrászi szerkezetet, tagolásuk rendje érzékelteti a struktúrát, az absztrakt tömegfeszültségeket. Formáival egyszerre idézi meg a 19. századot, a századfordulót és a visszatekintő 21. századot.

Kertész László
művészettörténész

Honlapjaink:

www.oee.hu
www.azevfaja.hu
www.erdokhete.hu

Barátság a németekkel I.

1987 nyarán miniszteriumunk kapott egy levelet az NDK-ból, az észak-németországi Neubrandenburgból, eszerint az ottaniak kapcsolatba szeretnének lépni egy magyar erdőgazdasággal, lehetőleg hegyvidékiekkel. A felkérést Egerbe továbbították. Dr. Kovács Jenő, az akkori vezérigazgató azt mondta, nagyon elfoglalt, nem tud időt szakítani erre, az ő feladata sok más fontos teendő mellett az volt, hogy — mint azt tréfásan megjegyezte — „csapásokat mérjen az imperialistákra”, ezért külföldi útjai elsősorban a nyugati országokba (Ausztria, NSZK, Finnország) vezettek.

Én kaptam a feladatot, amit örömmel fogadtam, hogy vegyem fel a kapcsolatot a németekkel, és szervezzem meg az utazást. A kapcsolat azzal kezdődött, hogy az első négyes „delegáció” – *Bíró István* bátonyterenyei erdészvezető, *Jung László* parádfürdői erdészvezető (ma az MFB Zrt. igazgatója), *Varga Béla* erdőművelési osztályvezető, és *Wagner Tibor* főmérnök, a csapat vezetője – kiutazott a darguni Állami Erdőgazdasághoz (Staatlicher Forstbetrieb) még az év októberében.

Ez az első út emlékezetes marad számomra. Ferihegyen nem kis szorongással és félelemmel várakoztunk a Berlinbe menő járatra: idegen ország, ismeretlen emberek, tájszólásban beszélő németek, ez mind rejtély volt számunkra. Izgalmunkat fokozta, hogy Jung Laci kiszúrta: a repülőjegyre csak az indulás időpontja volt feltüntetve, a berlini érkezés hiányzik. Nemi töprengés után megfejtettük: ez a repülőtársaság figyelmessége, csak azt írják rá a jegyre, ami biztos, az érkezés pedig mindig vagylagos.

Félelmeink, fenntartásaink hamarosan szertefoszlottak. A Schönefeld repülőtéren erdősz-egyenruhás németek fogadtak bennünket barátsággal, mint ha régi ismerősök lettünk volna. Gépkocsival vittek minket a Berlinton 240 km-re lévő Dargun városába, ahol a fogadó erdőgazdaság központja volt. A hivatalos megszólítás – ne felejtjük el: 1987-et írunk – „Genosse” (elvtárs) volt, azonban az ilyen és ehhez hasonló kötöttségek már az első este feloldódtak, és már keresztneveinken szólítottuk egymást. Az kialakult kép a németekről, hogy délen, a bajoroknál az „októ-

berfestes” vidámság, oldottság jellemző, míg északon az emberek zárkózottak, nehezen barátkoznak, a régi idők poroszos kötöttségei még élnek, megdőlt, szinte a kezdetől igazi vendégszeretettel és oldottsággal kezeltek bennünket. Az ottaniak ugyanúgy tudnak mulatni, énekelni, mint a bajorok, és ami az én szememben fontos dolog: van humorérzékük. Amikor az egyik mosdó helyiségben a „Damen” és „Herren” feliratot láttam, megkérdeztem őket: hogy van az, hogy általános a „Genosse” megszólítás, itt pedig „uraknak” tisztelik a férfiakat, jóízű nevettek. Abban maradtunk, hogy politikai rendszerektől, hovatartozástól függetlenül a WC-ben mindenki úr.

Hamarosan megtaláltuk a bensőséges baráti viszony hangnemét, meghívtuk őket az Egri Erdőgazdasághoz, és megbeszéltük, hogy a kölcsönös tapasztalatcseréket rendszeressé tesszük. Mindez nem csupán a kötelező udvariasság szavai voltak, bizonyítja, hogy ma – huszonnégy év elteltével – a kapcsolatot egyre bővülő tartalommal és mindig újabb emberekkel él és működik.

Az NDK északi térsége, ahova utazásaink irányultak, akkor a keleti ország egyik megyéje volt Neubrandenburg központtal, ma az egyesített Németország Mecklenburg-Vorpommern (Mecklenburg-Előpomeránia) elnevezésű tartománya. A terület nagyrésze sík- és dombvidék, a jégkorszakok során kialakult ún. morénavidék, legmagasabb pontja egy 179 m magas „hegycsúcs”. Felvittek bennünket egy ilyen magaslatra, ahonnan csodálatos látvány tárult eléink: a Mecklenburgi Svájc lágyan hullámzó dombvidéke. A látvány lenyűgöző volta feledtette velem térésnyomat, ami szédítő magasságokban szokott hatalmába keríteni. Ugyancsak elcsodálkoztak német kollégáink, amikor évekkel később a Tarnaleleszi Erdészethél bemutattuk nekik a mi dombvidékünket, a Vajdavár és az Ökörhegy valószínűleg hegyvidéki vonulatait.

A kiutazó csoportok műsorán mindig szerepelt a szépséges Keleti-tenger valamelyik hanza városa, tengerpartja. 1987 októberében sétáltunk Rostock-Warnemündében, szinte nyári meleg volt, mezítláb jártunk a parti homokban, térdig gázoltunk a tengerbe. Warnemündében volt egy kis kellemetlenségünk. Egyikünk megjegyezte, hogy a felszolgáló hölgynek szép kék szeme

van. Ezt lefordítottam a pincérnőnek, aki durcásan hátat fordított és távozott. A németek részéről ez volt az egyetlen barátságtalan megnyilvánulás az elmúlt 24 évben, a jellemző az volt, hogy mindenütt igen kedvesen fogadtak.

A szakmai programok középpontjában az erdőművelési bejárások szerepeltek, ezek során mindig sokat tanultunk egymástól. A német erdészek legnagyobb feladata évtizedek óta – természetesen ma is – a múlt században végrehajtott nagy fenyvesítésekiből származó fenyőállományok átalakítása őshonos lombdöfké. Ezt általában alátelepítéssel végzik, melynek két formájával találkozunk: Unterbau, itt a cél a második koronaszint létrehozása és a Vorbau (Vorانبau), ennél az alátelepítés a későbbi koronaszintet képezi majd. Egyes erdőrészekben a megoldások parázs vitát váltottak ki a magyar és a német erdőművelők között. Bemutatták az ún. Gross-Schirm (ernyős) vágás módszerét bükkösök felújításában, ami lényegében a fokozatos felújítás náluk alkalmazott módja.

Fenyvesek átalakítása

Nagy esemény volt az NDK 1987. évi erdészeti vándorgyűlése Neubrandenburgban. A 800 fős sátorban tartott közgyűlésre kissé késve érkezünk, mégis – legnagyobb meglepetésünkre – amikor erdősz-egyenruhában bevonultunk négyen magyarok, félbeszakították a műsort, és hangos bemozdón üdvözölték a „magyar delegációt”. Előléptünk Magyarország küldöttéivé. A szünetben odajött hozzánk a nagyhatalmú *Rüttnik* miniszterhelyettes, akihez az erdészethoz tartozott az NDK-ban, és a maga fellengzős stílusában köszöntött bennünket.

A következő évben – 1988 októberében – a németek jöttek hozzánk, természetesen mindent megtettünk, hogy kelő viszonyozzuk a kivételes vendégszeretetüket. Látogatásukról mutatok be egy fotót, amely igen figyelemreméltó.

Németek a Káli Csemetekertben

A felvételen *Varga Béla* erdőművelési osztályvezető mutatja be az akkor még fénykorát élő Káli Csemetekertünket. Jobb szélén áll egy kivételes személyiség, *Hans Schümann*, akit a németek kiváló erdészeti szakemberként tartanak számon. Élő történelemként is nevezhetjük, aki a németek oldalán Rommel tábornok – a „sivatagi róka” – seregében harcolt a nyugati partraszállás nagy ütközeteiben. Igen zárkózott, keveset beszélő ember, viszont szavainak súlya van. Nagy örömmre szol-

gált, amikor egy baráti beszélgetés alkalmával a mellettem ülő Schümann megnyílt előttem, és történeteket mesélt a második világháborúból. Sajnos néhány év múlva haláláról kaptunk hírt.

A Schümann mellett álló személy *Rudolf Kresse*, aki a bennünket fogadó darguni Állami Erdőgazdaság igazgatója volt, a Honecker-rendszer meggyőződéses híve. A csemetekertben történt a következő apró esemény. A szakmán kívül a politika is szóba került, az igazgató mellett álló idős férfi, nyugdíjas gimnáziumi tanár – aki tolmácsként volt jelen – mondta: nem telik bele hosszú idő, és megváltozik a rendszer Magyarországon és Németországban is. Kresse igazgató ezt nem hitte, viszont az idő a tanárt igazolta, a jövődőlés egy éven belül valósággá vált.

A képen bal oldalt *Wolfgang Budzint* látjuk, aki a neubrandenburgi központból jött. A felvételt *Rainer Köppe* készítette, ezért nem látható.

Rainer Köppe volt az, aki 23 éven

Rainer Köppe

keresztül szervezte a tanulmányutakat, egy kivétellel minden német csoport magyarországi utazását vezette, a mi útjainkat ő készítette elő, programjainkat megszervezte. Személyes jó barátság jött létre köztünk.

Wágner Tibor

Régmúlt eseményekre emlékezve

Életem folyamán sok, számomra érdekesnek tűnő dolgot feljegyeztem magamnak, melyeket már évekkel ezelőtt szerettem volna közreadni a Lapokon keresztül a szakmai utókor-nak, abban a reményben, hogy az Olvasók is érdekesnek találják majd. Ezekből válogattam ki két rövid visszaemlékezést.

A Fák hete

A soproni erdészeti technikumban az 1950-es években – köszönve felejtethetetlen és a szakma sikeréért fáradhatatlanul dolgozó igazgatójának, *Tuskó Lászlónak* – tanárok és tanulók közreműködésével a Fák Hetét igyekeztek emlékezetessé tenni. Igazgatónk valamennyi soproni középiskola vezetőségét felkérte arra, hogy diákjaik segítségével vállaljanak egy-egy napos erdősítési munkát a soproni erdőkhöz. Így például a Hegyvidéki Erdészet területén, a Muck alatti részeken. A jelentkező iskolák tanulóit 10-12 fős brigádokra osztották, és minden csoportot egy-egy idősebb erdész tanuló vezetésére, irányítására bíztak. Ők magyarázták el a csoport tanulóinak a feladatokat, az erdősítéssel kapcsolatos tudnivalókat. Ezzel a tevékenységgel az iskolák 4,5 hektáron biztosították az erdősítést néhány éven át az erdészetek területén. Ha ta-

nulónként min. 250 csemete elültetésével számolunk, akkor 30 fő, hat nap alatt, mintegy 45 000 csemetét ültetett el a Fák Hetén összesen. A munkafolyamatok a gyakorlatvezető tanár állandó jelenléte és felügyelete mellett zajlottak, befejezésük pedig szigorú ellenőrzés tért ki a teljesítményre és szak-szerűsége.

A soproni Erzsébet Kertben lévő óriásfenyő kora

1950 őszén, amikor beindult a soproni Erdészeti Technikumban az oktatás, az Erdészeti Tudományos Intézet kérésére, az erdészeti növénytan tanáraként, azt a megbízást kaptam, hogy vonjam be diákjaimat a fák és cserjék fenológiai megfigyelésébe. Ezt a feladatot azonnal megbeszéltem a növénytan szakkör tanulóival (35 fő!), és közülük a munkára elszánt fiúkkal elkezdtük a megfigyeléseket, és éves rendszerességgel pontos adatszolgáltatást nyújtottunk az ERTI-nek. A vizsgálat résztvevői egyenként három fafaj és két cserjefaj lombfakadását, virágzását, termésérését, lombhullását jelentették nekem folyamatosan. A diákokat különösen egy fafaj, az óriásfenyő kora érdekelte, amit nem tudtak biztonsággal megállapítani. Elmentem a kertészet vezetőjéhez, aki az akkor már nyugdí-

jas korú kertészhez küldött. Az idős ember valahol a Lőverekben lakott, talán a Hársfa soron, emlékezetem szerint *Dauner Jánosnak* hívták. Elmondtam neki kérdésemet, s örömmel jelezte, hogy talán ő az egyetlen, aki erre pontos választ adhat. Az akkor (1951-52) 86 éves kertész közölte velem, hogy amikor ő, 18 éves kertészlegényként dolgozott a kertészetben, az óriásfenyő már nem fért el az üvegházban. Csúcshajtása a végén elhajlott, így elhatározták, hogy kiültetik a kert egy feltűnő helyére, bár fagyérzékenysége miatt nem voltak biztosak megmaradásában. A fa, amit már csak földlabdával együtt lehetett kihelyezni, egy hatalmas faladában volt. A helyszínre szállították, a láda deszkáit szétszedték, és az előre megásott gödörbe helyezték földlabdával együtt, majd finom humuszos talajjal tömörítették. A fa megmaradt, nem fagyott el, azóta is az Erzsébet Kert díszje. Kiültetésekor (1883-84) egykorú lehetett a kertésszel (18 év), tehát a fa jelenlegi kora 147-148 év. Valószínűnek tartom, hogy a nagycenki kastély óriásfenyője is az Erzsébet kertivel azonos korú. Levéltári adatok is arról szólnak, hogy az 1860-as években történt az eg-zótafenyők hazai betelepítése.

Dr. Jereb Ottó
em., nyugalmazott tanár

„Az Erdő” című szaklap és a MEVME

Az elmúlt hónapokban számos írás idézte a MEVME-t és az „Az Erdő” című lapját. Az írásokban sok adat tévesen jelenik meg, a megalakulás időpontját, illetve helyszíneit és feladatát illetően. Szóba kerül Tata, Esztergom, Budapest, és Miskolc, 1926, 1927, 1928. Ahhoz, hogy az egész folyamat érthető és átlátható legyen, távolabbról kell kezdeni a dolgok ismertetését.

1861-ben bocsátotta közre *Divald Adolf* selmeczbányai kincstári erdőrendező röpiratát: „az erdészeti magyar irodalom ügyében”. Még az év őszén előfizetési felhívást tettek közé az Erdészeti Lapokra *Wagner Károly* akkori erdészeti akadémiai segédtanárral együttesen, melynek egyik célja „a megalkotandó magyar erdészegylet útjának üdvös eszmecserék általi egyengetése”, volt. Innen eredeztethetjük a magyar erdészeti írott szakanyagok közlését. Elsősorban az Erdészeti Lapokat. A Pesti Napló 1866. december 1-jei számában *Bedő Albert* igyekszik a közvélemény figyelmét a magyar erdészet ügyére terelni. A cikk címe: „A magyar erdészet érdekében”.

Mindezek előzményei azon törekvéseknek, hogy megalakítsák előbb az Országos Erdészeti Egyesületet (1866. december 9.), majd meghatározzák azok feladatait. Egyebek között, hogy a magyar erdészszakma résztvevői megfelelő erdészeti ismereteket kapjanak, különösen a legkevésbé hajlandóságot mutató kisbirtokos osztályra. S általában a népművelésre is gondot fordítsanak.

Következményként 1890-ben az OEE elhatározza, hogy olyan kisebb füzeteket ad ki, amelyek az erdőgazdaság körébe tartozó tudnivalókat népszerű leírásban tárgyalják. Ezeket a füzeteket (összesen kilenc egymást követő kiadvány), egyenként 5000 példányban, az egyesületi tagok, a törvényhatóságok, és a közművelődési egyesületek útján ingyen terjesztette a kisbirtokosok között.

Abból a célból, hogy az erdőgazdálkodás iránti érdeklődést még a legalsóbb néposztályban is felkeltse, egy-két íves, népies füzeteket adott ki, melyek mesék vagy elbeszélések alakjában tárgyalnak egyes erdészeti kérdéseket. Ezeket a füzeteket az elemi iskolákban és egyéb helyeken és módon ingyen terjesztette. Három ilyen füzetet adott ki az OEE 1906-ig, egyenként 30 000 példányban.

Emellett az országon belül, de kívül is kiállításokat szerveztek az érdeklődőknek, bemutatva az erdőgazdálkodás fejlődését, valamint tanácsokkal, buzdítással és felvilágosítással karolták fel a magyar erdészet ügyét. Pl.: „Cse-

res Józsi és Boros Rózsi széphistóriája, vagy ki mint vet, úgy arat.” Nagypapánk és dédapánk közül sokan gyerekként hasonló irományokból kaphattak kedvet az erdészkedéshez.

Az 1906-ban 40 éves jubileumát ünneplő Országos Erdészeti Egyesület, visszatekintve az elmúlt négy évtizedre, kénytelen volt megállapítani, hogy az erdészeti személyzet továbbképzésében hatékonyabban kell fellépni. Ekkor – 1906-ban – hozta létre először az „Az Erdő” című szaklapot „Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére” alcímmel. Tulajdonos és kiadó az OEE, *Balogh Ernő* m. kir. erdőtanácsos szerkesztésével. A lap teljes körű tájékoztatást nyújtott mind szakmai, mind egyéni problémák megoldásához. Pl.: „Háborús Hírek”, vagy „Miképpen akadályozhatjuk meg, hogy tyúkjaink félre tojjanak”. Ezen túl a világ ügyes-bajos dolgaiba is betekintést nyehettek az olvasók, pl. „A japán uralkodóház vagyona” (1912) című cikkben.

Az első „Az Erdő” című lap 1917-ig élt. Az első világháború okozta nehézségek miatt a lapot megszüntették. Párhuzamosan az időközben (1909) megalakult „Erdészeti és Vadászati Altisztek Országos Szövetsége” (E.A.Sz.) is indított lapot, „Az Erdészet” címmel, melynek szerkesztője *Szabolcs Ferenc*, elnökük *Zimmermann Vince* volt. De volt más erdészeti egyesület is, pl.: a „Tisza Jobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesülete.”

Az utóbbi időben többször téves információkkal tűzdelt híradások jelentek meg a MEVME és lapja „Az Erdő”-vel kapcsolatban. A második „Az Erdő” című lap és a Magyar Erdészeti Altisztek Országos Szövetsége (MEASz), majd 1928-tól Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesülete (MEVME) történetéhez, illetve megalakulása kapcsán a következő események idézhetők fel a korabeli híradások alapján.

Az első világháború és a trianoni döntés hatalmas veszteségeket okozott az országnak, de az erdésztársadalomnak is. 1926-ra azonban valamelyest konszolidálódott a helyzet. Az erdésze-

ti altisztek elérkezettnek látták az időt saját érdekképviseleti szervezetük megalakítására. 1926. február 7-én a miskolci Magyar Királyi Erdőigazgatóság kerületében, a Majláthi M. Kir. Erdőhivatal hivatali helyiségében az altisztjei sorsát szíven viselő, s azért köztiszteletnek örvendő *Osztermann Ernő* miniszteri tanácsos, erdőigazgató hozzájárulásával egybegyűltek néhányan, a kerület altisztjei. Lehetek vagy negyvenen.

Összejövetelük célja, amint a jegyzőkönyvekből olvasható: a Magyar Erdészeti Altisztek Országos Szövetségének (MEASz) megalakítása tárgyában a Lehotzky János min. irodafőtiszt volt m. kir. főerdőről által megküldött felhívás tárgyalása volt. A felhívást az ország minden részébe széjjelküldték. Teljességgel véletlen, hogy a Gödöllői M. Kir. Erdőigazgatóság kerületében lévő kartársakkal történt levelezés után a „Felhívás” éppen a majláthi összejövetelen öltött testet.

A háromtagú szervezőbizottság megválasztása után még az év őszén (1926. október 10-én) Miskolcon gyűlt össze a majláthi szervezőbizottság által összehívott első alakuló közgyűlés, melyen 87 kartárs – vegyesen magánuradalmi, járási, közbirtokossági, és állami altiszt – 150 kartárs képviseletében jelent meg. Itt kimondták a MEASz megalakulását és három évre megválasztották a 6 fős tisztkart, a 14 fős választmányt és az 5 póttagot.

Ekkor határozták el „Az Erdő” című szaklap megindítását, megállapították a tagdíjakat, végül megbízták a vezetőséget az alapszabályok kidolgozásával. A több oldalnyi határozatokat itt nem tárgyaljuk. De fontosak a következők: ekkor határozták meg a színeiket: a zöld és fehér, a jelvényt, mely a pecsét kicsinyített mása. A jelvény másolatait, melyek v. Szekeres Károly hagyatékából származó eredeti minta alapján készültek 2013. július 12-én megkapták a 144. Vándorgyűlés résztvevői.

A MEASz név egy 1928-as miniszteri rendelet értelmében változott MEVME-re. A szövetségből egyesület lett. Csak a név változott, a többi maradt. Jelentősebb elnökei, akik egyben lapjuk szerkesztői is voltak: *Nádaskay Richárd*, a nagyon sokat alkotó *Daróczy Márton* (1932-1940), és a két világháborút, valamint a nyugat-magyarországi csatákat (1921) megjárt vitéz Szekeres Károly (1940-1945). A háború utáni változások az egyesület és lapjuk megszűnését eredményezték.

Később az 50-es években néhány évig harmadszorra is megjelent erdészeti szaklap „Az Erdő” címmel, más értékrend szerint. A MEVME múltját és logóját 2012-ben, és 2013-ban a 144. Vándorgyűlés alkalmával az OEE és a Vértesi Erdő Zrt. Kocsis Mihály vezérigazgatóval karöltve jelenítette meg a tisztelt erdésztársadalom előtt. A legnagyobb történelmi anyagot ezzel kapcsolatban az elmúlt másfél évtizedben Schweigbardt Ottó erdőmérnök kolléga dolgozta fel. Így lett a távoli múltban gyökerező népmesékből újra valóság.

Források: Dr. Csőre Pál és vitéz Szekeres Károly hagyatékából, az OEE 1906, és az „Az Erdő” 1912-1916-1927 lapjaiból.

Inokai Balázs
erdőmérnök

Olvasói levél

Tisztelt Szerkesztőség!

Régóta készülök írni, mivel a tuskózást elkerülhetővé tévő gombatermesztésről szóló májusi cikkük felkeltette az érdeklődésem, s az Önök segítségével felvettem a kapcsolatot Dr. Darabos Istvánnal. Darabos úr az otthonában fogadott, s minden részletre kiterjedő tájékoztatást adott a javasolt gombafajtákról, a szaporítás és oltás módjairól. A tőle kapott segítségnek köszönhetően már elkezdtük a tuskók oltását.

Ezúton szeretnék köszönetet mondani Önöknek és Dr. Darabos Istvánnak a hasznos információikért, a szíves segítségért s örömmel olvasnék még írásokat ebben a témában.

Üdvözlettel:

Szél Tamás, Kistelekek

A Kedves Olvasóval közös az örömünk és köszönjük a leírt sorokat!

Apatóczy István

Az erdei sikló*

A siklók a kígyók rendjébe sorolt család kifejezetten változatos tagjai. Már ránézésre is meglehetősen szembetűnő eltérések olvashatók le például a vízisiklóról, vagy a rézsiklóról, nemkülönben az erdei siklóról. A szemléltető ábrákon gubancosnál gubancosabb alak-

davári sikló. Persze, mondjuk, egy tetőtől talpig erdész, aki egyenes jellem, össze sem hasonlítható az erdei siklóval, amelyiknek a hossza megközelítheti ugyan a két métert, csak hogy nem tetőtől talpig, lévén az erdei sikló lábatlan állat. Nem is talpal tehát annyit, amennyit – jellemző-

ilyen szembetűnő hasonlóság. A siklók szemhéja tudniillik összenőtt, ami azonban nem zavarja a látásukat, mert az összenőtt szemhéj átlátszó. Biztonsággal állíthatjuk, hogy az erdészeknek nem átlátszó a szemhéjuk, akkor sem, ha gyakorta mondják, hogy becsukott szemmel is tudják, mi, és hol van a kerületükben. Éppen mert nem átlátszó a szemhéj, ezért kicsit följebb, a szemöldöke nőt össze némelyik erdésznek, amiért azt hitetik róluk, hogy állandóan mérgesek.

Szemben velük, a siklók sosem hordanak összenőtt szemöldököt, ezért nem lehet egyből megtudni róluk, hogy mérgesek-e, vagy sem. Tudvalevő emellett, hogy a rokoni család: a viperák tagjai sem hordanak összenőtt szemöldököt, mégis állandóan mérgesek. Legtöbbször nem mutatják ki a mérgefogukat, erre inkább némelyik erdész hajlamos, olyankor mintha a sziszegés is hallható lenne, ahogy bosszúsan elsiklik.

A küllemére valamit is adó sikló évről évre cseréli legalább a felbőrét, amit konfekció-nyelven kígyóingnek mondunk. Nem siklik el a ruhacsere mellett az erdészünk sem, ő ugyan nem a felbőrét, hanem a fél bérét is kitevő kafe-tériát cseréli ingre, miegymásra.

Az erdei sikló, meg a rézsikló, a hazai lankákon túl, kétezer méter magas hegyeken is megtalálható. Az ősz közeledtével, hosszú álomra szenderülnek, öreg fatörzs, vagy szikla üregében. Van erdész is olyan, aki a magas hegyekben tölti a telet, ám lesiklással, kora tavasztól pedig, messze elkerülve fiatal és öreg fatörzseket, hosszú álomra szenderül. 🌿

Kép: Felix Reimann

ban bemutatott példányok, hol egy Möbiusz-szalaghoz, hol ó-mongol írásjelhez, netán a cirkalmasan aláírók szövegi kacskaringóihoz hasonlítanak.

A külsejükről ítélve tehát, jellemben nem feltételezhetjük őket olyan egyenesnek, mint amilyen egyenes például a Bu-

en – egy közerdész csúszik-mászik, de nem is siklik le és föl annyit, amennyit a Budavári sikló.

Az elmélyülten kutató tudósok csodálatos nyelvi hasonlóságra figyeltek fel sikló és ember között: mindkettő nyelve kiülthető. Ezt az adottságot némelyik erdész mimikájában is elég gyakran megfigyelhetjük.

A látószervvel kapcsolatban nincs

* A szerző: 'Ettünk falombot ... (2005. Győr)' nyomán.

JEGYZŐKÖNYV

az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének
2013. október 17-én, 10.00-kor kezdődött üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest, Erdészeti Információs Központ (1021 Bp. Buda-keszi út 91.)

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: Zambó Péter elnök, Mocz András magánerdős alelnök, Csépanyi Péter, Cserép János, Nagy Imre, Szabó Tibor régióképviselek (6 fő).

Kimentését kérte: Kiss László alelnök, Szabó Vendel alelnök, Haraszti Gyula SZB elnök, Gencsi Zoltán és Rip-szám István régióképviselek

Tanácskozási joggal: Bak Julianna EB elnök, Wisnovszky Károly OVB elnök, Lomniczi Gergely főtitkár, dr. Sár-vári János, a Könyvtár őre, Nagy László főszerkesztő

Az ülést megnyitva Zambó Péter elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelent elnökségi tagokat, meghívottakat. Megállapította, hogy az elnökség 6 fővel határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére Lomniczi Gergelyt, a jegyzőkönyv hitelesítésére Csépanyi Pétert és Szabó Tibort kérte fel. Az eredetileg hetedik napirendi pontként szereplő Bedő Albert Emlékház témáját javasolta elsőként tárgyalni. Fentieket, köztük az így módosított napirendet az Elnökség egyhangúan elfogadta.

Az első napirendi pontban Lomniczi Gergely főtitkár beszámolt az erdélyi Kálnokon építendő Bedő Albert Emlékház terveiről, amit Tamás Sándor, Kovászna Megye Tanácsának elnöke ismertett egy néhány héttel korábbi találkozáson. Az erdélyi kollégák alapvetően az emlékszoba berendezésében és az emlékhely megismertetésében, rendszeres programok szervezésében kértek segítséget. A program részleteiről október 19-én helyben egyeztet Kiss László alelnök, aki Nagy László, Oroszi Sándor és Sárvari János kíséretében az OEE képviseletében részt vesz a település által szervezett évfordulós ünnepségen. Az elnökség tagjai a kezdeményezést egyhangúan, messzemenően támogatták. Bak Julianna javasolta, hogy a magyar erdészek támogatása valamilyen konkrét, önálló formában jelenjen meg az emlékház kialakításánál (pl. szobor, festmény adományozása).

Mocz András javasolta a Bedő-díjasok tablójának összeállítását és szerepeltetését a gyűjteményben. A témával kapcsolatban felmerült a Bedő-térkép újbóli kiadásának, illetve digitalizálásának lehetősége, amit az OEE és a NÉBIH Erdészeti Igazgatósága közösen megvizsgál.

29./2013. (10. 17.) elnökségi

határozat: Az OEE elnöksége támogatja a kálnoki Bedő Albert Emlékház megvalósításának tervét. Az OEE segítséget ad az emlékszoba berendezéséhez, a gyűjtemény kialakításához a Wagner Károly Erdészeti Szakönyvtáron, illetve az Erdészettörténeti Szakosztályon keresztül, valamint bekapcsolja a munkába az ástothalmi Bedő Albert Erdészeti Szakiskolát. Az erdélyi partnerekkel való egyeztetés alapján, szükség esetén támogatja egy magyarországi gyűjtés megszervezését az emlékház megvalósítására.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A második napirendi pontban Lomniczi Gergely főtitkár ismertette az új Alapszabály szerinti választási rendet, miszerint az elnökségi mandátumok váltása naptári évhez kötődik. A következő elnökség mandátuma így 2015. január 1-jén kezdődik. Az eddig tavasszal tartott, és négy évre szóló választások következtében a mostani egyesületi tisztségviselők (helyi csoportok és szakosztályok tisztségviselői, küldöttek, országos tisztségviselők) mandátuma tavasszal lejár, így az új rendre való átlátszóan az első alkalommal mintegy fél-éves átmeneti időszakot szükséges áthidalni. Az elnökség alaposan megvitatta és megvizsgálta a jogi lehetőségeket, és az Egyesület belső életének sajátosságait (pl. jelölés menete, helyi csoport és országos választások egymásutánisága), és ezek alapján az OVB-elnök egyetértésével a küldöttek, helyi csoportok és szakosztályok tisztségviselői, valamint az országos tisztségviselők mandátumának egyszeri, kivételes meghosszabbításának megfontolását javasolja a küldöttgyűlésnek, az új Alapszabályban foglalt őszi választási időpontokig. A kérdést a következő kül-

döttgyűlés elé szükséges beterjeszteni, és ez nyitva hagyja a lehetőséget egy esetleges tavaszi választásra is. Ez utóbbi – az elnökség által nem javasolt – esetben több mint fél évig ügyvezető elnökség tudná csökkentett jogkörrel irányítani az Egyesület működését, míg az új elnökség a megválasztás után csak féléves csúszással vehetné át a feladatot.

30./2013. (10. 17.) elnökségi

határozat: Az OEE elnöksége az új Alapszabályban foglaltakkal való összhang megteremtése érdekében javasolja a küldöttgyűlés számára az egyesületi tisztségviselők mandátumának meghosszabbítását. A küldöttek, helyi csoport és szakosztály tisztségviselők mandátumának érvényessége 2014. szeptember 30., az országos tisztségviselők mandátumának érvényessége 2014. október 31.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A harmadik napirendi pontban Wisnovszky Károly a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság nevében javasolta a Kétmilliomodik hektár magyar erdő emlékérem adományozásának átgondolását. A kitüntetést 2008-ban alapította a NÉBIH jogelődje és az OEE az erdőgazdálkodással foglalkozó újságírók munkájának elismerésére. A megváltozott szervezeti viszonyok, és a kitüntetés rangja emelésének igénye következtében megfontolandó a díj átalakítása. Az elnökség egyetértett abban, hogy a megfelelő elismerés érdekében a vidékfejlesztési minisztert kérjék fel adományozónak.

31./2013. (10. 17.) elnökségi

határozat: Az OEE a NÉBIH Erdészeti Igazgatósággal közösen a vidékfejlesztési miniszterhez fordul az a javaslattal, hogy az évente, a március 21-i Erdők Világnapja alkalmából adományozott, legmagasabb állami szakmai kitüntetésnek számító Pro Silva Hungariae díj egészüljön ki egy, a sajtó képviselőinek adható, hetedik elismeréssel, melyre a jelölteket az ágazati igazgatás és az OEE terjeszti elő.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A negyedik napirendi pontban Szabó Tibor ismertette a Kitüntetési Sza-

bályzat megújításának munkáját, melynek során a felkért munkacsoport tagjai a Díj Bizottság véleményeinek figyelembe vételével kialakították a szabályzat módosításának tervezetét. A tervezet vitája során az elnökség egyhangúan úgy foglalt állást, hogy a polgári törvénykönyv azonos elnevezése miatt módosítandó „Tiszteletbeli tagsági díszoklevél” kitüntetés helyére lépő „Örökös tagsági díszoklevél” nem új kitüntetés, hiszen tartalmában, az adományozási szándékban nincs változás. A pusztán névváltozással biztosítható az Egyesület legmagasabb kitüntetésének számitó elismerés folytonosságának megőrzése. A Ptk. szerint adományozható „tiszteletbeli tagságról” nem kell a szabályzatban rendelkezni, mert az Alapszabály egyértelműen tartalmazza, hogy annak adományozója a küldöttgyűlés. Az elnökség egyetértett a szabályzat új, 7. mellékletével, amely Csépanyi Péter kezdeményezése nyomán, a Díj Bizottság részletes javaslatai alapján az előterjesztések színvonalának emelését, így a kitüntetések rangjának megőrzését szolgálja.

32./2013. (10. 17.) elnökségi

határozat: Az elnökség a Kitüntetési Szabályzatot a jegyzőkönyvbe foglalt módosításokkal elfogadja.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az ötödik napirendi pont előadójaként Szabó Tibor régióképviseelő ismertette a szegedi és barcsi erdészeti szakiskolák megkeresését, melyben az összevont erdész-vadász középfokú szakképzés 2015. évi keretszámainak meghatározásával kapcsolatos hátrányos helyzetre hívják fel a figyelmet. Az elnökség a vita során egyetértett abban, hogy a hagyományos, az ágazati igényeket kielégítő képzést folytató, nagy múltú oktatási intézmények képzéseinek megfelelő színvonalú fenntartása a magyar erdők kezelésének stratégiai kérdése, amely az ágazat mellett az ország érdeke. Jelen helyzetben veszélybe került a 10-12 megyéből diákokat fogadó szegedi, és az idén 50 éves évfordulóját ünneplő barcsi iskola jövőbeli működése.

33./2013. (10. 17.) elnökségi

határozat: Az Országos Erdészeti Egyesület azzal a javaslattal fordul a vidékfejlesztési miniszterhez, hogy fontolja meg a soproni kivételével a hagyományos erdészeti képzést foly-

tató intézmények mindegyikének átvételét a minisztérium fenntartásába, valamint vizsgálja felül a 2014. évben indítható osztályok létszámának elosztását a hagyományos, a képzéshez megfelelő adottságokkal rendelkező intézmények fenntarthatóságának biztosítását is figyelembe véve.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A hatodik napirendi pontban a Gyökerek és lombok kiadásának kérdését tárgyalta az elnökség. Az elnökség egyhangúan foglalt állást a sorozat értékei, folytatása és fenntartása mellett. Azonban szükséges a korábbi kötetek helyzetének felülvizsgálata (több éve készleten lévő könyvek elosztása, ill. hiányzó kötetek újranyomása), és a jövőben át kell gondolni a digitális változat létrehozásának lehetőségét. Ezt meg kell tenni már a IX. kötet kiadásánál, amelyből nyomtatásban 200 példány jelentethető meg. IX. kötetben szereplő riportalanyok: Bánó István (Szombathely), Bozsik József (Mátrafüred), Czebei Sándor (Keszthely), Hallóssy Miklós (Szeged), Kászoni Zoltán (Csíkszereda), Kóthy István (Sopron), Lutonszky Zoltán (Budapest), Madas László (Visegrád), Moróczy Károly (Veszprém), Vigh József (Keszthely).

34./2013. (10.17.) elnökségi

határozat: Az elnökség hosszú távon elkötelezett a gyűjtőmunka folytatása és az erdész életutak *Gyökerek és lombok* sorozatban történő megjelentetése mellett. A IX. kötet 200 példányban jelenik meg, miközben meg kell keresni a digitális közzététel lehetőségét. A készleten lévő korábbi kötetek megfelelő helyekre történő adományozására a titkárság a következő elnökségi ülésen javaslatot ad.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

A hetedik napirendi pontban Bak Julianna EB elnök ismertette az EB határozatba foglalt javaslatát az Erdészeti Lapok és a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár egyesületi vagyonban történő szerepeltetésének módjára. Az elnökség üdvözölte az egyesület értékeinek fenntartásában és megőrzésében fontos lépésnek számító lehetőség kidolgozását, és elfogadta az EB javaslatát. Eszerint az Erdészeti Lapok és a könyvtár berendezése nevesítve, érté-

ken nyilvántartva bekerül az egyesület vagyonába, míg a könyvtári könyvgyűjtemény szerepeltetésére még további egyeztetések szükségesek a megfelelő megoldás megtalálására.

35./2013. (10. 17.) elnökségi

határozat: Az Országos Erdészeti Egyesület értékeinek hosszú távú megőrzése érdekében az Egyesület vagyonában szerepeltetni kell az Erdészeti Lapokat és a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtárat. Az Ellenőrző Bizottság javaslatait figyelembe véve az Erdészeti Lapok mint vagyoni értékű jog kerüljön kimutatásra az Egyesület vagyonában 12 287 000 forint értékben. A Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár berendezési tárgyai a biztosítás során meghatározott piaci értéken kerüljenek kimutatásra összesen 19 000 000 forint értékben.

A szavazáson jelen van 6 fő elnökségi tag. Szavazatok: 6 igen, 0 tartózkodás, 0 nem.

Az egyebek napirendi pont keretében az elnökség áttekintette a helyi csoportok létszám és tagdíj-fizetési adatait. Lomniczi Gergely főtitkár tájékoztatót, hogy a MTESZ-szel szemben felszámolási eljárás indult, melynek során az OEE a 2007. április 25-i Szövetségi Tanácsi határozatban működési támogatásként megszavazott, azonban nem folyósított 6,1 millió forint erejéig hitelezői igényt nyújtott be a felszámoló biztoshoz. A főtitkár továbbá tájékoztatót, hogy a Fővárosi Törvényszék elfogadta az Erdészcsillag Alapítvány Alapító Okiratának módosítását, eszerint a kuratórium új tagja dr. Kárpáti László. A következő elnökségi ülés november 21-22-én lesz Sopronban, ahol többek között a következő évi vándorgyűlés helyszíneivel és programjaival is megismerkedik az elnökség. Azt követően két hétben várható a küldöttgyűlés, melynek pontos időpontjára a titkárság a későbbiekben ad javaslatot.

Ezt követően Zambó Péter elnök megköszönte az elnökség aktív munkáját, és az ülést bezárta.

kmf.

Zambó Péter
elnök

Lomniczi Gergely
jegyzőkönyvvezető
Hitelesítő:

Csépanyi Péter
régiónképviseelő
Szabó Tibor
régiónképviseelő

Fodor Imre
(1930–2013)

Fodor Imre gyémánt-diplomás erdőmérnök élete korszakokon ívelt át. 1930. április 29-én született Kővágóottösön, családjá elsősülteként a négy gyermek között. Édesapja uradalmi erdész volt. Ez az állás

azonban az uradalom intézőjével való nézeteltérés miatt „megszűnt”. Jöttek a háborús évek változásai: katonai szolgálat Kárpátalja és Észak-Erdély visszatérésekor, majd állami erdészeti szolgálat Kárpátalján, Bustyaházán. A család ideiglenesen kettévált: Imre húgával Pécsen maradt a nagymamánál, ott jártak iskolába. Ott érettségizett a PIUSZ-ban. A nyári bustyaházi vakációk emléke egész élete során „élő” maradt. Ott választott hivatást, ott vette először kezébe a tárogatót, kedvenc hangszert, ott kapta első kispuskáját. De ott kötődtek azok az ismeretségek, barátságok is, amelyek élete végéig kitartottak. (A temetésre érkezett autók között felfedeztem egy ukrán rendszámút is, tanújaként a „határtalan” barátságoknak.)

Erdőmérnöki oklevelét 1953 decemberében szerezte meg, melyet követően Pécsen a Kelet-mecseki Erdőgazdaságnál először a Kisvaszari, majd a Vajszlói Erdészethetnél dolgozott. Hat év gyakorlatot követően, 1960-ban a Cserhádi Erdőgazdasághoz került, ahol erdészvezetőként, majd központi előadó és osztályvezető beosztásokban tevékenykedett. Ezt követően 1973-ban munkaadót kellett váltania: egy évig erdőfelügyelő volt, majd 12 évig az Egri Erdőfelügyelőségénél az Ipolyvidéki Osztályt vezette. 1987-ben az Ipolyvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdasághoz műszaki igazgatóhelyettesnek hívták vissza és e beosztásból ment nyugdíjba 1990 februárjában. Nevéhez fűződik az 1960-as években országosan használt parkettléc-köböző füzet elkészítése.

2000-ben önálló novellás kötetet jelentetett meg „Madárlátta morzsák” címmel, amelyet 2011-ben a „Vásott tarisznya” című válogatás követett – mindkettő vadászati témakörben.

Munkáját három vállalati, egy minisztériumi Kiváló Dolgozó kitüntetéssel, Fásítási Emlékplakettel, Széchenyi Oklevéllel, Honvédelmi Emlékéremmel és a Haza Szolgálatáért Emlékéremmel tüntették ki. Aktív társadalmi tevékenységet folytatott: sportlövész klubot vezetett, részt vett a polgári védelem munká-

jában, évekig irányította a helyi Városszépítő egyesületet, tagja volt a Rákóczi Tárogató egyesületnek. Egyik alapító tagja az Egyetem alapítványának. Az OEE-nek 1955-től folyamatosan tagja volt.

2013. július 26-án súlyos betegségben, életének 83. évében hunyt el. Balassagyarmaton temették augusztus 24-én.

1954-ben kötött házasságot Czifra Erzsébet óvónóval. Házasságukból két gyermek született: 1955-ben Eszter, aki pedagógus Tolnában, 1957-ben pedig Imre, aki faipari mérnök Nógrádban.

A családnak egyszerre kellett két gyásszal megbirkóznia: a szeretett feleség, édesanyja is rövid időn belül követte férjét, 2013. szeptember 21-én temették.

Ők elmentek, nekünk marad a búcsúzás és az emlékezés!

Legszívesebben az ő szavaival búcsúzhattunk, amelyek a 2011-ben írt „Vásott tarisznya” című könyvében olvashatók:

„Nekem az erdő jelentette a teljes életet, benne a munkával, a vaddal, a vadászattal. Szerencsésnek mondhatom magam: egész életemben az volt a munkám és a kenyerem, ami a kedvtelésemm és kevéske kalácsom.”

Gyürky János

Hálás köszönet a Könyvtár támogatóinak!

Az utóbbi években örömdetesen megnőtt a könyvtárunknak felajánlott értékes hagyatékok száma. A közelmúltban az Országos Erdészeti Egyesület életében egykor meghatározó szerepet játszó, tiszteletre méltó kollégáink örökösaitól jutottunk olyan dokumentumokhoz, írott emlékekhez és tárgyakhoz, amelyek kiteljesítik erdészettörténeti gyűjteményünket.

Dr. Halász Katalin könyvtárunk számára átadta mindnyájunk által tisztelt és szeretett édesapja, néhai Halász Aladár erdőmérnök kollégánk, Egyesületünk tiszteletbeli tagja szakmai hagyatékát. Ali bácsitól nem sokkal halála előtt már kaptunk egy jelentős szakkönyvgyűjteményt, a most átadott hagyatékkal azonban a könyveken és időszakos kiadványokon túl olyan értékes relikviák őrzője lettünk, mint az egykori fotók, kéziratok, kitüntetések és erdészékszerzők. Ezek között található a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem által Halász Aladár számára kiadott erdőmérnöki oklevél, amely „Kelt Budapesten, illetve Sopronban, 1943. évi október hó 21-én”. Ugyanennek az évfolyamnak a színes fényképekkel és a soproni egyetem főépületével illusztrált, Halász Aladár által szerkesztett emléklapja is megtalálható, amit végzésük 60. évfordulójára készített el. Utolsó mondatai így hangzanak: „Felejtethetlen közös diá-

kéveink, az 1939–40-ben visszatért Kárpátalján és Erdélyben töltött örömteli szolgálatkezdés, azután a második világháború és a hadifogság, majd az orosz megszállás megpróbáltatásainak, ezzel együtt alkotó munkáséveink és 60 éves találkózónk emlékét, Istennek hálát adva őrizze e tabló. Isten veletek cimborák!”

Egyesületünknek több mint 10 évig volt elnöke Dr. Herpay Imre professzor 1979 és 1990 között. Halála után néhány fontosabb hivatalos iratát, személyes levelezését megkaptuk és azt levéltárunkban ma is őrizzük. Az Elnök Úr özvegye idén megkereste Egyesületünket és felajánlotta ennek az iratanyagnak a jelentős terjedelmű egyesületi levelezéssel és csatlakozó dokumentumokkal kiegészített gyűjteményét. Az átvett levéltári anyagok

rendkívül értékes kordokumentumokat tartalmaznak az OEE múltjából. Segítségükkel teljesebbé válhat az a kép, amit erdészettörténeiszaink Egyesületünk közelmúltjáról felrajzolhatnak a levéltári anyagok áttanulmányozása és feltárása során. A hagyatékban érdekes levelezéseket találhatunk az egyes vándorgyűlések szervezéséről és előkészítéséről, az egyesület korabeli nemzetközi kapcsolatairól, vagy éppen a rendszerváltás idejéből a sajtóban megjelent erdészeti vonatkozású cikkek gyűjteményét lapozhatjuk.

Soraink zárásaként szeretnénk Egyesületünk köszönetét tolmácsolni a hagyatékok átadásáért Dr. Halász Katalinnak és Dr. Herpay Imrénének!

Dr. Sárvári János
a könyvtár őr

Új belépők

Balassagyarmati Helyi Csoport: Tóth Gábor egyéb középfolk, dr. Deák Sándor egyéb felsőfolk, Homolya Gergely erdőszertechnikus;
Soproni Helyi Csoport: Boros Bianka Diana erdőszertechnikus, Bartus József egyéb felsőfolk; **Szombathelyi Helyi Csoport:** Horváth Csaba egyéb felsőfolk; **Zalaegerszegi Helyi Csoport:** Úst László egyéb középfolk, Sovány Mihály erdőmérnök; **Debreceni Helyi Csoport:** Szakál Gábor egyéb felsőfolk; **Bp. ÁESz Helyi Csoport:** dr. Bach István erdőmérnök, Fazekas Bence erdőmérnök; **Sopron Hallgatói Helyi Csoport:** Vég Csenge, Török Tímea, Deák István, Sára Attila Péter, Frankó Patrícia, Nagy Sándor, Budai Bálint, Ács Norbert; **Bp. HM Helyi Csoport:** Illés Krisztián erdőszertechnikus; **Székesfehérvári Helyi Csoport:** Gábor Zoltán egyéb felsőfolk, Soós Márta erdőmérnök.

Az ezredik emlékére

Fényesen fekete, vésett-festett betűkkel díszített márványtábla, durván faragott, nehéz kváderkövek, égbe emelkedő záró tympanon. Lassú vonulású megemlékezések, tiszteletadások, méltósággal teli ünnepek jutnak eszünkbe, ha e felsorolást olvassuk. És nem az erdő békés magánya, egy csendes vadászpagony, égbetörő bükkfák, gím bikák bögése a völgy mélyén. Pedig e kettő, egymástól távolinak tűnő képleírás, meglepő módon harmonikusan találkozik a Börzsöny-hegység rejtett, alig látogatott erdőtáján.

Királyháza felett meredek lefutású gerincek adnak egymásnak randevút. A Csóványos-Magosfa vonulat 900 méter magasság fölé emelkedő tömbjéből vad sziklatornyokkal, kőgörgetegekkel tarkított, mély szurdokszerű völgyekkel szabdaló bércek futnak le a Kemence-patak széles ágyához.

Közülük a Rakottyás-bérc magasán fekvő hegyoldalában, messze bent járva a bükkösök homályában, különös építményre bukkanhatunk.

A palaszürke törzsek között, gázolva az északnyugati szelek által térdig halmozott késő őszi, friss avarban, egyszer csak monumentális emlékhely magasodik fölénk. A szürkésen-barnás andezit kövekbe foglaltan messziről csillog a betűkkel metszett fekete márványtábla. Mi lehet ez idefenn a bércek magányában? tesszük fel első látásra önkéntelenül a kérdést. Közelebb lépdelve részben feleletet kapunk a táblaszöveget olvasva.

„Örök emlékül annak, hogy Hollós Mátyás az igazságos nagy király kedvenc vadász-pagonyjában cserkészett és ezen helyről ejtette el, Ő Cs. és Kir. Fensége, József Főherceg Úr, 1909.

szeptember 24-én, Ő Méltósága Libits Adolf udvari tanácsos megbívására, egy ezredik szarvasbikáját. A megtisztelő látogatás örömeire emeltette bernecezi Szokolyi Lajos vadászbérlő.”

Az első ami felmerülhet bennünk: mit keresett itt a Börzsöny eldugott vadonában egy valószínű Habsburg főherceg a Monarchia idején? A főhercegekről az az átlagos kép él bennünk, hogy ha vadászni járnak, legalább is nem adják alább egy voralbergi zergénél vagy tiroli kőszáli kecskebagnál. Mit nekik egy börzsönyi gím trófeája! Ennek ellenére ez a tympanon záródású, kissé rusztikus, de egyáltalán nem tájidegen emlékmű arról tudósít, hogy egy fajta vadász milleniumát ünnepelte bő száz évvel ezelőtt a császári, királyi főrang. A választ most is az erdő és vele a táj történetében kell keresnünk.

Királyháza környéki erdők Corvin Mátyás óta örvendtek jó vadászhely hírnevüknek és ezt a vonuló évszázadok zivataros eseményei sem tudták elkoptatni egészen. Bár királyok már régen nem jártak cserkelve a gerinceket, de azért hozzájuk közel álló főnemesek elő-előfordultak a vadászvendégek között. Egy-egy udvari beosztású gróf, ha kellemes élményekkel gazdagon tért haza, jó hírért vitte a sűrű erdőkkel borított hegyeknek. Így jelent meg, egy ilyen gróf kapitális 16-os bikája nyomán, a főherceg udvari tanácsosa is a frissen felépített királyházi vadászkastély tulajdonosoknál és területbérlőknél, hogy őfensége itt szeretné tölteni az 1907. évi őszi bögési időnyt. A megtisztelő látogatásra fel kellett készülni. S bár nagy volt a sürgés-forgás, az év szeptember 18-án egy egészen közvetlen modorú, kedves ember érkezett, akit József főhercegnek neveztek, és aki nemes egyszerűséggel homlokon csókolta az őt üdvözlő községi bírót virágot átadó kislányát. És itt ragadt hosszú évekre a Börzsönyben, a hegyvidék e szegletének szerelmese lett. Oly annyira, hogy hajnalonként minden kíséret nélkül cserkészett a bércek magasában, a völgyek mélyén. S nem csak a vadászat és a vad érdekelte, hanem az erdőn dolgozó emberek egyszerű élete, viszonyai is. Őszintén!

Volt, hogy erdész úrnak szólították kopott ruhája miatt, de ezen csak mosolygott és beszélgetett tovább. Így esett, hogy az ezredik gím bikáját is itt lőhette meg, melyet az emlékmű hirdet ma is. Bántatlanul. Talán éppen a jó emlékének köszönhetően nem feledték el az erdő népei.

Nagy László

Zambó Péter az Országos Erdő Tanács új elnöke

Az OEE elnöke vezeti a kormány közvetlen tanácsadó testületét

Lapzárta után érkezett a fontos szakmai és, mint a kiderült jelentős egyesületi vonatkozással is rendelkező híryanagy, mely a 2009. évi erdőtörvény értelmében, 2010. január 26-án megalakult és 2013. június 28-tól kormányhatározatban újrászabályozott szervezet, most megválasztott új vezetőjéről tudósít.

Ennek értelmében, Zambó Pétert, az Országos Erdészeti Egyesület elnökét, a Pilsneri Parkerdő Zrt. vezérigazgatóját választotta új elnökének az Országos Erdő Tanács. Az új elnök mandátuma a 2013. november 6-i vá-

lasztástól számítva három évre szól. Emlékeztet, hogy az Országos Erdő Tanács idén nyáron minisztériumi tanácsadó szervezetből közvetlenül a

Kormány erdészeti kérdésekben illetékes tanácsadó, véleményező testületévé lépett elő a 1378./2013. (VI. 27.) Korm. határozat alapján. A Tanács újjáalakulására és új elnök választására a fenti változás miatt volt szükség. A Tanács 16 tagja között helyet kapnak az erdővel foglalkozó kormányzati szervek, az erdőtulajdonosok, erdőgazdálkodók szakmai érdekképviseleti szervei, az erdővel foglalkozó tudományos intézetek és civil szervezetek képviselői.

Lomniczi Gergely,

Nagy László/OEE

Kép: Greguss László Géza

Megalakult az Erdő- és Vadgazdálkodási Országos Kamarai Osztály

Alakuló ülés és vezetőség választás

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Erdő- és Vadgazdálkodási országos kamarai osztály 2013. október 30-án megtartotta alakuló ülését Budapesten. Az országos kamarai osztály jelenlevő 26 fő képviselője egyöntetű szavazatával 10 főt kooptált az országos kamarai osztályba.

Forrás: NAK

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/nak_erdo_vadgazdalkodasiosztaly

A hivatásos vadászokat, erdészeket rendészeti hatáskörrel ruházzák fel

Könnyedebbet az illegális fakitermelés elleni küzdelem

Könnyebbé hoz majd a fatolvajok elleni küzdelemben, hogy a hivatásos vadászokat, erdészeket rendészeti hatáskörrel ruházzák fel – mondta a Kossuth Rádióban Lomniczi Gergely, az Országos Erdészeti Egyesület főtitkára.

Forrás: MTI

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/erdesz_vadasz_rendeszeti_jogkor

A vadászatra és erdőkre vonatkozó szabályok folyamatos korrekciót követelnek

Az elmúlt három és fél évben jogszabályok sorát boztták meg

Vadászattal és az erdővel kapcsolatos szabályozás folyamatos korrekciót követel, és ez a munka csak akkor lehet hasznos, ha az ágazat minden szereplőjével, vadászokkal és erdészekkel állandó lesz a párbeszéd a jövőben is – mondta Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter.

Forrás: MTI

http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/vadaszat_erdeszeti_jogszabaly_korrekcio_folyamatos

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadászhatási szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot! A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg.

A kártya névre szóló, sorszámmal és vonalkóddal ellátott, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2012-ben kiosztott kártyák érvényessége 2013. február 28-ig tartott. A 2013-ra szóló érvényesítő matricákat azon tagok kapják meg a helyi csoportokon keresztül, akik teljesítették az adott évre vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüket.

A kedvezményrendszerrel és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoport titkároknál.

Partnereink:

Az avar szakértője

A STIHL akkumulátoros termékei épp olyan jól alkalmazkodnak az erdőkhöz, mezőkhöz, ahogy a vadon élő állatok. Erősek, kitartóak és csendesek...

Nem véletlen, hogy a STIHL BGA 85 akkumulátoros lombfúvó is nagy segítségére lehet az erdőben. Legyen szó az erdészház környékének rendezéséről, az avar eltakarításáról, a cserkész utak tisztításáról, a porhó eltüntetéséről vagy egyéb erdei munkáról, a STIHL lombfúvójával gyorsan és halkán dolgozhat. A **STIHL BGA 85** ráadásul tiszta és környezetbarát!

Döntsen Ön is a STIHL mellett, ha igazi minőségre vadászik!

Termékeinket keresse a honlapunkon és hivatalos szakkereskedéseinkben!

→ www.stihl.hu

Látogasson el honlapunkra!

ANDREAS STIHL KFT. 2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu · E-mail: info@stihl.hu

BUSINESS 6x
Superbrands
08 09 10 11 12 13

STIHL®